

Slovce

ČASOPIS
GRÉCKOKATOLÍCKEJ CIRKVI

ČÍSLO 5 • ROČNÍK LVIII • 1. MÁJ 2026

MP

OV

IC XC

VLADYKA JONÁŠ

- 1. máj (piatok)** – turistický deň zo Zámutova do GMC Bárka v Juskovej Voli
2. máj (sobota) – duchovná obnova pre manželky kňazov
3. máj (nedeľa) – vizitácia farnosti Humenné pod Sokolejom
9. máj (sobota) – Velehrad – metropolitná púť pri príležitosti 80. výročia púte gréckokatolíkov v roku 1946
10. máj (nedeľa) – metropolitná púť v Hrabskom (priamy prenos STVR)
13. máj – 17. máj (streda – nedeľa) – duchovná obnova pre propedeutický ročník spojená s púťou k milostivej ikone do Uneva
24. máj (nedeľa) – odpustová slávnosť v Rafajovciach
25. máj (pondelok) – odpustová slávnosť v kňazskom seminári
31. máj (nedeľa) – odpustová slávnosť v Krásnom Brode

VLADYKA CYRIL

- 1. máj (piatok)** – túra s vladykom
9. máj (sobota) – Velehrad – metropolitná púť pri príležitosti 80. výročia púte gréckokatolíkov v roku 1946
18. máj – 20. máj (pondelok – streda) – konferencia *Secularization, Family Dynamics, and Effective Evangelism*, Praha – *Austin Institute for the Study of Family and Culture*
24. máj (nedeľa) – Michalovce – bazilika minor
30. máj (sobota) – 2. púť lekárov a zdravotníkov

VLADYKA MILAN

Facebook

Instagram

Webstránka

PAMÄTÁM SI, AKO SME KEDYSI V DEVÄŤDESIATYCH ROKOCH DOSTÁVALI V OBECNOM OBCHODE POTRAVINY NA PRÍDEL. BOL STANOVENÝ ZOZNAM POTRAVÍN A MY SME SI MOHLI RAZ ZA MESIAC KÚPIŤ PO JEDNOM KUSE Z TOHO, ČO ZOZNAM OBSAHOVAL. NIEKTORÉ VECI SME DOVTEDY NEKUPOVALI, ALE TERAZ SME ICH OCHUTNALI UŽ LEN ZO ZVEDAVOSTI, A POSTUPNE SA TAK STALI STABILNOU SÚČASŤOU NAŠICH KUCHÝŇ.

NIEKEDY SÚ TO NÁHODY, KTORÉ NÁS MOTIVUJÚ VYJSŤ ZO ZAUŽÍVANÝCH STEREOTYPOV. OCHUTNAŤ NIEČO NOVÉ. ODBOČIŤ DO NEZNÁMEJ ULIČKY. PREČÍTAŤ SI HOCI AJ V NAŠOM ČASOPISE ČLÁNOK, O KTOROM STE SI MYSLELI, ŽE VÁS NEZAUJME. PONÚKNUŤ ČASOPIS NIEKOMU, KTO HO BEŽNE NEČÍTA. ALEBO LEN POROZPRÁVAŤ INÝM O TOM, ČO STE V ŇOM PREČÍTALI. AJ TAKTO SA MÔŽE SLOVO STAŤ SÚČASŤOU DOMÁCNOSTÍ, V KTORÝCH DOTERAZ CHÝBAL.

„TÚŽBA SA STÁLE MODLÍ, AJ KEĎ JAZYK MLČÍ. ALE KEDY MODLITBA ZASPÁVA? VTEDY, KEĎ OCHLADNE TÚŽBA.“
SVÄTÝ AUGUSTÍN

VALÉRIA JURÍČKOVÁ

PRÍCHODY A ODCHODY

Kedysi som mala detinskú túžbu. Aby ma raz v letiskovej hale niekto čakal s tabuľkou s mojím menom. Išlo o pocit, že na mňa niekto čaká. Že môj príchod je vzácny. A teda že ja som pre niekoho vzácna. Že moja prítomnosť niekoho teší a moja neprítomnosť spôsobuje chýbanie.

Ježišovo pôsobenie je plné príchodov a odchodov. Najprv príde do života Bohorodičky. Potom sa narodí v Betleheme. Ako dieťa odíde do Egypta a po čase sa vracia do Nazareta. Počas svojho verejného pôsobenia odchádza a prichádza z rôznych miest. Až kým neodíde na Veľký piatok k Otcovi (od nás odíde, ale k Otcovi príde), aby sa k nám v nedeľné ráno vrátil ako vzkriesený Mesiáš. A tak odchody a príchody pokračujú – 40 dní prichádza k apoštolom rôznymi spôsobmi. Na štyridsiaty deň síce odíde na dlhý čas k Otcovi, ale o desať dní nám pošle Svätého Ducha. A my teraz očakávame Ježišov druhý príchod, keď sa vráti v sláve na konci vekov.

Už sa vám z toho točí hlava? Ešte to nie je všetko. Boh k nám prichádza stále – v Eucharistii, v Božom slove, v spoločenstve, v ľuďoch, ktorých stretávame, v núdzných, hladných, smädných, chorých, smutných, osamelých a pod.

Na biblické „príchody a odchody“ sa väčšinou pozeráme neosobne. S odstupom, akoby sme pozerali film, ktorý sa nás netýka. Môžeme sa tešiť, ako dôstojne a nežne prijala Ježišov príchod Bohorodička. Môžeme si predstavovať, ako sa tešila jeho návratom domov počas jeho verejného pôsobenia. S napätím sledujeme, ako Ježišov príchod vnímal svätý Jozef, a zažívame úľavu a radosť, s akou noblesou sa ujal svojho poslanca po uistení vo sne. Nerozumieme obyvateľom Betlehema, ktorí nevypustili do svojho príbytku manželský pár v núdzi, a sme vďační tým, ktorí narodenému Ježišovi prejavili úctu. Hneváme sa, že Ježišov príchod vyvolal v Herodesovi ag-

resivitu a zabíjanie. Čudujeme sa židom v nazaretskej synagóge, ktorí chceli Ježiša kameňovať a pre neveru ktorých nemohol vykonať doma viac zázrakov. A mohli by sme pokračovať naprieč udalosťami Písma.

Ale čo my? Vieme sa v tých postavách nájsť? Ježiš chce byť medzi nami vítaný. Túži k nám prichádzať v Eucharistii, v Božom slove a neostávať nepovšimnutý niekde v chráme či na knižných poličkách. Keď prijímame Eucharistiu, vstupujeme do Kristovho života a Kristus vstupuje do nášho. Túži, aby sme v ľuďoch videli jeho prítomnosť a tešili sa z každého človeka ako z neho samého. Aby sme zbadali Ježiša aj v človeku, ktorý nemá odvahu prosieť o pomoc a súciti. Aby sme k takému človeku prišli tak, ako by sme prišli k Ježišovi.

V mesiaci máj si pripomínáme Ježišov odchod k Otcovi. Podľa jeho slov odišiel, aby nám pripravil miesto. Aby nám zariadil príbytok, naplnený tým, čo milujeme. A keď raz príde, me za ním do neba, bude nás čakať s väčšou láskou, ako nás kedysi čakali rodičia pri našich návratoch domov, keď sme už od vchodu cítili vôňu matinej kuchyne a od blízkych zažívali vlúdnosť a radosť z našej prítomnosti.

V máji si pripomíname aj to, s akou vrúcnosťou boli apoštoli spolu s Bohorodičkou zhromaždení vo večeradle a očakávali príchod Svätého Ducha. Spolu s redakciou vám prajeme, aby sme sa v duchu pridali k tomuto spoločenstvu a s rovnakou vrúcnosťou očakávali Božiu blízkosť nielen na sviatok Päťdesiatnice. Ale aby sme denne rozpoznali jeho príchody do našich životov a prijímali ich tak, ako sa vítajú tí, ktorých ľúbime. ✕

SVÄTÝ OTEC LEV XIV.

PÁN ŽIJE A ZOSTÁVA S NAMI

Počas sviatkov Paschy Svätý Otec Lev XIV. vo svojej homílii povzbudil pozdvihnúť zrak a rozšíriť srdce pre plnosť života v Kristovi.

Drahí bratia a sestry, celé stvorenie dnes žiari novým svetlom, zo zeme zaznieva spev chvály, naše srdce plesá radosťou: Kristus vstal z mŕtvych a s ním aj my vstávame do nového života!

Toto veľkonočné posolstvo zahŕňa tajomstvo nášho života i údel dejín a preniká až do hĺbín smrti, ktorou sa cítime ohrození a neraz aj premáhaní. Otvára nás nádeji, ktorá nesklame, svetlu, ktoré nezapadá, plnosti radosti, ktorú nič nemôže vymazať: smrť bola navždy porazená, smrť už nad nami nemá moc!

Je to však posolstvo, ktoré nie je vždy ľahké prijať, prísľub, ktorý len ťažko prijímame, pretože moc smrti nás stále ohrozuje zvnútra aj zvonka. Zvnútra nás ohrozuje vtedy, keď nám ťarcha našich hriechov bráni vzlietnuť; keď sklamanie alebo osamelosť vysušujú našu nádej; keď starosti či zatrpknutosť dusia radosť zo života; keď prežívame smútok alebo únavu; keď sa cítime zradení alebo odmietnutí; keď musíme čeliť vlastnej slabosti, utrpeniu i každodennej námahe. Vtedy sa nám zdá, že sme sa ocitli v tuneli, z ktorého nevidíme východisko. No aj mimo nás číha smrť. Vidíme ju v nespravodlivostiach, v sebeckosti jednotlivcov, v útlaku chudobných, v nedostatočnej pozornosti voči najslabším. Vidíme ju v násilí, v ranách sveta, vo výkriku bolesti, ktorý sa zo všetkých strán ozýva pre krivdy, čo drví bezbranných, pre modlársť zisku, ktoré drancuje zdroje zeme, i pre násilie vojny, ktorá zabíja a ničí.

Do tejto skutočnosti vstupuje Pánova Veľká noc a pozýva nás pozdvihnúť zrak a rozšíriť srdce. Nadalej žijí v našom duchu i na ceste dejín semeno prísľúbe-

ného víťazstva. Inšpiruje nás ako Máriu Magdalénu a apoštolov, aby sme objavili, že Ježišov hrob je prázdny, a preto v každej smrti, ktorú zakúšame, je aj priestor na nový život, ktorý sa rodí. Pán žije a zostáva s nami. Cez trhliny vzkriesenia, ktoré si razia cestu v temnotách, zveruje naše srdce nádeji, ktorá nás podopiera: moc smrti nie je posledným údelom nášho života. Sme raz navždy nasmerovaní k plnosti, pretože v Kristovi vzkriesením sme aj my vstali z mŕtvych.

Bratia a sestry, Pánova Veľká noc nám daruje túto nádej a pripomína nám, že v Kristovi vzkriesením je každý deň možné nové stvorenie. Hovorí nám to aj dnes ohlasované evanjelium, ktoré presne umiestňuje udalosť vzkriesenia: „v prvý deň týždňa“ (Jn 20, 1). Deň Kristovho vzkriesenia nás tak vracia k stvoreniu, k tomu prvému dňu, keď Boh stvoril svet, a zároveň nám ohlasuje, že pre ľudstvo teraz vychádza nový život, silnejší než smrť.

Veľká noc je novým stvorením, ktoré uskutočnil zmŕtvychvstalý Pán, je novým začiatkom, je životom, ktorý sa napokon stal večným vďaka víťazstvu Boha nad dávny protivníkom. Tento spev nádeje dnes potrebujeme. A sme to práve my, vzkriesení s Kristom, kto ho má niesť po cestách sveta. Bežme teda ako Mária Magdaléna, ohlasujme to všetkým a svojim životom prinášajme radosť zo vzkriesenia, aby tam, kde sa ešte stále vznáša tieň smrti, mohol zažiarit jas života. Nech nás Kristus, náš veľkonočný Baránok, požehná a nech daruje svoj pokoj celému svetu! (úryvok homílie z 5. apríla 2026)

Vo veľkonočnom posolstve *Urbi et orbi* pápež Lev dal odpoveď na otázku: Akou silou Ježiš zvíťazil? Tou silou, tou mocou je sám Boh. Láska, ktorá tvorí a rodí. Láska verná až do konca. Láska, ktorá odpúšťa a vykupuje. Kristus, náš „vítaný Kráľ“, bojoval a zvíťazil svojím dôverujúcim odovzdaním sa vôli Otca, jeho plánu spásy (porov. Mt 26, 42). Tak prešiel až do konca cestou dialógu, nie slovami, ale skutkami: aby našiel nás, ktorí sme boli stratení, vzal si telo; aby oslobodil nás otrokov, stal sa otrokom; aby daroval život nám smrteľným, nechal sa usmrtiť na kríži. Sila, ktorou Kristus vstal z mŕtvych, je úplne nenásilná. Je podobná sile pšeničného zrnka, ktoré, keď odumrie v zemi, rastie, preráža si cestu medzi hrudami, kľíči a stáva sa zlatým klasom. Ešte viac sa podobá sile ľudského srdca, ktoré zranené úrážkou odmieta pud pomsty a naplnené súcitom sa modlí za toho, kto ho urazil. (Marek Baran) ☩

Od nežnej revolúcie v roku 1989 sú cirkevné školy znova viac či menej rešpektovanou súčasťou našej spoločnosti. Ich zakladateľmi sú jednotlivé cirkvi či rehoľné spoločenstvá. Na to, aby mohli byť zriaďované a mali garantované správne fungovanie, dozerá archi-/eparchiálny školský úrad. V mene štatutára (ktorým je samotný vladyka) ho vedie jeho riaditeľ – v Prešove otec Damián Saraka, v Košiciach otec Karol Knap. V Bratislavskej eparchii funguje iba jedno školské zariadenie Gréckokatolíckej cirkvi, a to Cirkevná materská škola bl. Tarzie v Trenčíne, ktorej zriaďovateľom však nie je arcibiskupstvo, ale rehoľné spoločenstvo.

Vysvetlite nám, čo presne robí školský úrad a aká je jeho hlavná úloha?

D. S.: Školský úrad zabezpečuje úlohy spojené s prevádzkou škôl a riadením podľa štátnej legislatívy a zároveň dohliada na ich financovanie a správnu duchovnú formáciu. Ak by sme mali jeho poslanie vyjadriť jednou vetou – spája požiadavky štátu s cirkevným poslaním škôl.

K. K.: Je oporou a zárukou cirkevných škôl. Tvorí ho ekonóm, metodik a riaditeľ. V mene vladyky zabezpečuje riadenie, financovanie a rozvoj škôl. Podieľa sa na zaraďovaní škôl do registra škôl a školských zariadení, zabezpečuje personálne riadenie, pedagogické usmerňovanie a venuje sa aj duchovnej formácii zamestnancov.

Dôležitou oblasťou je ekonomické zabezpečenie škôl – rozpis finančných prostriedkov, pomoc pri získavaní nenormatívnych zdrojov (napr. asistenti učiteľa, havária či odchodné) či koordinácia projektových výziev. EŠÚ zároveň poskytuje školám metodickú a od-

bornú pomoc a zabezpečuje spoluprácu so štátnymi inštitúciami a samosprávou. Organizuje spoločné podujatia a formáciu učiteľov (metodický deň, Deň učiteľov, Fatimskú sobotu pre pedagógov). Podporuje duchovný rast žiakov i zamestnancov a vytvára prostredie, v ktorom sa spája vzdelanie s kresťanskými hodnotami.

Koľko škôl spadá pod vašu gesciu a o aké typy škôl ide?

D. S.: Zastrešujeme sedem škôl a školských zariadení – Spojenú školu bl. biskupa Gojdiča v Prešove, Spojenú školu sv. Anny v Starej Ľubovni, Gymnázium sv. Jána Zlatoústeho v Humennom, Cirkevnú ZŠ sv. Juraja vo Svidníku, Cirkevnú MŠ Vasilu Hopka v Bardejove, Cirkevnú školu v prírode v Juskovej Voli a Centrum voľného času v Juskovej Voli.

K. K.: Pod Košickú eparchiu patria dve MŠ, tri ZŠ s MŠ, jedna spojená škola (zahŕňa ZŠ a ZUŠ), jedno gymnázium, dve stredné odborné školy, jedna škola v prírode a tri centrá voľného času. Celkovo ide o pestrú sieť zariadení od predprimárneho vzdelávania až po stredné školy a voľnočasové centrá, ktoré vytvárajú ucelený systém výchovy, vzdelávania a formácie. V súčasnosti prebieha výstavba novej ZŠ v Trebišove, ktorá má od septembra 2026 pomôcť odstrániť dvojzmennú prevádzku a zlepšiť podmienky pre žiakov a učiteľov v tomto regióne. Zároveň pripravujeme otvorenie MŠ v Strede nad Bodrogom. Týmto krokmi reagujeme na aktuálnu situáciu a snažíme sa zlepšovať podmienky a dostupnosť vzdelávania v našich školách.

Aké najväčšie výzvy v školstve dnes zo svojej funkcie riešite?

D. S.: Školstvo je už dlho vystavené veľkej administratívnej záťaži a častým zmenám legislatívy, ktorá sa musí svižne uvádzať do praxe. Školský úrad im v tom pomáha tým, že nové požiadavky spracúva do praktických postupov, aby sa školy mohli sústrediť na svoju hlavnú úlohu – výchovu a vzdelávanie. Mnohé školy pôsobia v starších budovách, ktoré si vyžadujú obnovu či digitalizáciu. Pomáhame im preto pripraviť podklady na financovanie, spracúvať projektové zámery a zabezpečujeme komunikáciu medzi zriaďovateľom a štátnymi inštitúciami. Rodičia dnes oprávnené očakávajú kvalitné vzdelávanie a bezpečné prostredie pre svoje deti. Školský úrad školám pomáha pri riešení náročných situácií, pomáha nastavovať komunikačné a etické štandardy a zastupuje zriaďovateľa pri riešení sporov, aby sa školy mohli naplno venovať svojim žiakom.

K. K.: Najväčšou výzvou je, aby sme si nanovo zadefinovali víziu cirkevných škôl v budúcnosti. Dnes stojí cirkevné školstvo pred výzvou zadefinovať svoje pôsobenie v kontexte zmien novej školskej legislatívy (obvodovosť, verejný poskytovateľ vzdelávania, optimalizácia siete ZŠ a SŠ...), čo znamená položiť si aj menej populárne otázky. Na každú školu sa treba pozrieť individuálne, aby nestratila svoju autonómiu, spravodlivé podmienky a stabilné financovanie. To všetko sa musí udiť tak, aby školy mohli zostať nielen miestom vzdelávania, ale aj formácie človeka. ∞

ČO ALEBO KTO JE
ŠKOLSKÝ ÚRAD

Slovo

VLADYKA CYRIL

Zo školských lavíc, z hodín literatúry si možno ešte pamätáme úvod slávnej Máchovej básne:

Byl pozdní večer první máj, večerní máj byl lásky čas. Hrdliččin zval ku lásce hlas, kde borový zaváněl háj.

Áno, romantickí básnici spievali o máji ako o čase lásky. Ale zväčša pritom mali na mysli lásku vášnivú, nedosiahnuteľnú, zakázanú či dokonca nešťastnú. Lásku, o ktorej spievali trubadúri stredoveku a ich moderní nasledovníci v pop-kultúre rockových hitov či muzikálov, študentské lásky letných brigád alebo nešťastnú lásku Romea a Júlie v jej mnohotvárných podobách. Možno by stálo za to, venovať minimálne rovnakú pozornosť láske naplnenej, oddanej, trpezlivej, každodennej. Táto láska už nie je len vzplanutím túžby, dočasným zalúbením alebo zástavou v boji vznešeného citu proti nepriazni prostredia či osudu, ale rozhodnutím vernosti a každodenným hľadaním dobra toho druhého. A na to človek nemusí byť básnikom. Potrebuje však pracovať so schopnosťami, na ktoré nás

VLADYKA JONÁŠ

Drahí čitatelia Slova, za našimi oknami je už máj. Ktosi povie: „Máj je lásky čas.“ A určite má pravdu. Niektoré slovanské národy nazývajú mesiac máj „květen“ alebo „traveň“, teda čas, keď byliny mocnejú, polia, lúky a háje sa ukazujú v plnej svojej kráse, všetko kvitne a ukazuje svoju nádheru, doslova všade dookola nás bujnie život, vidíme nádheru kvetov, príroda sa fakticky rozmáha k životu. Veď kde je silný a zdravý strom, tam je kvet a tam bude pravdepodobne aj semeno a plod, teda zárodok budúceho života.

V oblasti ľudovej zbožnosti má v našom prostredí na Slovensku počas mája významné miesto Matka Božia – Bohorodička, ktorá prijímá Život do svojho lona, chráni ho od samotného počiatku, a Syn Boží sa v nej rozvíja, a naberá konkrétne kontúry.

Na mesiac máj nám poväčšine pripadá aj sviatok Zoslania Svätého Ducha, sviatok Turíc, sviatok Ducha, ktorý všetko oživuje a je Darcom života, sviatok Utešiteľa, Ducha pravdy. Jeho prosíme v modlitbe: „Príď a prebývaj v nás.“ V tento sviatok sa všetky naše cerkvi zaodievajú do nádhernej zelenej farby, tak isto ako v tomto období aj celá príroda.

Je to tak preto, lebo oslavujeme Darcu života, toho, kto nás oživuje a dáva počiatok každej dobrej veci v nás. Oslavujeme v podstate lásku Boha Otca i Syna, i Svätého Ducha, ktorá sa z plnosti prelieva aj na celé stvorenstvo, zvlášť na človeka. Bez tejto lásky, bez Božieho Ducha by žiadny život neexistoval – ani ten v prírode, ani ten ľudský.

Nádherne to vyjadruje liturgický text v nedeľu na utierni, ktorý je našou vierou, modlitbou, ale aj vyznaním: „Svätý Duch naplní studnice milosti a nimi oživuje všetko tvorstvo.“ ☩

Boh uschopnil a ktoré vložil do nášho srdca, ale ktorých rozvinutie vyžaduje aj naše vedomé úsilie. Je to schopnosť vďačnosti, schopnosť uznať dobro v druhom človeku, rozhodnutie vytrvať pri prekonávaní ťažkostí, ochota odpúšťať a prosiť o prepáčenie a túžba začínať vždy odznova.

Tento typ lásky nestačí uvádzať do života len jeden mesiac v roku, ale má celoročnú potrebu a platnosť. Možno by však bolo dobre aspoň tento jeden mesiac v roku sústrediť na pozornosť všetkých – tých, ktorí tento typ lásky už prežívajú, ako aj tých, ktorí sa k nej majú motivovať. U tých prvých ako výzvu k vytrvalosti, u tých druhých ako predstavenie ideálu, o ktorý má zmysel bojovať.

V Cirkvi existuje jeden pekný titul, ktorý sa dáva Bohorodičke – „Matka krásnej lásky“. Láska k Matke Božej a láska Bohorodičky sa tu spájajú do termínu „krásna láska“.

Možno toto prepojenie v tomto mesiaci, ktorý básnici nazývajú „lásky časom“, je dobrým odporúčaním na zhodnotenie tej vernej a štedrej, trvalej lásky, po ktorej všetci túžime, a povzbudením k prežívaniu takejto „krásnej lásky“ na každej úrovni našich vzťahov. ✚

VLADYKA MILAN

Po zostúpení Svätého Ducha začali apoštoli nebojácne ohlasovať vzkrieseného Pána Ježiša Krista. Služieb a úloh v Cirkvi čoraz viac pribúdalo. Preto apoštoli učeníkom povedali, aby si vybrali spomedzi seba siedmich osvedčených mužov, ktorí budú obsluhovať pri stoloch, a oni ich ustanovili na diakonov dodajúc: „My sa budeme celkom venovať modlitbe a službe slova. Táto reč sa páčila celému zhromaždeniu.“ (Sk 6, 4 – 5)

Hlavným poslaním biskupa je modliť sa a ohlasovať Božie slovo. Často som v rozhovoroch pre rôzne denníky či podcasty vybadal, koho by z nás biskupov novinári chceli mať: politológov, sociológov či odborníkov v sociálnej či zdravotníckej oblasti. Pápež František spomína na kňaza, ktorý sa vždy, keď sa stretol s biskupom, pýtal tú istú otázku: „Vaša Excelencia, koľko hodín denne sa modlíte?“ a vždy hovoril: „Pretože prvou úlohou je modliť sa.“ „Pretože je to modlitba vodcu komunity za komunitu, príhovor k Otcovi, aby chránil ľud.“ Pápež František pokračoval: „Modlitba biskupa, to je jeho prvá úloha. A keď ľudia vidia biskupa modliť sa, učia sa modliť. Pretože Svätý Duch nás učí, že je to Boh, ktorý ,robí veci‘. My robíme málo, ale je to on, kto ,robí veci‘ Cirkvi, a modlitba je to, čo ženie Cirkvi vpred. A z tohto dôvodu ,biskupi musia kráčať vpred s modlitbou. Modlitba je na prvom mieste. Potom ostatné veci. Ale keď iné veci berú priestor modlitbe, niečo nefunguje. A modlitba je silná.“ Podme teda aj dnes v našej Cirkvi všetci spolu robiť to, k čomu nás povzbudzujú Skutky apoštolov či pápež František. My biskupi sa budeme modliť za vás Boží ľud a ohlasovať Božie slovo spolu s kňazmi vám veriacim. A vám veriacim chcem dnes naozaj poďakovať za vašu morálnu i materiálnu pomoc a zároveň vás poprosiť o pomoc, aby naši kňazi s ich rodinami mohli dôstojne žiť a venovať sa vám pre spásu vašich duší. Čo vy na to? Ideme do toho? ✚

MILUJ NEPRESTAJNE

Počuli ste, že bolo povedané: „Miluj svojho bližneho a nenáviď svojho nepriateľa.“ No ja vám hovorím: Milujte svojich nepriateľov, žehnajte tým, čo vás preklínajú, robte dobre tým, čo vás nenávidia, a modlite sa za tých, čo vás urážajú a prenasledujú, aby ste boli synmi svojho nebeského Otca. On totiž dáva svojmu slnku vychádzať nad zlých aj dobrých a zosiela dážď na spravodlivých i nespravodlivých. Lebo ak milujete len tých, čo vás milujú, aká vás čaká odmena? Nerobia to isté aj mýtnici? A ak pozdravujete iba svojich bratov, čo robíte výnimočné? Nerobia to isté aj pohania? Buďte teda dokonalí, ako je dokonalý váš nebeský Otec. (Mt 5, 43 – 48)

Miluj úprimne svojich nepriateľov a dokazuj im túto lásku tým, že budeš účastný pomocou pri ich trápeniach a budeš im preukazovať každé dobro.

Miluj svojich nepriateľov, žehnaj tým, čo ťa preklínajú, rob dobro tým, čo ťa nenávidia, a modli sa za tých, čo ťa urážajú.

Pamätaj, že ak budeš robiť dobro iba tým, čo ťa milujú, Boh nebude k tebe milostivý a pripravíš sa o jeho dobrotu; lebo aj pohania a hriešnici milujú tých, čo ich milujú.

Keď chudobní požiadali abba Teona o almužmu, dal im nielen chlieb, ale aj koše a oblečenie, ktoré nosil, a stále sa vinil za to, že nesplnil Božie prikázanie.

O abba Motiovi rozprával jeho učeník abba Izák. Starec najprv postavil kláštor v Heraklei. Odtiaľ sa potom utiahol na iné miesto a tam postavil ďalší kláštor. No pôsobením diavla sa tam našiel jeden brat, ktorý proti starcovi intrigoval a urážal ho. Starec vstal, odišiel do svojej rodnej dediny, postavil si tam ďalší kláštor a uzavrel sa v ňom. Po istom čase za ním prišli starci z kláštora, z ktorého odišiel. Vzali so sebou

aj toho brata, ktorý ho zarmucoval, a vybrali sa ho prosiť, aby sa vrátil do ich spoločenstva. Keď prišli na miesto, kde abba teraz žil, nechali neďaleko svoje plášte a pri nich brata, ktorý starca urážal. Len čo zaklopali, starec pristavil malý rebrík, pozrel sa von, spoznal ich a spýtal sa: „Kde máte svoje plášte?“ Oni odpovedali: „Tamto. A s nimi je aj ten a ten brat.“ Keď starec začul meno brata, ktorý ho urážal, zaradoval sa, vzal sekeru, rozrazil dvere a rozbehol sa tam, kde bol ten brat. Ako prvý sa mu poklonil, objal ho a priviedol do svojej kúlie. Celé tri dni im preukazoval pohostinnosť a kvôli nim urobil výnimku z pôstu, čo predtým podľa svojho zvyku nikdy nerobil. Napokon vstal a odišiel spolu s nimi do kláštora. Neskôr sa stal biskupom.

Abba Epifanius hovoril: „Keď si človek kvôli chudobe alebo zisku požičia od iného a keď potom vracia dlh, hoci vyjadruje vďačnosť, vracia ho tajne, akoby sa hanbil. Ale Boh to robí naopak, berie si tajne, ale spláca pred anjelmi, archanjelmi a spravodlivými.“ (pripravil Richard Fučko; foto: freepik.com) ☩

PREPODOBNÁ KRISTOVI

Izidora žila v ženskom kláštore v Tébaide. Kvôli Bohu sa pretvarovala, akoby bola *jurodivá* a posadnutá zlým duchom. Preto ňou všetky sestry pohrdali: nechceli s ňou ani jesť, ponížovali ju a krivdili jej. Ona však všetko znášala mlčky a s vďačnosťou. Stále pracovala v kuchyni a konala aj iné ponížujúce skutky. Slúžila všetkým a nešťitila sa ani najšpinavejšej práce. Akoby sama bola v kláštore špongiou, ktorá zmýva každú špinu. Ani hodinu netrávila v nečinnosti: od rána do noci pracovala a vyčerpávala svoje telo. Tak pred ľuďmi skrývala svoje čnosti. Na nej sa naplnilo apoštolské slovo: „Ak sa niekto z vás domnieva, že je v tomto veku múdry, nech sa stane bláznom, aby bol múdry.“

V kláštore žilo štyridsať mníchov. Všetky nosili pokrývku hlavy podľa stanov rádu, iba ona mala hlavu prikrýťú biednou šatkou. Nikto nikdy nevidel, že by jedla chlieb alebo sedela pri stole. Živila sa len omrvinkami, ktoré ostávali na stole, a pomyjami pri umývaní hrncov. Nikomu neublížila, nikdy sa nehnevala ani nestážovala. Vždy mlčala a nikomu neodpovedala, hoci ju často bili, nenávideli a osočovali.

Keď takto prežila mnoho rokov, anjel o nej rozpovedal prepodobnému otcovi Piterimovi, ktorý prebýval v neďalekej púšti.

Povedal mu: „Prečo sa povyšuješ svojím životom? Chceš vidieť ženu, ktorá je Bohu milšia než ty? Choď do ženského kláštora. Nájdeš tam jednu ženu s biednou šatkou na hlave. Tá je pred Bohom väčšia než ty. Žije medzi mnohými, všetkým slúži a znáša potupu, no nikdy sa srdcom neoddelila od Boha. Ty však myšlienkami obchádzaš vzdialené mestá, hoci prebývaš osamote.“

Keď Piterim vošiel do ženského kláštora, pomodlil sa a povedal: „Privedte ku mne všetky sestry.“

Keď sa zhromaždili, hovorí im: „Zdá sa, že jedna chýba.“

Mníšky odpovedali: „Všetky sme tu, otče. Len jedna zostala v kuchyni — je bez rozumu, posadnutá.“

Starec povedal: „Privedte ju ku mne, lebo po ňu som prišiel.“

Keď ju starec uvidel, spoznal, že je to tá, o ktorej mu hovoril anjel. Padol jej k nohám a povedal: „Požehnaj ma, matka.“

Ona padla pred ním na kolená a hovorí: „Ty požehnaj mňa, otče.“

Sestry sa zľakli a povedali: „Nerob si potupu, otče, veď je posadnutá.“

Prepodobný odpovedal: „Vy ste posad-

nuté, ona je väčšia pred Pánom než ja i než vy. Ona je našou matkou. Prosím Boha, aby ma v deň súdu urobil účastným na jej podiele.“

Keď to počuli, všetky padli k jeho nohám a s plačom vyznávali, ako jej ubližovali.

Jedna povedala: „Ja som sa jej vysmievala.“ Iná: „Ja som na ňu vylievala pomyje.“

Ďalšia: „Ja som ju bila pästami.“ Iná: „Ja som ju udrela palicou.“

Padali k jej nohám a prosili ju o odpustenie. Starec a Izidora sa modlili za sestry a on ich poučil o úžitku pre dušu. Potom sa vrátil do púšte a oslavoval Boha, že mu ukázal svoju skrytú služobnicu. Izidora však nechcela, aby ju uctievali. Tajne odišla z kláštora a skrývala sa na neznámych miestach až do svojho odchodu k Bohu. (spracované z knihy: Dmytro Tuptalo – *Životopisy svätých*; foto: wikimedia.org) ✕

L'UBOŠ PAVLIŠINOVIČ

BUDETE MI SVEDKAMI

Z psychologického hľadiska zvyknú ľudia hodnotiť svoje minulé skúsenosti na základe dvoch kľúčových bodov – pomyselného vrcholu a konca skúsenosti. Posledný moment akejkoľvek skúsenosti pôsobí ako mentálna kotva, ktorá silne ovplyvňuje spôsob, akým sa celá udalosť zapamätá, či už to bol rozhovor, stretnutie, alebo vzťah.

Vo svetle tejto definície je zaujímavé sledovať, akú úlohu zohrávala scéna nanebovstúpenia Pána ako pomyselná mentálna kotva v živote Kristových apoštolov a celej rodiacej sa Cirkvi.

Posledné slová Ježiša v scéne Nanebovstúpenia sú zaznamenané Lukášom v spise Skutkov apoštolov 1, 8: „... budete mi svedkami v Jeruzaleme i v celej Judei aj v Samárii a až po samý kraj zeme.“ V rámci tejto výzvy môžeme rozlíšiť dva kľúčové body. Prvým je opis samotnej funkcie poverenia v podobe „byť svedkom“. Druhým bodom je priestor, v kto-

pozvaní k tomu, aby boli prorokmi budúcnosti, ale, naopak, svedkami minulosti. Svedectvo sa týmto spôsobom stáva literárnou témou, ktorá sa znovu objavuje naprieč celým spisom Skutkov apoštolov.

Svedectvo však má jeden základný predpoklad, a to skúsenosť. Človek môže svedčiť len o tom, s čím má skúsenosť. Apoštoli tak podávajú svedectvo o tom, s čím mali skúsenosť, teda s tým, čo „Ježiš robil a učil od začiatku až do dňa, keď im dal skrze Svätého Ducha príkazy“ (porov. Sk 1, 1). Táto výzva sa

Samárii až po koniec zeme. Tu vidíme skutočný smer, ktorým sa evanjelium uberalo: najprv bolo kázané v Jeruzaleme. Po rozptýlení z dôvodu prenasledovania, ktoré nasledovalo po umučení Štefana, v Judei a Samárii a potom od Petra Kornéliovi, prvému obrátenému z pohanov, a od Pavla v Ázii a Európe.

Toto poslanie nebolo vo svojej úplnosti vykonané len samotnými apoštolmi, ale zostáva poslaním Cirkvi. Týmto spôsobom je to poslanie každého jedného z nás. Všetci sa máme stať služobníkmi Slova s mocou jeho Ducha. „Kraj zeme“ predstavuje najvzdialenejší priestor. Priestor, do ktorého sa dostaneme len s ťažkosťami. Ale tieto ťažkosti nemusia nevyhnutne spočívať len v rovine geografickej vzdialenosti. V praktickom rozmere „kraj zeme“ môže označovať priestor, ktorý vyžaduje veľkú dávku sebazaprenia, odvahy či obety k svedectvu Kristovi. Tento „kraj zeme“ v našich životoch môže odkazovať na priestor môjho pracoviska, susedské vzťahy, priateľstvá a každý jeden priestor, kde je pre mňa veľmi náročné stať sa Kristovým svedkom.

Sviatok Nanebovstúpenia Pána je tak príležitosťou pre každého jedného z nás dať si otázku, či mám skúsenosť so živým Kristom, o ktorú sa môže moje svedectvo oprieť. Na druhej strane nás tento sviatok povzbudzuje vykročiť a nebať sa prekročiť pomyselné zábrany a mentálne hranice v našich vzťahoch a byť svedkom aj vo chvíľach, keď sme dávno za hranicami svojej komfortnej zóny. ✚

rom sa toto poverenie má uskutočňovať, počnúc Jeruzalemom, Judeou, skrze Samáriu až po samý kraj zeme.

Byť svedkom Ježiša Krista je výzva, ktorá sa neustále pripomína počas obdobia rodiacej sa Cirkvi. Slovom evanjelistu Lukáša z úvodu Skutkov apoštolov, apoštoli majú vydávať svedectvo všetkým o tom, čo Ježiš „robil a učil“. V týchto slovách je deklarovaný úrad a poslanie apoštolov. Ich úloha je úzko prepojená s témou svedectva. Nie sú

dotýka po dvetisíc rokoch aj nás. Každý jeden z nás, novodobých Ježišových učeníkov, čelí rovnakému predpokladu – naše svedectvo kresťanského života môže byť len vtedy účinné a dôveryhodné, ak máme skúsenosť so živým Kristom.

Druhá polovica posledných slov Ježiša k jeho apoštolom odkazuje na priestor, v ktorom sa poverenie ku svedectvu má uskutočňovať. Ich poslaním bolo svedčiť o Kristovi v Jeruzaleme, Judei,

MIROSLAV CHORENDŽÁK

LÁSKA, KTORÁ BOLÍ

Na susednej strane čítame o Nanebovstúpení Pána. Aká nádherná udalosť. No na to, aby sme ju mohli sláviť, musel Kristus veľa vytrpieť. Určite poznáme pocit, keď sa poraníme. Všetky rany sú bolestivé. Aj Ježiš bol ranený, a tým, že mal aj ľudskú prirodzenosť, nevyhol sa bolesti. Ako to s ňou v jeho posledných hodinách pozemského života vyzeralo, sa pozrieme v nasledujúcich riadkoch.

KRVOU SA POTIL

Keď ste sa niekedy modlili ruženec, mohli ste sa pristaviť pri tajomstve o jeho potení sa krvou. Ako je to možné? Medicína pozná stav nazývaný *hematohidróza*. Ide o veľmi zriedkavý jav, ktorý sa často spája s mimoriadnym psychickým stresom alebo úzkosťou. Predpokladá sa, že pri tomto stave dochádza k poškodeniu drobných kapilárnych ciev v okolí potných žliaz, čo spôsobuje, že sa pot môže zafarbiť krvou. Nemožno sa tomu čudovať, pretože Ježiš vedel, čo ho čaká, no i napriek tomu chcel pre spásu ľudí podstúpiť mnoho utrpenia, ba až potupnú smrť na kríži.

BIČOVANÝ BOL

Bičovanie vo vtedajších časoch bolo naozaj veľmi kruté. Ak ste niekedy videli furmana s bičom, ktorý používa pri svojich koňoch, tak ten je nič oproti nástroju mučenia, ktorý použili na bičovanie Ježiša Krista. Rímsky typ biča nazývaný *flagrum* alebo *flagellum* bol upletený z kožených remienkov, na ktoré sa navliekali kúsky kostí, háčiky alebo olovené guľôčky. Pri dopade na ľudské telo poškodili nielen kožu, ale aj svaly, a to natoľko, že viditeľné boli dokonca samotné kosti. Ďalším problémom boli potrhané žily, a tak strata krvi mohla u niektorých ľudí vyvolať až smrť. U židov zákon zakazoval prekročiť štyridsať rán, ktoré mohli dopadnúť na človeka. Pre prípad, že by sa niekto pri počítaní rán bičom splietol, farizeji tento počet obmedzili na tridsaťdeväť.

CESTOU NA GOLGOTU

Už po týchto riadkoch môžeme konštatovať veľké Ježišovo vyčerpanie. Nieto ešte predstaviť si prejsť približne polki-

lometrovú cestu na Golgotu s krížom na pleci. Respektíve, nie s celým krížom, ale iba so zvislým trámom kríža (lat. *stipes*), a to preto, lebo len samotný trám vážil okolo 50 kg, a teda nie je možné, aby takto vysilený človek dokázal uniesť celý kríž, na ktorom mal byť ukrižovaný.

UKRIŽOVANÝ BOL

Tá najťažšia časť ešte len prišla. Zoslabnutý je na mieste svojho umučenia – na Golgote. Ruky sa ukrižovaným pribíjali 2 až 3 cm nad zápästím z dôvodu, aby aspoň čiastočne udržali váhu tela. Prebitie rúk v tomto mieste znamenalo nekončiacu sa pálivú bolesť z dôvodu poškodenia vretenného nervu. Najčastejšie sa u Rimanov používali štvorhranné klinec s dĺžkou od 12 do 18 cm, čo potvrdzuje aj archeologický nález hrobu, ktorý sa nachádzal popri ceste medzi Jeruzalemom a Nablusom, kde boli nájdené ostatky ukrižovaného Johanana ben Ha'galgala z Ježišových dôb. V ňom bol aj 17-centimetrový klinec trčiaci z nožnej kosti. Roztiahnuté ruky váhou tela oslabovali ramenné kĺby, čo spôsobovalo bolestné rozťahovanie šliach

a kĺbov. Nohy sa obvykle pribíjali jedným klincom cez päťovú kosť. Aj tu boli zasiahnuté dlhé nervy, čo znásobovalo už i tak ukrutnú bolesť. K tomu všetkému sa pridružili ešte veľké problémy s dýchaním. Ukrižovaný človek pod ťarchou vlastnej váhy nedokázal dobre dýchať, pretože medzirebrové svaly boli v pozícii nádychu. Ťažký výdych bol možný vytiahnutím tela v kolenách a ramenách, čo však spôsobovalo ďalšie bolesti. Čoraz ťažšie dýchanie bolo nerovnomerné a slabé, v dôsledku čoho sa organizmus zakyslil, dostatočne neokysličil, a tým dochádzalo k arytmií srdca. Príčina smrti Ježiša, ale aj iných ukrižovaných mohla byť spôsobená viacerými dôvodmi spojenými s *hypovolemickým šokom* (kritickým znížením objemu krvi alebo tekutín), vyčerpaním, neokysličením a zlyhaním srdca.

Prečo vlastne v tomto radostnom období píšeme o toľkej bolesti? Aby sme ďakovali za to, ako veľmi Boh miluje človeka, že dal svojho jednorodeného Syna, aby nezahynul nik, kto v neho verí, ale aby mal večný život. Bohu ide o našu spásu a bol ochotný urobiť maximum pre mňa, pre teba, pre nás! ✕

MIROSLAV DANCÁK

CHALCEDÓNSKY KONCIL (451)

Únia uzavretá v roku 433, ktorá ukončila nestoriánsky spor, zdanlivo sľubovala pokoj. Ale to sa nestalo. Pretože formulácia bola kompromisom dvoch strán, ktoré neboli o tom úplne presvedčené. Dohoda z roku 433 potlačila horúčku, ale nevylicila chorobu. Platila teda len dovtedy, kým žili jej iniciátori, vynikajúci teológovia, ktorí sa cítili zodpovední za Cirkev – Cyril, alexandrijský patriarcha, a Ján, antiochijský patriarcha.

Ked' zomreli, ich miesto zaujali ľudia, ktorí boli morálne aj intelektuálne na oveľa nižšej úrovni. Patriarchom Alexandrie sa stal Dioskur a patriarchom Antiochie Domnus. Pred koncom piateho storočia konflikt opäť ožil. Povstal v Edese. V tom čase bol po Cyrilovej smrti nepochybne najvýznamnejším východným teológom Teodoret, biskup z Cyru. Bol stúpencom antiochijskej teológie, a preto v Kristovi zdôrazňoval dualizmus, ale nezašiel tak ďaleko ako Nestórius. V roku 447 vydal dialóg s názvom Žobrák. V diskusii s pravoverným žobrák vyjadruje svoje názory, aby si získal priazeň verejnosti. V príbehu Žobrák vtedajší ľudia bezchybne spoznali postavu konštantínopolského mnícha Eutycha. Mních mal vtedy okolo sedemdesiat rokov a horlivo bojoval proti nestoriánom. Eutyches, ktorý žil v neustálom strachu z opätovného nástupu nestorianizmu, napísal pápežovi Levovi Veľkému list, v ktorom sa sťažoval na návrat tejto herézy. Ale s týmto tvrdohlavým a zároveň vplyvným starcom si nikto nechcel zahrávať, dokonca ani samotný konštantínopolský patriarcha Flavián.

A napriek tomu došlo ku konfliktu. V roku 448 Euzébius, advokát známy z obdobia nestoriánskych sporov, ktorý sa stal biskupom v Doryleu, obvinil Eutycha pred tzv. večnou synodou zasadajúcou pri patriarchovi, teda skupinou biskupov a kňazov tvoriacich patriarchovo okolie. S Euzébiom sa nedalo žartovať, lebo ako píše sám patriarcha Flavián: „v otázkach viery je pre neho studený aj oheň“. Tak musel patriarcha riešiť Eutychov prípad.

Počas tohto procesu vyšla najavo celá teologická bieda Eutycha, ktorý tvrdohlavo opakoval, že verí, že pred vtelením mal Kristus dve prirodzenosti, zatiaľ čo po vtelení už len jednu. Bola to tak jasne vyslovená heréza, že ho odsúdili a exkomunikovali tak synoda, ako aj patriarcha, čo bolo vzhľadom na situáciu v Konštantínopole dôkazom veľkej odvahy. ✕

BOL PETER UMUČENÝ V RÍME?

V Jánovom evanjeliu nachádzame úryvok, v ktorom Ježiš predpovedá Petrovu budúcnosť v Kristovom stáde. „Veru, veru, hovorím ti: Keď si bol mladší, sám si sa opásal a chodil si, kade si chcel. Ale keď zostarneš, vystrieš ruky, iný ťa opáše a povedie, kam nechceš.“ (Jn 21, 18) Výraz „vystrieť ruky“ sa zdá narážkou na prax ukrižovania, pri ktorej odsúdený pred príchodom na miesto popravy niesol priečnu časť kríža s priviazanými rukami, kým mu ich na mieste popravy nepribili. V nasledujúcej vete nachádzame komentár evanjelistu, ktorý potvrdzuje skutočnosť známou jeho čitateľom. „To povedal, aby naznačil, akou smrťou oslávi Boha. Ako to povedal, vyzval ho: Pod' za mnou!“ (Jn 21, 19) Tá výzva na konci potvrdzuje, že učeník musel niesť svoj kríž na ceste, na ktorej sa obetoval.

Navyše, slávny historik Cirkvi 3. – 4. storočia Euzébius z Cézarey vo svojom diele Dejiny Cirkvi cituje spis istého rímskeho kňaza Gajusa, ktorý už v 2. storočí potvrdzuje existenciu relikvie na území Vatikánu, spomínajúc smrť Petra, s vyrytým menom apoštola.

Okrem dôkazov, ktoré poskytujú kresťanské apokryfné spisy, máme teda svedectvo nielen o Petrovej prítomnosti v Ríme, ale aj o jeho mučeníctve v tomto meste. ✕

ZMENA REALITY

Boh sa rozhodol prebývať uprostred ľudí. Vtelenie Božieho Syna spojilo nadprirodzený svet s prirodzeným. Kristus je Bohom a zároveň človekom. Kým my ľudia sme odkázaní žiť v materiálnom svete, Boh prebýva v tom nadprirodzenom. A tu sa dostávame k podstate svätých tajomstiev. Kristus ustanovil sedem viditeľných znakov, aby skrze ne prebýval (a konal) na zemi až do skončenia sveta. Znak je skutočnosť, ktorá mení realitu. Predstavte si červené svetlo na semafore – kým svieti, pohnúť sa je zakázané. Vo chvíli, keď naskočí zelená, realita sa úplne zmení. Cesta nie je zahataná, prejazd je nielen dovolený, ale doslova sa od nás vyžaduje. Takto viditeľný znak (svetlo semafora) zmenilo realitu (od *nesmieš k môžeš*). Sväté tajomstvá pôsobia veľmi podobne. Každé má svoj viditeľný znak, ktorý od základu mení realitu. Aby takýto znak vznikol, musia sa spojiť dva elementy: matéria a forma. To prvé je hmotné (uchopiteľné zmyslami). To druhé – forma – je ustálené Božie slovo, ktoré matérii dodáva podstatu. Ak sa vrátíme k príkladu so semaforom: materiálom je farba svetla a formou spoločenská dohoda o tom, čo ktoré svetlo znamená. Zmena farby mení realitu v jej podstate. Sv. Augustín učí: „Slovo pristúpi k matérii a (tým sa) naplní sväté tajomstvo.“ Po tomto úvode sa postupne pozrieme na všetkých sedem tajomstiev a na to, ako menia realitu v živote kresťana. (Pavol Burda) ✕

JÁN SABOL

MARIÁNSKA ÚCTA

Úcta k matke Ježiša Krista je už po stáročia pevne spätá s kresťanskou vierou na Slovensku. Nielen západná Cirkev, ale aj naša východná gréckokatolícka pozná mnohé oslavné spevy a modlitby na oslavu Presvätej Bohorodičky.

Mariánska úcta bola vždy významným teologickým a identifikačným prvkom, ktorý tvoril spojivo medzi katolíkmi východného a západného obradu. Na východnom Slovensku sa modlili ruženec už od konca 14. storočia. Po období reformácie formovala obnovenie katolicizmu na našom území, najmä na východnom Slovensku. Dôkazom toho sú mnohé mariánske pútnické miesta, chrámy, kaplnky, sochy a ikony.

Mariánsku úctu po stáročia nepochybne umocňovali mimoriadne zázraky a vypočuté prosby. Víťazstvo kresťanských vojsk nad flotilou mohamedánov pri Lepante zo 7. októbra 1571 bolo pripisované vypočutiu modlitby ruženca. Mimoriadnej pomoci Panny Márie sa pripisovalo aj víťazstvo nad Turkami pri Viedni zo septembra 1683. Presvätú Bohorodičku vzývali o pomoc aj gréckokatolícki veriaci a kňazi v časoch, keď bola Gréckokatolícka cirkev postavená mimo zákona, a oni skončili buď vo väzení, alebo boli deportovaní mimo územia Slovenska.

Medzi svetovo známe mariánske zázraky patrí záchrana jezuitov v Hirošime. Po zhodení atómovej bomby na mesto 6. augusta 1945 osemdesiat tisíc z 340-tisíc obyvateľov mesta zomrelo okamžite. Do konca roka 1945 na následky ožiarenia zomrelo ďalších šesťdesiat tisíc ľudí, do piatich rokov ďalších šesťdesiat tisíc. Jedna atómová bomba tak vyhladila takmer dve tretiny obyvateľov mesta. Osmi jezuiti boli v čase výbuchu v Hirošime na fare pri Chráme Nanebovzatia Panny Márie, kilometer od výbuchu. Fara bola jedinou budovou v okolí, ktorá ostala stáť. Potom, čo ju opustili, aj ona podľahla požiaru. Lekári kňazov po vyšetrení varovali, že onedlho zomrú. No po vyše dvadsiatich rokoch – v roku 1976 – jeden z jezuitov Hubert Schiffer na Eucharistickom kongrese vo Filadelfii potvrdil, že všetci sú nažive a zdraví. Komunita jezuitov v Hirošime sa denne modlí ruženec a žila podľa posolstva Fatimy.

Vo východných cirkvách má mariánska úcta osobitný význam. Okolo polovice 2. storočia sa na východe rozšíril ranokresťanský nekánonský spis Jakubovo protoevanjelium, ktoré pojednáva o Máriinej mladosti. Gregor Naziánsky na konci 4. storočia písal o istej Justíne, ktorá prosila Ježišovu matku Máriu o pomoc. Cirkevní otcovia sa Ježišovej matke intenzívne venovali. Koncil v Efeze v roku 431 jej dal titul Bohorodička. Väčšina mariánskych sviatkov má svoj pôvod na Východe.

Súčasťou každej našej liturgie sú hymny na oslavu Presvätej Bohorodičky. Máme aj viacero mariánskych modlitieb a pobožností. Načrime do tejto bohatej tradície našej cirkvi a vzývajme našu nebeskú Matku. Nielen s prosbou o jej a pomoc a príhovor, ale aj s radostným a oslavným *Raduj sa!* ✕

KATARÍNA BABČÁKOVÁ

MÚZEÁ V PRÍRODE

CHARIZMATICKÉ MIESTA S DUCHOM HISTÓRIE

Múzeá v prírode sú zvláštnou a príťažlivou formou expozície tradičného spôsobu života, v ktorej sa snúbia odborné múzejné činnosti s možnosťou relaxu v krásnom prostredí. Ich expozície tvoria objekty, ktoré nemožno chrániť na ich pôvodnom mieste.

Môžno mnohí nevedia, že pomenovanie skanzen vzniklo podľa prvého takéhoto múzea, ktoré bolo už v roku 1891 zriadené v parku *Skansen* vo švédskom Štokholme. Na Slovensku máme v súčasnosti desať múzejných expozícií v prírode, ktoré mimoriadne pútavo a vierohodne približujú návštevníkom tradičnú architektúru, zariadenie, ale aj spôsob života našich predkov v rôznych regiónoch. Snahou je prostredníctvom rozmiestnenia stavieb, doplnenia pestovaných rastlín, prípadne chovom hospodárskych zvierat a rôznymi doplnkovými súčasťami (pole, seno sušené v snopoch) a drobnými stavbami priblížiť súčasnej generácii život „starého sveta“ v jeho etnickej či regionálnej a historickej rozmanitosti.

Naše skanzeny však nepribližujú len obydlia rôznych sociálnych vrstiev, etník či zamestnaní. Ich súčasťou sú aj sakrálne stavby – chrámy, prícestné kríže a kaplnky, technické stavby

Interiér domu Katryny Šugovej z Veľkého Lipníka
(archív Ľubovnianskeho múzea)

(mlyny, gátové pily, valchy, kováčske, stolárske dielne, lisy), hospodárske stavby (stodoly, sypárne, sušiarne) a spoločensko-technické objekty (voziarne, horárne a pod.).

Každé z nich má svoje špecifiká, ktoré môžu návštevníci objavovať počas turistickej sezóny spravidla od jari do jesene, ale mimoriadne atraktívne sú aj špecifické podujatia mimo sezóny (napr. prezentácia vianočných zvykov, fašiangy a podobne).

Na Slovensku bola v roku 1965 ako prvá sprístupnená **Expozícia ľudovej architektúry v Bardejovských kúpeľoch**, ktorá predstavuje takmer tridsať objektov tradičného staviteľstva slovenského i rusínskeho obyvateľstva horného Šariša a severného Zemplína.

V martinských Jahodníckych hájoch leží náš najväčší skanzen – **Múzeum slovenskej dediny**, ktoré má celoslovenskú pôsobnosťou a je súčasťou Etnografického múzea v Martine (SNM). Sprístupnené bolo už v roku 1967 a prezentuje takmer 150 hospodárskych usadlostí a 80 samostatných objektov z regiónov Kysúc, Podjavorníkov, Liptova a Turca.

Banské múzeum v prírode už od roku 1974 prezentuje technológiu banskej výroby a spôsob života baníkov, pričom sprístupnené sú aj zaujímavé expozície v podzemí. Múzeum je súčasťou Slovenského banského múzea v Banskej Štiavnici.

V roku 1975 bolo v krásnom prostredí Roháčov pri oravskej obci Zuberec sprístupnené **Múzeum oravskej dediny**. Múzeum má špecifickú štruktúru, ktorá rozmiestnením stavieb pripomína tradičnú dedinu pozdĺž horského potoka. Krásna prechádzka odhaľuje takmer 50 zrubových domov. Od roku 1981 je návštevníkom sprístupnené aj **Múzeum kysuckej dediny v Novej Bystrici – Vychylovke** – expozícia Kysuckého múzea v Čadci, ktorú tvorí 34 originálnych prenesených objektov, ale aj zopár pastierskych sezónnych obydlí (kolíb – *chol'varkov*), ktoré stoja na pôvodnom mieste. Medzi návštevníkmi mimoriadne obľúbenou je technická pamiatka – úzkokolejná železnica.

Poľnohospodársku a potravinársku výrobu u nás a s ňou späté technické pamiatky zhromažďuje, chráni a prezentuje od roku 1980 **Slovenské poľnohospodárske múzeum v Nitre**.

Od roku 1983 Vihorlatské múzeum v Humennom spravuje **Expozíciu ľudovej architektúry a bývania**, ktorá predstavuje takmer dvadsiatu originálnych zrubových obytných, hospodárskych, sakrálnych a technických stavieb z východnej časti horného Zemplína.

Múzeum ľudovej architektúry pod hradom Ľubovňa je súčasťou Ľubovnianskeho múzea. Od sprístupnenia v roku 1981 do areálu skanzenu postupne pribúdalo vyše 30 originálnych objektov tradičnej architektúry horného Spiša a prilahlých lokalít Šariša a Zamaguria.

Na tomto území sa po stáročia prelínala slovenská, nemecká, rusínska, goral-ská, židovská i rómska kultúra a na spôsob života vplývali aj rozdiely vo vierovyznaní a kalendári sviatkov. Najpočetnejšie zastúpenie v našom múzeu majú zrubové dvoj- a trojpriestorové obydlia – drevenice so šindľovými strechami zo začiatku 20. storočia. V objektoch sú prezentované príležitosti rodinného či kalendárneho obradového cyklu (svadba v dome z Kremnej, Nedela Paschy v drevenici z Veľkého Lipníka), návštevníkov upúta dedinská škola z obdobia prvej ČSR. Z hospodárskych stavieb sú tu okrem tradičných maštali a sýpok či stodôl aj sezónne poľné obydlia – majdany z Litmanovej. Súčasťou expozície sú aj technické stavby – zrubová kováčska vyhňa z Torysy, mlyn s valcovou stolicou z Malého Sulína, stolárska dielňa z Pilňovčika a gátrová píla z Novej Ľubovne. Pred niekoľkými rokmi sme navrátili *genius loci* aj horárni z Malého Lipníka, pohraničnej rusínskej obce v povodí Popradu, ktorej fundátorom bol v roku 1890 barón Gejza Alapi Salamon a posledným hájnikom do roku 1980 Ján Vojtech Klikáč. Medailóny oboch i osobné predmety J. Klikáča dodávajú priestoru osobitne živú atmosféru.

V reprezentatívnom Zozname nehmotného kultúrneho dedičstva ľudstva UNESCO máme zapísané aj drotárstvo a modrotlač – ich prezentácia v tejto horskej oblasti, kde boli rozšírené, tvorí súčasť múzea. To je sprístupnené aj pre znevýhodnené skupiny obyvateľstva s ŤZP prostredníctvom vodiacej línie pre nevidiacich či videí sprievodných textov v posunkovom jazyku pre nepočujúcich.

F Salamonovej hajovni–expozícia v múzeu ľudovej architektúry
(archív Ľubovnianskeho múzea)

V našej expozícii upriamujeme pozornosť návštevníka aj na osobnosti slovenskej etnografie. *Lazorikuffunduš* približuje časť bohatej práce polyhistora Jána Lazoríka, pedagóga, botanika, dialektológa, etnografa, národopisca, folkloristu, scenáristu a múzejníka. V stodole je inštalovaná zbierka 44 vyrezávaných stropných trámov s archaickou symbolikou (nápis na tráme z Údola: *Blahoslov Pane Bože Dom Tento i Vsec- IHS -kiv v nim Bidlicih dali vi-budovať Jozef i Žofia Štefaňak roku 1887 dňa 21 maja*). V blízkosti je sad starých odrôd

ovocných stromov a v bojisku zaparkovaná kópia trabanta, na akom poklady z búraných dreveníc do múzea zväžal.

Dominantou expozície je drevená trojpriestorová gréckokatolícka cerkev z roku 1833 z rusínskej lokality Matysová. Interiér chrámu východného obradu je zdobený barokovým ikonostasom z roku 1756. Po znovuvysvätení (v roku 1992) sa tu začala tradícia organizovania liturgických slávností v staroslovienčine, najmä na sviatky sv. Cyrila a Metoda, sv. archanjela Michala, patróna chrámu, a na sviatok Troch kráľov. Vstup do premodleného priestoru oživa zvukom gréckokatolíckej liturgie i modlitbou *Otče náš* v cirkevnoslovanskom jazyku.

Návštevníkom sa snažíme „starý svet“ priblížiť aj originálne – viacerými zmyslami. Návštevník tak v dome z Veľkého Lipníka, v ktorom je inštalovaná situácia Nedele Paschy, počuje i záznam päťminútového viachlasného spevu liturgickej piesne *Christos voskrese* z gréckokatolíckej obce Čirč z roku 1972, zaznamenaný kantorom počas bohoslužieb na Nedelu Paschy. Výpovede poslednej obyvateľky domu, Kataríny Šugovej z Veľkého Lipníka, ženy „starého sveta“, sme dali prerozprávať panej, ktorá „tetu Katrynu“ aj poznala. Pútavé rozprávanie ukončené modlitbou patrí k najžiadanejším miestam návštevníkov. Poznávanie vlastného kultúrneho dedičstva sa tak snúbi s poznávaním príbehov a oddychom v krásnom prostredí múzeí v prírode. ☘

Barokovo-klasicistický ikonostas v cerkvi z Matysovej
(archív Ľubovnianskeho múzea)

VALÉRIA JURÍČKOVÁ

MENÍ PRAVIDLÁ HRY

Keby ste mu ako tínedžerovi povedali, že raz vymyslí koncept vzdelávania mladých a bude organizovať konferencie pre riaditeľov, len by sa usmial. Ako biblická Sára. Nemožné! Školu nemal rád. A bolo to vidno na známkach. Dnes v Banskej Bystrici tvorí zaujímavý koncept neformálneho vzdelávania s cieľom zmeniť aj to formálne. Kým iní argumentujú, prečo sa niečo nedá, Jaroslav Dodok dáva tomuto nemožnému reálny tvar.

Tak ako to bolo s vašou skúsenosťou s formálnym vzdelávaním? Je za tým rodina alebo iba škola?

Mojim rodičom záležalo na tom, aby som mal dobré známky a prácu, ktorá ma uživí. Nemôžem im to zazlievať. Problém bol, že keď som dostal zlú známku, sústredili sa len na ňu a tlačili na jej opravu, bez ohľadu na to, či som dostal jednotku alebo dvojku. Dnes viem, že takýto prístup zameraný na fixáciu chýb neprináša také výsledky ako rozvoj talentov a toho, čo nám ide.

Postupne ma škola prestala baviť. Mal som pocit, že som zlý študent a neviem sa učiť. Nebavilo ma len sedieť a zapisovať diktované poznámky. Na strednú školu – obchodnú akadémiu – som išiel, lebo som sa chcel naučiť podnikáť prakticky, nie iba z poučiek. O desať rokov neskôr som zistil paradox – mojím najsilnejším talentom (v metodike Gallup) je učenie. Uvedomil som si, že som sa vždy rád učil, len ma to muselo baviť a byť viac neformálne. Nikdy ma nemotivovali známky, ale proces objavovania. Preto som si povedal, že raz zmením školstvo a vzdelávanie na Slovensku.

Vždy ma pobaví, keď rozprávate o prvej snahe nájsť si prácu... Ako to teda bolo?

Ako malý som mal tri sny: stať sa novinárom, učiteľom a podnikateľom. Keďže v škole som sa nudil, hľadal som iné príležitosti. Už na základke som bol animátorom v eRku. Potom som si všimol

na Facebooku inzerát, že miestne spravodajské médium hľadá redaktora. Zavolať som im, predstavil som sa, povedal som im o svojej motivácii a veľmi rýchlo sme sa dohodli na tom, čo bude mojou úlohou a kedy môžem nastúpiť. Zabudol som sa však opýtať jednu dôležitú otázku: „Neprekáža, že mám trinásť rokov?“ Po nej nastalo v telefónne dlhé ticho, po ktorom nasledovala veta: „Hmm, tak pošlite svoj životopis.“ Keď som ho poslal, hovoril som si, že je to stratené, veď nemám žiadne skúsenosti ani vek. Po pár dňoch však prišla odpoveď – prijali ma. A ja som pochopil, že každý z nás má vôkol seba veľa príležitostí a je len na ňom, či sa niektoré z nich chytí. Tak sa začala moja cesta rozvoja.

Čo ste sa v tejto práci naučili? Vníмали vás ako rovnocenného kolegu?

Určite nie. Vo väčšine prípadov boli ľudia šokovaní. Čakali, že rozhovor s nimi bude robiť nejaký *dospelák*. Na stretnutia s politikmi ma najprv nechceli púšťať, lebo si mysleli, že nemám novinársky preukaz, ten som však mal. A tak som si povedal, že sa musím veľa učiť, aby o mne nerozhodoval vek, ale skúsenosti. Naučil som sa písať texty, trochu som sa zlepšil aj v gramatike, ale naozaj len veľmi málo ☹, a získal som zručnosť upozorniť na dôležité témy vo svojom okolí, či už to bolo nelegálne skladisko pneumatík v prírode, alebo zaujímavé podujatia. V tom období som prijal ako svoje motto vetu, že vek je len číslo, a naučil som sa pohybovať v *dospeláckych* kruhoch.

A potom prišli nové odvážne nápady... Vidíte v nich s odstupom času logickú líniu?

Jednoznačne áno. Všetky tie nápady sa týkali mladých ľudí. Či už to bolo vedenie *eRko stretiek* a táborov, založenie Rady študentov, vznik študentského spravodajského portálu alebo neskôr aj založenie firmy, v ktorej mi pomáhali moji spolužiaci. V treťom ročníku na strednej som už nestíhal školu, a tak som požiadal o individuálny učebný plán. V každom projekte, ktorý som robil, som sa učil praktické zručnosti, spoznával zaujímavých ľudí a učil som sa viesť iných. Nie preto, že by som túžil byť lídrom či manažérom. Ale preto, lebo keď prišlo na otázku, kto to spraví, kto vyrieši daný problém alebo spraví niečo vo svojom voľnom čase, nikomu sa nechcelo, a tak som prevzal iniciatívu ja.

Ste zakladateľom marketingovej agentúry, ktorá úspešne pôsobí na trhu dodnes. Ako a prečo vzniklo *Mavio Media*?

Ako redaktor som zažil množstvo úžasných podujatí, o ktorých takmer nikto nevedel. Spoznal som inšpiratívnych ľudí, ktorých príbehy iní nepoznali. Videl som veľa dobrých podnikateľských nápadov, ktorým však chýbala propagácia. Preto som sa rozhodol, že budem pomáhať firmám, organizáciám aj jednotlivcom zviditeľňovať ich nápady. V neposlednom rade som realizoval vlastné projekty, ktoré takisto potrebovali marketing, a keď sa mi podarilo zorganizovať *Deň objatí*, do ktorého sa zapojilo vyše sto dobrovoľníkov v šesťdesiatich mestách Slovenska a ďalších dvadsiatich krajinách sveta, povedal som si, že marketing je niečo, čo mi asi pôjde. Odvtedy prešlo desať rokov a naša firma má stabilný tím marketérov a dizajnérov, s ktorými robíme hodnotový marketing, napríklad pre Rádio Lumen či festival Žijem.

Ako vznikali prvé vzdelávacie programy a neskôr *Show your talent*? Išlo všetko hladko? Ako ste „prerážali múr“ predsudkov?

Už na strednej som pôsobil ako lektor neformálneho vzdelávania v projekte *KomPrax*. Neskôr sme s Jarkou Lipkovou začali robiť workshopy a *víkendovky* pre mladých, no časom sme si povedali, že nechceme robiť len jednorazové *vzdelávacky*, ale niečo, čo pomôže mladým s komplexným rozvojom. V roku 2017 sme preto na zelenej lúke vytvorili autorský program *Show your talent* (<https://showyourtalent.sk>), ktorý pomáha stredoš-

kolákom objavovať a rozvíjať ich talenty. Najťažšie bolo presvedčiť učiteľov a riaditeľov, aby do toho zapojili svojich žiakov. Prvý ročník sme spustili, skôr než by sme mali potrebný *budget*, len s vierou, že to má zmysel – a financie sa nakoniec našli. Síce na poslednú chvíľu, ale predsa. Odvtedy sme pomohli už viac ako šesťsto žiakom na dvadsiatich dvoch stredných školách.

Vaše vzdelávanie sa deje na pozadí poznania svojich „talentov“, teda silných stránok. V čom je práve toto dôležité?

Nejde o talenty v zmysle talentov na kreslenie či tanec. Spoločnosť *Gallup* takto pomenováva silné stránky človeka, ktoré sú pre jeho osobnosť príznačné, typické, ide o isté výrazné znaky jeho osobnosti (napr. strategické myslenie, empatia alebo môj spomínaný talent na učenie sa). Ak človek robí čokoľvek v súlade s týmito silnými stránkami, práca mu ide nielen s ľahkosťou, ale ho aj nesmierne baví. Poznanie svojich talentov vedie k vyššej miere sebaaprijatia, sebavedomia, zvyšuje angažovanosť, prináša radosť z práce aj osobného života. Naše talenty nám ukazujú, kde sa skrýva náš potenciál. Ak k nim pridáme potrebné znalosti, zručnosti a budeme ich trénovať v praxi, stanú sa z nich silné stránky, vďaka ktorým budeme schopní uspieť na trhu práce, ale nielen to, budeme aj lepší rodičia a ľudia. Skrze talenty sa dá oveľa efektívnejšie viesť firma, škola aj farnosť.

Ako sa vám podarilo posunúť program do univerzitného priestoru? Je to iné?

Ako študent som chcel do Banskej Bystrice pritiahnúť úspešný medzinárod-

ný formát konferencie *TEDx*. Keďže som nemal osemnásť, na to, aby som získal licenciu, som sa spojil s Michalom Mešťanom, ktorý je dnes dekanom Ekonomickej fakulty UMB. On nám aktuálne otvoril dvere na ich fakulte a my sme náš *Show your talent* prispôbili potrebám vysokoškolákov – tak vznikol program *Discover your potential*. Iné je to v tom, že vysokoškoláci majú už aspoň akú-takú predstavu o tom, čo chcú v budúcnosti robiť, svoje talenty tak vedia lepšie zacieliť na nejaký zo svojich cieľov.

Vzdelávate aj učiteľov... Chcú sa ešte vzdelávať? Nie sú zaplavení rôznymi „po-vinnými“ kurzami a školeniami?

Pôvodne sme učiteľov vzdelávať nechceli. Po *víkendovkách*, na ktorých boli spolu so svojimi žiakmi, nás o to však sami žiadali, a zároveň sme si uvedomili, že bez nich školstvo nezmeníme. Jeden učiteľ, ktorý rozvíja svoj talent a učí inak, dokáže ovplyvniť desiatky až stovky žiakov. Učiteľia majú určite veľa povinností, hlavne administratívnych. Okrem toho sú projektovými manažérmi, psychológmi a často aj policajtní. V našom programe *TEACHERS* sa však v prvom rade zaujímame o ich potreby, o to, či ešte stále vnímajú profesiu učiteľa ako svoje poslanie, či už nie sú na hranici vyhorenia a čo by potrebovali na to, aby zvládli to, čo ich čaká. Poskytujeme im individuálne mentoringy, na ktorých doslova ožívajú, a na mnohých z nich vidíme, ako sa im vracia radosť a zápal do práce.

Konferencia *iMpulz* – kde sa vzal tento nápad? Nepovedali ste si, že konferencií je už dosť a netreba nosiť drevo do lesa?

iMPULZ vznikol tesne po kovide, keď sme vnímali, že učitelia sú presýtení online prostredím a potrebujú sa len tak stretnúť, rozprávať, inšpirovať. Konferencií je naozaj veľmi veľa, niektoré sú odborného charakteru, iné sa snažia poukazovať na to, čo v školstve nefunguje. My sme však *iMPULZ* vytvorili preto, aby sme mohli poukázať na pozitívne príbehy a príklady dobrej praxe, aby sme každého učiteľa či pracovníka s mládežou inšpirovali. Súčasťou programu sú aj praktické workshopy, aby to, čo zaznelo, nezostalo len vo vzduchu, ale aby sme to dostali úspešne do škôl. Počas konferencie sme vytvorili aj veľký priestor na *networking*, a tak si často školy rovno nájdu programy, projekty či lektorov, ktorých dotiahnu na svoje školy.

Keď vidíme vaše aktivity, len si povzdychneme, že je toho veľa...

Heslom nášho *OZ TEAM* je: *Spolu do-siahneme viac*. Väčšina projektov by bez tímu ochotných a odvážnych ľudí ani nevznikla. Snažím sa im nielen zadávať úlohy, ale odovzdávať aj zodpovednosť. *iMPULZ* koordinuje Ad'ka, marketingovú agentúru vedie Dávid. Ako som sa k tomu dostal? Mal som šťastie na lídrov, ktorí vo mne videli potenciál a venovali mi čas. Preto sa to snažím posúvať ďalej – dôverujem ľuďom, ktorých viem, podporujem ich a dávam im slobodu. Využívam koučingový prístup a rozvíjam ich na základe ich talentov. Alebo sa o to aspoň snažím. ☺

Nedávno ste sa stali otcom. Zmenilo otcovstvo váš pohľad na líderstvo či ostatné aktivity?

Jasné. Po manželstve pribudol do môjho života ten najdôležitejší projekt, ba

ešte omnoho, omnoho viac. Najkrajší dar, aký sme mohli aj s pani manželkou dostať – náš prvorodený syn. Keď sme boli spolu na predmanželskej príprave a hovorili sme o výchove detí, uvedomil som si, že najväčší vplyv, aký kedy budem mať na niekoho z ľudí vôkol mňa, sú práve moje deti. A to je výzva a zodpovednosť v jednom. Až o veľa rokov neskôr budem vedieť povedať, či som v tejto úlohe obstál.

Pre mnohých ste inšpiráciou práve v téme „digitálny minimalizmus“ či „pustovne“.

Žijeme príliš uponáhľané životy, ktoré sú preplnené hlukom, sociálnymi sieťami a očakávaniami druhých. Nemáme čas počúvať svoje srdce ani si uvedomovať, kam kráčame. Preto som vďačný, že som pred mnohými rokmi navštívil cisterciánsky kláštor v Česku a objavil silu ticha. Odvtedy rád navštevujem pustovne, hoc iba na pár dní, aby som sa na chvíľu zastavil, aby moja duša dobehla telo. Kardinál Robert Sarah hovorí, že ticho nie je absenciou niečoho, ale práve naopak, je prejavom prítomnosti, ba tej najintenzívnejšej, aká existuje. Nevieť si predstaviť udržiavať svoj vzťah s Bohom len na základe vonkajších impulzov, akokoľvek sú dobré, či už sú to chválové stretnutia, konferencie, alebo festivaly. Veľmi sa mi páči grécke slovo *anachoreta*, ktoré označuje pustovnícky život, akúsi dôvernú samotu s Bohom. Miesto, na ktorom sme len my dvaja. Preto pustovne a ticho.

Viem, že veľa čítate. Čím je pre vás čítanie?

Balzamom na dušu. Len pripomínam, že mám vysoko učiaci sa talent, takže knihy veľmi obľubujem. Z každej, ktorú začnem čítať, si spravím „učebnicu“. Zoberiem do ruky ceruzku, dokreslujem si symboly (mám takú vlastnú legendu), podčiarkujem si myšlienky a z každého titulu, ktorý prečítam, si robím výťah tých najlepších, ktoré občas zdieľam aj na Facebooku, aby nebudovali len mňa, ale podnietili aj ostatných. V čítaní kníh som však hrozný, rozčítam ich strašne veľa naraz a potom ani neviem, kde som skončil. Dočítať pre mňa nejakú knihu je náročné, no vždy mám z toho veľkú radosť.

Vaše projekty nie sú profilované ako kresťanské, ale sú zacielené na všetkých – vy ste však kresťan. Aj mnohí vaši blízki spolupracovníci. V čom je to pre vás kľúčové?

Nesnažím sa robiť veci, ktoré by boli alebo, naopak, neboli kresťanské. Snažím sa len žiť svoje poslanie, ktoré som si pomenoval ako prinášanie svetla na miesta, kde vládne tma alebo chýba povzbudenie či inšpirácia. Mám rád čas strávený v chráme, v spoločenstve či na kresťanskej konferencii, ešte radšej však mám, keď môžem byť na periférii Cirkvi. Tam, kde možno nikto ani nevie o tom, kto je Boh, čo je viera a aký dar prináša spása. No práve na tomto mieste zažívam naplnenie. Keď som sa pred mnohými rokmi pýtal sestry Timotei, ako mám hovoriť mladým o Bohu a evanjelizovať ich, povedala mi: „Jaro, tvojou úlohou je žiť život tak, aby sa ťa druhý na Boha pýtali.“ Odvtedy sa tak snažím žiť. Nevnučovať vieru a hodnoty, ale žiť ich. Angažovaných kresťanov v spoločnosti potrebujeme. Potrebujeme ľudí nádeje, obzvlášť v týchto časoch. Potrebujeme ľudí, ktorí majú pevný charakter a odbornosť, ktoré sa dávajú k dispozícii v službe.

Vaša manželka pochádza z východného Slovenska a má živú skúsenosť s Gréckokatolíckou cirkvou. Ako je to u vás? Viem, že ste boli aj dobrovoľne na druhej predmanželskej príprave v Centre pre rodinu na Sigorde...

Áno, nezabudnem na to, ako ma prvýkrát zobrala na gréckokatolícku liturgiu, ktorá ma hneď veľmi oslovila. Veľmi rád objavujem poklady Gréckokatolíckej cirkvi. Okrem toho, že gréckokatolíci majú bohatú liturgiu a krásne spevy, robia aj veľmi kvalitné predmanželské prípravy, minimálne tú, ktorú sme zažili na Sigorde. Nechceli sme pred svadbou s Kristínou ísť len po povrchu a baviť sa len o tom, prečo je v manželstve dôležitá komunikácia, alebo prečo je dôležité raz za čas chodiť do kostola. Túžili sme objaviť skutočnú hĺbku sviatosti manželstva a venovať čas tomu, aby sme skúmali, aké predstavy o manželstve máme. A keďže príprava Centra pre rodinu netrvá deň ani dva, naše očakávania sa do bodky naplnili. ☺

POMOC BENEDIKTÍNŮV Z LISLE

V ILLINOISE GRÉCKOKATOLÍKOM V USA

Láska k liturgii je to, čo okrem iného spája gréckokatolíkov a mníchov – benediktínov. Benediktíni v USA začínali v dodnes fungujúcom Opátstve sv. Vincenta v Latrobe v Pensylvánii. Prvotní mníši tam boli z nemeckých zemí. Od nich sa v roku 1885 vyčlenili českí benediktíni, ktorí si vybudovali vlastné Opátstvo sv. Prokopa neďaleko mesta Chicago v mestečku Lisle v Illinoise. Práve spomedzi študentov na tamojšej strednej chlapčenskej škole povstali aj zakladatelia dodnes fungujúceho slovenského rímskokatolíckeho benediktínskeho Opátstva sv. Andreja v Clevelande.

V čase druhej svetovej vojny, keď bol obmedzený kontakt s Európou a prakticky bolo nemožné poslať gréckokatolíckych bohoslovcov z Ameriky do seminárov v Prešove či Užhorode, pomohli práve títo benediktíni v Lisle americkým gréckokatolíkom a bohoslovcii Pittsburského biskupstva študovali u nich. Medzi absolventmi boli aj neskorší biskupi Michael Dudick, Thomas Dolinay či John Bilock. Seminár v Lisle bol hlavnou vzdelávacou inštitúciou amerických gréckokatolíkov, pochádzajúcich z nášho územia od čias vojny, až do otvorenia vlastného Seminára sv. Cyrila a Metoda v Pittsburghu.

Misia smerom ku kresťanskému Východu má však svoj počiatok v roku 1934, keď sa kláštor stal centrom ruského apoštolátu. To bolo za čias opáta Prokopa Neužila OSB. V tom čase v monastieri podľa všetkého prebýval aj zjednotený ruský biskup Vladimír V. Alexandrov (1871 – 1945), ktorého život by vydal na samostatný seriál.

Mnohé povojnové aktivity sú úzko prepojené s osobou vtedajšieho opáta Ambróza Leva Ondříka OSB (1892 – 1961), ktorý v Kláštore sv. Prokopa zložil sľuby ako mních v roku 1913. Od roku 1946 bol až do svojej smrti opátom. Pri

liturgiách byzantského obradu ho možno vidieť na fotkách s mitrou, dvoma náprsnými križmi i žezlom. Pomohol aj so vznikom východných benediktínov Monastiera Najsvätejšej Trojice, ktorí pôsobili v rámci Pittsburského biskupstva a určitý čas bol aj predstaveným študentských mníchov v emigrácii v kanadskom Woodstocku, kde sa uchýlili po úteku z Európy. Opát Ondřík bol aj protektorom Cyrilo-metodskej ligy v Kanade, emigrantskej organizácie československého charakteru, v ktorej sa angažovali aj viacerí rusínski gréckokatolíci (Anton Zouzal, Vasil Fedinec...).

Ako pokračovanie úctyhodnej tradície unionistických snemov, konaných na moravskom Velehrade, začali otcovia benediktíni v Lisle ich pokračovanie v slobodnom svete v Amerike. Cieľom bolo pracovať na zjednotení kresťanov, predovšetkým teda pravoslávnych s katolíkmi. Povojnový svet naozaj pôsobil dojemom, že zjednotenie nie je ďaleko. Súčasne to bola vynikajúca príležitosť oboznámiť mnohých na Západe so životom cirkvi na Východe.

Prvý unionistický kongres sa konal od 28. do 30. septembra 1956. Bol súčasne oslavou 50. výročia od prvého kongresu na Velehrade v roku 1907. Po-

zvánku na kongres poslal opát Ondrák na sviatok sv. Petra v okovách. Pozvaní boli kardináli Mindszenty, Stepinač, i Wyszynski, ako aj pražský arcibiskup Beran, ale aj v tom čase na Sibíri väzný metropolita Slipyj. Žiaľ, nikto z nich sa nemohol zúčastniť. Akciu schválila aj vtedajšia Kongregácia pre východnú cirkev, ktorej prefektom bol samotný pápež Pius XII. a sekretárom kardinál Tisserant. Medzi prítomnými bol ruský kňaz z disentu, otec Gapanowicz, ale aj kardinál Tien z Peking. Na kongrese vystúpil aj známy byzantológ František Dvorník s prednáškou o dejinách veľhradských kongresov.

Pre nás je významným tretí snem, konaný v roku 1959. Tu ako zástupca slovenských gréckokatolíkov bol aj slávny otec Michal Lacko SJ. Kongres sa konal od 1. do 4. júla 1959 znova v Lisle. Prítomný bol aj ukrajinský metropolita Kanady kyr Maxim Hermaniuk, vladyka Štefan Kočiško, pomocný biskup Pittsburghu, rímskokatolícky biskup českého pôvodu Morkovský z mesta Amarillo v Texase, rímskokatolícky biskup Pittsburghu Wright a ďalší účastníci. Medzi nimi aj slovenský gréckokatolícky kňaz otec Ján Kallok, vtedajší redaktor novín *Byzantine Catholic World*, ale aj ukrajinský otec Meletij Solovij OSBM z Toronta. Prvý deň prednášal jezuita Finn SJ o nadväzovaní stykov s pravoslávnyimi kresťanmi. Na druhý deň ráno hovoril o pápežskom primáte a Gréckej cirkvi

slávny otec Dvorník. Jeho prednáška, v ktorej priblížil pohľad Grékov na pápeža až do 11. storočia, vzbudila veľký ohlas. Vo východnej kaplnke sa počas kongresu slúžila východná utiereň, večiereň i liturgia. Na záver kongresu bola slávnostná liturgia v Chráme sv. Petra v Chicagu, ktorej predsedal metropolita Hermaniuk. Spievali rímskokatolícki Bohoslovci z Mundeteinu v Illinois, ktorí pod vedením otca Wojčika pripravili krásny cirkevnoslo-

vanský sprievod. Po evanjeliu bola anglická kázeň, ktorú predniesol biskup Hannan, pomocný biskup z Washingtonu. Účastníci kongresu poslali biskupskému zboru USA rezolúciu s cieľom zveladiť vyučovanie východnej teológie v rímskokatolíckych seminároch USA a Kanady. Dejiny už od čias kauzy prešovského kňaza Alexeja Tótha v USA ukázali, že jedným z najväčších nepriateľov gréckokatolíkov bola nevedomosť rímskokatolíkov.

Nemožno nespomenúť skutočnosť, že práve do tohto benediktínskeho Kláštora sv. Prokopa vstúpili aj strýko a synovec Tarasevičovi, bieloruskí gréckokatolíci, známi aj ako Chryzostóm a Uladzimir. Práve Uladzimir bol v rokoch 1983 – 1986 vizitátorom pre bieloruských gréckokatolíkov v slobodnom svete. Otec Chryzostóm zas stál pri zrode bieloruskej gréckokatolíckej Farnosti Krista Kráľa v Chicagu v roku 1955.

Celkovo možno bez prikrášlení povedať, že českí a moravskí benediktíni z monastiera v Lisle na predmestí Chicaga sa zapísali zlatými písmenami do dejín gréckokatolíkov spod Karpát, ktorí za lepšou skyvou chleba odišli do Spojených štátov amerických, ale aj do srdc mnohých ďalších. Nech im sám Pán odmení tieto ich námahy!

(Fotografie poskytol otec James Flint OSB). ☕

MARCELA ŠKULTÉTYOVÁ

SEBAVEDOMIE ŽENY

Jeden čas som mala poradňu na prvom poschodí viacúčelovej budovy. Tam som si overila, ako to v živote ide. Vyšlo mi, že ak kráčali hore schodiskom muži a ženy s problémami, muži zabočili doľava, kde bola krčma, ženy doprava, kde sídlila moja poradňa. 😊

Sebavedomie je naša miera našej hodnoty. Problém je v tom, že niekedy svoju hodnotu nadceňujeme, ale častejšie podceňujeme. Vnímame sami seba skreslene. Zoberme si len dievčatá, ktoré trpia anorexiou. Akokoľvek ich váha klesne, stále sa považujú za tučné. Ja viem, toto je chorobný extrém, ale je príkladom, kam až môže naše skreslené vnímanie seba zájsť.

Naša hodnota vychádza z dvoch zdrojov – vzhľad nášho tela a kvalita našich realizovaných schopností a daností. Pozrime sa najprv na naše telo. Je to kvalita zjavná na prvý pohľad, a tak na ňu kladíme väčší dôraz. Nielen my sami, ale aj spoločnosť. Tá určuje módné trendy, hlavne pre mladých ľudí. Oblečenie, účesy, formu tela, tetovanie... V zime som videla mladého muža v kraťasoch. Okolo sneh, teplota pod nulou. Potom mi pohľad zbehol na jeho lýtko a pochopila som. Veľké (a zrejme drahé) tetovanie nemôže zostať zakryté ani v mraze. Spomenula som si na šnurovačky, ktorými si v minulosti ženy deformovali hrudník, či stiahnuté deformované chodidlá dievčat v Číne. Mnohé módou diktované veci nám škodia, čo si nie každý uvedomí, a ak aj, málokto sa dokáže móde vzoprieť. Na to, aby ma nestrhol dav, treba veľa vnútornej sily.

Narodili sme sa s telom, ktoré má určité danosti, a niektoré sa zmeniť nedajú. Ak túto skutočnosť nedokážeme prijať, je zbytočné naše telo upravovať. Mala som klientky, pekné ženy, ktoré si dali upraviť nos, prsia, stehná, ale k ich spokojnosti so sebou to neprispelo. Zbytočná bolesť, zbytočne vynaložené peniaze. Problém je v našej hlave a operácie ho nevyriešia. Tu mi tak nejako vyšlo, že menej pekné dievčatá to majú vlastne lepšie. Nehovorím, že ľahšie – lepšie. Ak totiž nemôžu stavať na svojom zjave, začnú viac rozvíjať

svoje schopnosti a to je istejšia investícia. S pribúdajúcim vekom telo vädne, krása odchádza, ale schopnosti sa môžu rozvíjať až do smrti.

Naše vnútorné kvality... Tu mi vychádza, že my ženy sme na tom lepšie ako muži. Zoberme si materstvo. Ak sa stanem matkou, dostávam príležitosť novej roly, musím realizovať ďalšie schopnosti, musím sa naučiť konať zrelšie. Starostlivosť o domácnosť dáva príležitosť zistiť, že som šikovná, že som dobrá kuchárka, že som aj dobrý manažér. Povinnosti, ktoré musím vykonávať, mi pomáhajú prirodzene vyzrieť a upevňovať si sebavedo-

mie. (Hlavným meradlom sebahodnoty muža je jeho pracovná realizácia, resp. pozícia. Odchodom do dôchodku tento jeho hlavný pilier padá a mnohí muži tak upadajú do depresie. My nie. 😊)

Mierku našich schopností do veľkej miery určuje aj spoločnosť. Niekedy to bola veľkosť nadobudnutého poľa či počet statku, honosnosť bývania, dosiahnutý post. Kritériá sa menia, ale tie skutočné hodnoty spoločnosť často obchádza. Možno aj preto, lebo skutočné vnútorné hodnoty nie sú pre materiálne zameranú spoločnosť prínosom.

Nám veriacim pomáha viera. Nielen v tom, že zakazuje mrzačenie tela, ale hlavne smerovaním na dokonalosť, ktorú môže dosiahnuť každá žena. Ak sa dokážeme vymaniť z tlaku davu, budeme sa prirodzene usilovať o získanie darov Ducha Svätého, aby sme mohli využívať ich ovocie. Láska, radosť, zhovievavosť, láskavosť, dobrota, vernosť, miernosť, zdržanlivosť sú prejavmi vnútornej dokonalosti. A k tomu získame niečo, čo už málokto v súčasnej dobe zažíva – pokoj ako posledné ovocie a azda najväčšiu časnú odmenu za svoje snaženie. ☘

**A k tomu získame niečo,
čo už málokto v súčasnej
dobe zažíva.**

**Pokoj ako posledné ovocie
a azda najväčšiu časnú odmenu
za svoje snaženie.**

ADRIANA ČOVANOVÁ

TOXICKÁ SOLIDARITA ŽIEN

V každej komunite považujeme empatiu za jednu z najvyšších hodnôt. Schopnosť „byť tu pre druhého“, vypočúť ho a zdieľať jeho trápenie je základom zdravých vzťahov. Solidarita a spoločné zdieľanie ťažkostí sú ich piliermi. Ale čo ak sa naša snaha porozumieť blížnemu zmení na tichý pakt, ktorý nikoho nelieči, ale, naopak, fixuje nás v bolesti? Odborníci z IPčka upozorňujú na fenomén takzvanej toxickéj solidarity, ktorý sa nenápadne vkráda najmä do ženských priateľstiev.

Predstavme si situáciu: naša priateľka sa sťažuje na nespravodlivosť v práci alebo na svojho manžela. V snahe byť chápatou s ňou nekriticky súhlasíme. Pridávame vlastné negatívne skúsenosti, spoločne sa utvrdzujeme v tom, aký je svet nespravodlivý, chlapi nemožní, a rozvíjame vo svojom vnútri hnev. Hoci sa v danej chvíli cítime prepojené a možno pocítíme chvíľkovú úľavu, k žiadnemu riešeniu sme neprišli. Toxická solidarita totiž nie je o hľadaní riešenia. Je to nezdravá forma lojality, kde sa empatia zamieňa za nekritické pritakávanie. Namiesto toho, aby sme priateľke pomohli vidieť svetlo alebo jej nastavili láskavé zrkadlo, „krmíme“ jej negativizmus, aby náhodou nenadobudla pocit, že ju odsudzujeme alebo nechápeme.

V prostredí internetu sa z takýchto postojov v posledných rokoch vytvorila takzvaná *womansféra* – sieť blogov, fór a profilov, kde ženy zdieľajú svoje skúsenosti. Hoci pôvodným cieľom bola podpora a vzájomné pochopenie, dnes sa tu často rodia radikálne postoje. Toxická solidarita v tomto priestore funguje ako ozvenová komora: ak sa žena cíti zranená, algoritmy a radikálne skupiny vrátane extrémnych odnoží radikálneho feminizmu jej ponúknu okamžitého vinníka. Obvykle muža alebo aj celú patriarchálne založenú spoločnosť. Z toho potom vznikajú rôzne krajné skupiny, na jednej strane napríklad tzv. *tradwives* (tradičné manželky), na prvý pohľad dokonalé gazdinky pečúce domáci chlieb s dokonalým úsmevom na tvári uprostred dokonalo upratanej kuchyne, zaliatej slnkom prenikajúcim z rozkvitnutej záhrady, s popisom: „Len dodržaním tradičných rolí môže byť žena skutočne šťastná“, ktoré však v ostatných vzbudzujú pocity viny či nedostatočnosti; opačným extrémom je tzv. temná ženskosť (*dark feminine*), ktorá dievčatám radí: „Hrajte sa, buďte tajomné a využívajte svoju krásu na to, aby ste muža ovládli.“ Muž tu prestáva byť partnerom a stáva sa korisťou. Alebo komunita tzv. *femcels* – žien, ktoré žijú v dobrovoľnom celibáte. Svoju frustráciu z neúspešných vzťahov pretavujú do nenávisti voči mužom alebo celej spoločnosti. Či už ide o online priestor, alebo osobné rozhovory s blízkymi, takéto postoje nie

sú zdravé. Podľa IPčka je kľúčové pestovať kritické myslenie a vnímať vlastné pocity. Ak na internete sledujeme fóra, ktoré produkujú len hnev a nepriateľstvo voči mužom či spoločnosti, zvážme ich vplyv na svoje duševné zdravie. Ak sa rozprávame s priateľkou, pýtajme sa na cieľ. Chce sa len vyrozprávať alebo hľadá potvrdenie svojej zlosti či nenávisti? Skúsme rozhovor jemne stočiť k možnostiam riešenia. A ak nás daná téma vyčerpáva a nepomáha ani jednej z nás, pokojne to povedzme. Počúvajte s cieľom pochopiť, nie vyburcovať. Je v poriadku prejaviť súcit („Chápem, že ti to ublížilo“), ale nie je v poriadku živiť hnev („Máš pravdu, je to hrozný človek, zaslúži si pomstu“). Kultivujeme pokoj – skutočná sila priateľstva a komunity nie je v tom, že budeme spoločne nenávidieť, ale v tom, že si budeme navzájom pomáhať hľadať pokoj aj v náročných životných situáciách. ☺

KRÍZOVÁ LINKA POMOCI IPČKA

☎ 0800 500 333

✉ poradna@ipcko.sk

Podporte nás

Príspejte na krízovú psychologickú pomoc.
Najvdácnejšie sú pre nás pravidelné dary, voľaka
ktorým zvládneme aj ťažké obdobia.

IBAN:

SK39 1111 0000 0012 1187 8029

SAMUEL KOLESÁR

DONEKONEČNA

A EŠTE ĎALEJ

Začiatkom apríla sa ľudstvo dostalo najďalej od Zeme. Misia *Artemis 2* obišla Mesiac, nafotila ho z odvrátenej strany a úspešne sa vrátila. Plány NASA a amerických miliárdarov sú ešte ambicióznejšie – od roku 2028 chcú na tejto prirodzenej družici vybudovať stále osídlenie. Komplex, ktorý pomôže ľudstvu posunúť sa časom až na Mars.

Nevyhnutne sa tu naskytá relevantná otázka, či vízia kolonizácie vesmíru nie je len zbytočným luxusom v čase, keď existuje dosť problémov na Zemi. Odpoveď na ňu môže byť pokojne kladná.

Túžba po veľkých veciach, objavoch a niečom, čo nás presahuje, je však vcelku prirodzená. Sme stvorení na

Boží obraz. A Boh nie je statický, ale okrem iného aj tvorivý a činorodý. A káže to aj nám. Veď sa stačí rozpamätať, ako pán karhá lenivého sluha, ktorý so svojimi talentmi nič nespravil.

Toto nutkanie posúvať sa dopredu vidíme aj na iných príkladoch, než je cesta na Mesiac. Celé globálne hospodárstvo je založené na neustálom raste. Chceme sa mať lepšie, a preto inovujeme, učíme sa nové veci, napredujeme. A v konečnom dôsledku to prináša mnoho dobrého. Napríklad nižšiu úmrtnosť, menej chudoby, dostupnejšie vzdelanie či zdravotnú starostlivosť.

Podľa C. S. Lewisa je tento neukojiteľný smäd človeka po akomsi pozemskom uspokojení v podstate len skrytou

túžbou po Bohu. Dôkazom, že človek nebol stvorený pre tento svet.

No hoci zjavne ide o prirodzenú súčasť nášho vnútra, môže sa veľmi rýchlo a ľahko stať modlou. Na sebe to ukazuje nielen Lewis, ale aj Biblia. Tá predsa jasne rozpráva príbeh o veži, ktorá mala siahať až do neba. A ľuďoch, ktorí sa chceli vyrovnáť Bohu. Svätý Ignác z Loyoly však popísal kompas, ktorým sa možno riadiť, dosť presne: „Bohu je každá vec milá iba natoľko, nakoľko pomáha ako nástroj ku konaniu dobra v spojení s ním.“ ∞

VALÉRIA JURÍČKOVÁ

ZAMESTNAŤ SA

NA SKÚŠKU

Možnosť vrátiť zakúpený tovar do niekoľkých dní nám dáva pocit slobody. Najmä pri online nákupoch. Táto doba nám umožní nielen zistiť kvalitu tovaru, či zodpovedá popisu a či nám vyhovuje, ale často aj to, či túto kúpu naozaj chceme. Či ťažko zarobené peniaze naozaj chceme vymeniť za konkrétny predmet.

Budete sa možno čudovať, ale podobnú možnosť máme aj pri nástupe do práce. Zákoník práce nám umožňuje pri podpise pracovnej zmluvy dohodnúť si až trojmesačnú skúšobnú lehotu.

Nie je to formalita ani „preklenovacie“ obdobie, ktoré treba len prežiť. Je to racionálny čas na overenie reality.

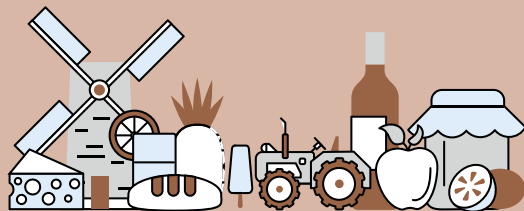
Z pohľadu zamestnanca ide o chvíľu pravdy. To, čo zaznelo na pohovore, sa stretáva s každodennosťou: pracovné tempo, komunikácia nadriadeného, atmosféra v tíme, reálne očakávania. Človek si prirodzene kladie otázku, či tu chce tráviť väčšinu svojho času, či mu prostredie sedí a či práca zodpovedá tomu, čo hľadal. Rovnako uvažuje aj zamestnávateľ. Sleduje, či nový kolega naplňa to, čo o sebe deklaroval, ako zapadá do tímu, ako pracuje pod tlakom, či preberá zodpovednosť. Skrátka, či je to naozaj ten človek, ktorého chce mať dlhodobo vo firme.

Ak odpoveď na ktorejkoľvek strane nie je „áno“, riešenie upravuje Zákoník práce. Podľa § 72 môže zamestná-

vateľ aj zamestnanec skončiť pracovný pomer v skúšobnej lehote písomne, z akéhokoľvek dôvodu alebo bez uvedenia dôvodu. Oznámenie sa má doručiť spravidla aspoň tri dni pred dňom, ku ktorému sa má pracovný pomer skončiť. „Spravidla“ znamená, že nejde o pevnú zákonnú lehotu – pracovný pomer sa môže skončiť aj skôr, napríklad dňom doručenia oznámenia. Len to treba uviesť. Voči takémuto oznámeniu sa spravidla nedá odvolať. Ide o jednostranný právny úkon, ktorý je účinný doručením druhej strane. Skúšobná lehota nie je neistota, ale férový priestor na rozhodnutie. Lepšie odísť včas, než zostať tam, kde to nedáva zmysel ani jednej strane. ∞

PETER LAZORÍK

BOJ

Množstvo ľudí sa ma pýta na rôzne ochranné postreky. Tak v tomto nie som žiaden odborník. Prečo? Lebo sa ich snažím nepoužívať. Dnes sa pozrieme na vošky.

Vošky patria k hmyzu, ktorý sa v našej prírode prirodzene vyskytuje. Majú rýchly vývojový cyklus a sú potravou pre množstvo hmyzu. V malých množstvách nepredstavujú veľké riziko, no pri premnožení dokážu poškodiť či zničiť celé rastliny. Teda vošky samy osebe nie sú zlé. Problém nasáva, keď ich je príliš veľa.

Prečo sa dokážu premnožiť? Je to vtedy, keď sa naruší rovnováha. Najčastejšie tým, že je nedostatok predátorov. Ak by záhrada obsahovala dostatok predátorov, vošky by udržali na uzde – rovnako ako v prírode. No častým používaním insekticídov sa ničia aj predátori. Oni sa nedokážu tak rýchlo množiť, a preto voškám vzniká bezpečný priestor na život.

Lienky sú asi najznámejšie poje-dačky vošiek. Podľa výskumov zjedia až päťdesiat vošiek denne. Za život je to okolo päťtisíc. Druhým veľmi efektívnym poje-dačom je zlatoočka. Vyzera sice krehko, no je to neúprosný predátor. Aj ucholaky, larvy pestríc, parazitické osičky a mnohí ďalší tvorčekovia dokážu účinne bojovať proti voškám. Na to, aby mohli žiť v záhrade, potrebujú takisto svoj životný priestor a treba ich podporiť. Celkom im stačí ponechať trochu vyššej trávy a zopár kvitnúcich rastlín. Napríklad kôpor, mrkvu, koriander, čakanku a pod. To, čo urobia títo malí pomocníci zadarmo, by nás záhradkárov stálo čas, financie a v neposlednom rade nemu-

síme zamorovať životné prostredie nebezpečnými toxínmi.

Nie vždy nás malí pomocníci dokážu ochrániť pred voškami. Ale predtým než vytiahnem insekticíd, skúsím iné opatrenia v podobe bio ochranných prostriedkov.

Boh stvoril tento svet a zhodnotil to slovami „bolo to dobré“. Ľudstvo sa skrze hriech stalo ničiteľom tohto sveta. Povolanie nás kresťanov nie je ničiť, ale chrániť. Chrániť aj tých najmenších v našich záhradkách. Dokážeme svet chápať a spolupracovať s Božím stvorenstvom, dokážeme mať účasť na dynamickej rovnováhe stvorenstva. Nemusíme všetko ničiť, môžeme spolupracovať a vytvárať rovnováhu. ☸

JURAJ JANIČEK

ON VOLÁ SVOJE OVCE PO MENE

Raz som bol s otcom na jednom hospodárskom dvore. Potrebovali sme kúpiť do svojho stáda barana. Mali tam plemenný chov, čiže veľké množstvo oviec jedného plemena – všetky vyzerali rovnako. Hlavný bača šiel pre nás vybrať barana z asi osemstočlenného stáda. Stál som tam a sledoval som ich, ako sa rozprávajú. Bača sa zrazu zamyslel a začal hovoriť, že by mu mohol dať toho a tamtoho, a hen takého. Pozeral som na to a nechápal som – akoby ich poznal osobne. Potom zrazu ukázal: „Hen tam, ten kráva.“ Jeho spolupracovník mu oponoval, že sa mu to len zdá, no bača trval na svojom: naozaj kráva. Povedal mu, aby poň išiel a priviedol ho. Predstavte si osemsto kusov, všetky rovnaké – biela

vlna, čierne nohy, čierna hlava. Pre mňa to bol jeden nerozoznateľný celok. Hlavu natlačenú na seba, všetko sa miešalo. A on ukázal z asi dvadsiatich metrov na konkrétnu ovcu. Spolupracovník najprv ukázal na inú, no bača ho opravil: „Nie, tá vedľa. Má také a také číslo.“ Ovce majú ušné čísla – toto bolo sedemmiestne – a on si ho pamätal. Nielen pri tejto jednej, ale pri všetkých.

Keď si uvedomím, že my ľudia sme od seba často odlíšiteľní – máme iné oblečenie, výzor, účes, výšku – a tie ovce sú si naozaj podobné, o to viac ma to zasiahlo. On ich poznal v podstate po mene, hoci to bolo cez číslo. Spolupracovník napokon priviedol toho barana – a skutočne krával. Ten bača bol s ním od narodenia.

Videl, ako rástol, vedel, kde sa pásol, čím sa živil. Vedel o ňom všetko, mal to zapísané – nie v počítači, ale vo svojom srdci. Poznal ho podľa čísla a vedel, že je zranený, že s ním niečo nie je v poriadku. Vtedy mi to úplne otvorilo oči. Bolo pre mňa nepochopiteľné, že v takom stáde dokáže rozoznať jednu jedinou ovcu a pamätať si jej sedemmiestne číslo medzi stovkami ďalších. A on to mal všetko zapísané vlastnou rukou. Tam som pochopil, čo znamená, že nás Ježiš pozná. Vie o nás všetko. Nič mu neunikne. Aj keď máme pocit, že sme niekde mimo stáda, ďaleko, že o nás nevie – vie. Vždy. Všetko. To je niečo neuveriteľné. On má spočítané aj vlasy na našej hlave. ☸

RICHARD FUČKO

RADA STARŠIEHO BRATA

Blíži sa čas záverečných skúšok bohoslovcov, po ktorých sa z nich za slávnostného spevu Cirkvi *Axios – Je hodný* vkladáním rúk biskupa a pôsobením Božej milosti stanú (novo)kňazi. Na začiatku tejto cesty im vyprosujeme hojnosť Božieho požehnania a múdrosti, a preto sme sa rozhodli túto stranu venovať práve rade skúsených starších bratov v kňazskej službe.

„Bohom milovaní bratia, pri pohľade na vás som sa v myšlienkach znova vrátil do svojej mladosti, do seminárnych čias i do začiatkov svojho kňazského života... Vo svojom živote som zakúsil veľa Božích darov. Boh mi nedal všetko, čo som chcel, ale Boh vie, čo mi osoží. A preto som v prvom rade túžil zvestovať to, čomu som aj ja uveril, že Boh ma miluje, a rozprávať ľuďom o tejto Božej láske. Veď nie náhodou sú slová Pána Ježiša: „Boh tak miloval svet, že dal svojho jednorodného Syna, aby nezahynul nik, kto v neho verí, ale aby mal večný život“ (Jn 3, 16) prevzaté do Liturgie sv. Jána Zlatoústeho (prosím, bratia, modlime sa ich nahlas). V druhom rade som si

uvedomil, že Boh chce, aby sme tvorili spoločenstvo bratov a sestier. A zvlášť medzi kňazmi by sme sa o to mali usilovať. Uvedomujem si, že ani mne sa to často nedarí, lebo som slabý a každý deň potrebujem obrátenie. A obrátenie je cesta, ktorá sa nekončí raz a navždy, ale neustále začína odznova. A práve bratstvo je to miesto, kde sa skutočne odohráva obrátenie: najvážnejšia skúška a zároveň najvýrečnejší znak toho, čo môže evanjelium spôsobiť v našom živote (pozri Pasolini: *Druhá pôstna kázneň* 13.03.2026). Potvrdzuje nám to Pán Ježiš, keď hovorí: „Podľa toho poznajú všetci, že ste moji učeníci, ak sa budete navzájom milovať.“ (Jn 13, 35) Prajem vám a vyprosujem, aby ste si boli vždy istí, že vás Boh miluje.“

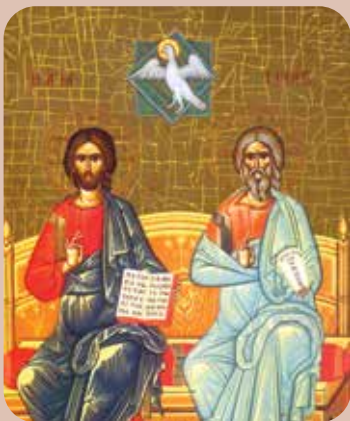
otec Milan Mojžiš, váš brat na ceste za Kristom

„Pozdravujem svojich mladších bratov v kňazskej službe. Prajem im, aby nikdy nestratili správne vzory. Pýtal som sa raz mladého študenta, či si spomína na nejakého kňaza zo svojej mladosti, ktorý bol pre neho vzorom. On bez váhania odvetil: „Redemptoris

ta otec Jozef Čverčko. Bol to muž modlitby a muž pokory.“ Nech si moji mladší spolubratia v kňazstve plnia svoje povinnosti s radosťou a nadšením. Nech v nich ľudia aj v momentoch, keď nevedia o tom, že stoja pred kňazom, vidia láskavosť, oddanosť a dobrotu. Nech to vyplýva z ich správania a prístupu k druhému človeku. Nech sa nezapudnú usmievať a nech sú dostatočne pokorní na to, aby sa dokázali prísť poradiť k skúsenejším. A predovšetkým, nech sa nikdy nevzdávajú. Stalo sa mi raz, že na škole, kde som učil náboženstvo, mi riaditeľ oznámil, že si viac nepraje, aby kňaz chodil učiť do jeho školy. Nechcel som opustiť svojich žiakov, ale chcel som rešpektovať autoritu riaditeľa. Tak som sa rozhodol, že budem chodiť po rodinách a učiť nielen deti a dospelých, ale v obývačke sedeli aj ich rodičia a často aj starí rodičia. Zrazu som mal ešte väčší dosah ako v škole. Vždy sa dá priblížiť k človeku. Rád som spovedal a bol som naozaj rád, keď ľudia zo spovednice odchádzali s vedomím, že sa dobre vyspovedali.“

otec Michal Roško CSsR, 97-ročný gréckokatolícky redemptorista ✝

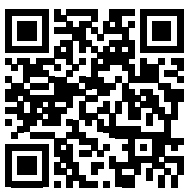
VSI ŤA CHORY

1. VSI ŤA CHORY, NEBES DVORY, TROJCE SLAVĽAŤ

/: SVJAT, SVJAT, SV-
JAT, HOSPOĎ BOH,
SVJAT, SVJAT, SVJAT,
CHRISTOS BOH,
SVJAT, SVJAT, SVJAT,
DUCH SVJATYJ,
SAVAOT. :/

2. ARCHANHELY I AN- HELY, VELIČAJUT

/: SVJAT, SVJAT, SV-
JAT, HOSPOĎ BOH,
SVJAT, SVJAT, SVJAT,
CHRISTOS BOH,
SVJAT, SVJAT, SVJAT,
DUCH SVJATYJ,
SAVAOT. :/

TIMOTEJ FEDOR

VEL'KONOČNÉ OBYČAJE U RUSÍNŮV

Jar bola oddávna časom, keď sa príroda prebúdza zo zimného spánku. Pre ľudí to bol čas jej znovuzrodenia – suché sa mení na zelené, mŕtve na živé a jednofarebné na pestré. V ľudovom agrárnom kalendári bola Pascha najvýznamnejším sviatkom. Časové vymedzenie jari však nebolo v tradičnom kalendári jednoznačné.

V niektorých rusínskych lokalitách sa v minulosti za prvý jarný deň považoval sviatok Zvestovania Presvätej Bohorodičky (*Blahoviščenija*), ktorý pripadá na 25. marec (podľa juliánskeho kalendára 7. apríl). Často sa však za začiatok jari považovala Kvetná nedeľa (*Kvitna/Cvitna neděla*). V tento deň sa svätili bahniatka (*muňky, bahňitky, bažičky, birký...*). Táto svätenina sa v minulosti využívala na ochranu pred búrkami – ratolesti sa zakladali za ikony, stropné trámy, do okien či pod strechu domu. Okrem toho sa pridávali do siatin alebo do krmu pre dobytok. V niektorých rusínskych obciach posvätenou vrbovou halúzkou ozdobovali aj hroby. Typickým zvykom bolo varenie strukovinových jedál, čo malo zabezpečiť bohatú úrodu.

Najväčším kresťanským sviatkom a zároveň najvýznamnejším jarným obdobím je sviatok Kristovho Vzkriesenia (*Pascha, Velykdeň, Vel'ka nýč*). Príprava naň graduje počas Zeleného štvrtka (*Mertvi četver*). Tento deň bol v ľudovom kalendári kľúčový pre hospodárov, keďže sa dobytok symbolicky pripravoval na sezónu pastvy. Zvieratá pred prvým výhonom prekračovali žeravé uhličky, kropili sa svätenou vodou alebo sa poháňali posvätenou vrbovou vetvičkou.

Verilo sa, že siatie či sadenie plodín v tento deň zabezpečí ich hojnosť. Tradične sa pripravovali „zelené“ jedlá – u Rusínov najčastejšie pirohy alebo halušky s kyslou kapustou. V noci zo štvrtka na piatok sa ľudia chodili umývať do potokov. Verilo sa, že voda má vtedy zázračnú moc, ktorá lieči kožné neduhy a zabezpečí zdravie na celý rok. Dievčatá sa zvykli česať pod vrbami, aby im narástli dlhé a pevné vlasy.

Veľký piatok bol dňom prísneho pôstu a ticha. Považoval sa za najťažší deň v roku, spojený s mnohými zákazmi. Paradoxne sa v tento deň ľudia zvykli strihať vo viere, že im vlasy lepšie narastú. V potokoch sa brodili kone, aby mali zdravé kopytá, a dobytku sa vypalovali vlastnícke znaky, pretože sa verilo, že v tento deň zvieratá menej cítia bolesť. Platil však prísny zákaz pracovať so zemou. Jedli sa len najjednoduchšie pôstne pokrmy, najčastejšie chlieb s vodou.

Biela sobota bola dňom príprav. Veľká pozornosť sa venovala čistote príbytku – čistila sa pec, izby sa bielili vápnom a zakladal sa nový oheň, na ktorom sa varili sviatočné jedlá. Hoci v tento deň už nebol taký prísny pôst ako v piatok, veľkonočné pokrmy sa ešte nejedli. Farbili sa vajíčka a piekla sa monumentálna pascha – biely obradový koláč, ktorý u Rusínov vážil neraz päť až sedem kil.

Veľkonočná nedeľa (*Voskresna neděla*) patrila bohoslužbám. Od rannej *Voskresnej utierne* až po poobednú večiereň boli obrady stredobodom dňa. V niektorých obciach sa po večierni konala panychída priamo na cintoríne. S nedeľou sa spájalo aj množstvo úkonov: kto prvý dobehol s posväteným košíkom domov, ten mal ako prvý v obci orať či žať. V spišských rusínskych obciach rodičia po príchode z chrámu trikrát jemne udreli členov rodiny košíkom po hlave, aby sa nebáli hrmenia. Zvyšky z jedál (omrvinky, škrupiny) sa nevyhadzovali, ale zaorávali do prvej brázdy. Pre Rusínov boli typické aj veľkonočné chorovody – dievčatá pochytené v rade prechádzali obcou a spievali ľubostné piesne, čo je reliktom predkresťanských obyčají.

Veľkonočný pondelok patrila oblievačke. Mládenci chodili od skorého rána a dievčatá vyťahovali neraz priamo z postelí, pričom v minulosti za výslužku dostali vajíčka – či už maľované, alebo čisté. Vajce však malo skôr symbolický alebo dokonca magický charakter, predstavovalo zrod života. V utorok sa karta obrátila a oblievať chodili dievčatá chlapcov.

Podobne ako mnohé ľudové zvyky a obyčaje symbolizovali v tradičných predstavách našich predkov zrod nového života a znovuzrodenie prírody, tak aj sviatky Kristovo zmŕtvychvstania sú pre nás oslavou víťazstva života nad smrťou. *Christos voskrese!* ☩

RICHARD FUČKO

CERUZKA V BOŽÍCH RUKÁCH

V máji sme za kňazom v špeciálnej pastorácii nemuseli chodiť ďaleko – aj v redakcii časopisu Slovo nájdeme kňazov, ktorí sa venujú veľkej skupine čitateľov. Informácie zo zákulisia kňaza redaktora sme vytiahli z nášho otca Miroslava Chorendžáka.

Výnimočne začnime takto familiárne – Mirko, čo je prvá vec, ktorú urobíš ráno po príchode do redakcie?

Ak na to nezabudnem, pred vstupom ešte otvárať schránku dole na prízemí. Vytiahnem jej obsah, predsa okrem odpovedí zo súťaží tam nájdem aj rôzne faktúry alebo korešpondenciu, ktorú treba vyriešiť. Následne zapnem počítač, otvorím e-mail, pozriem, čo je nové vo svete, a čakám na otca Miroslava Dančáka, keď si spoločne vypijeme rannú kávu. V tomto prípade nejde ani tak o tú kávu ako skôr o spoločne strávený čas, kde rozoberáme s kolegami rôzne veci. Ďakujem Bohu, že môžem spolupracovať so starším kňazom, ktorý si toho v živote a pastorácii zažil naozaj veľa, a tak sa môžem učiť a formovať vo svojom kňazskom i osobnom živote aj naďalej. Pre zaujímavosť len dodám, že počas seminárnych čias bol otec Miroslav mojím rektorom a teraz sme kolegovia. Život to naozaj veľmi pekne napísal. 😊

Podľa dekrétu si stopercentne darovaný redakcii časopisu Slovo. Čo všetko je náplňou tvojej práce?

Ja som vlastne taký redakčný kancelár, sekretár, barista a sem tam aj vtipkár-zabávač. Inými slovami, distribútor, „mýtnik Matúš“ (evidujem výber príspevkov či darov), osoba prvého kontaktu, poštar Miro. Taktiež komunikujem s tlačiarňou a starám sa o databázu, aby všetkým prišiel časopis tak, ako si ho objednali. To isté platí pri elektronickom Slove. A pri akýchkoľvek problémoch s prihlásením som všetkým čitateľom k dispozícii. Okrem toho má každý redaktor pridelenú rubriku, ktorú buď pripravuje sám, alebo zabezpečuje autorov, aby daná rubrika mohla uzrieť svetlo sveta aj v rukách našich čitateľov.

Koľko ľudí osloví časopis Slovo?

Chcem veriť, že toľko, koľko si ho otvorí. Mojou túžbou je, aby časopis ľudia neodoberali iba preto, lebo to tak robili celý život, alebo preto, lebo ich naháňa kňaz vo farnosti, aby si Slovo objednali. Netúžim po odoberateľoch, ale po čitateľoch, ktorí si otvorením nášho spoločného časopisu nájdú niečo pre seba, čo ich obohatí, osloví, dá im nádej, radosť či nové poznanie.

V redakcii si počas bohosloveckých čias strávil celý pastoračný ročník. Čo sa v redakcii za tých pár rokov zmenilo?

Začnem tým najcennejším, a to ľuďmi. Z vtedajšieho kolektívu tu nezostal nikto. A predsa Slovo vychádza aj naďalej. Tým chcem povedať, že toto dielo nie je postavené na jednotlivcoch, ale na dobrom kolektíve ľudí, ktorým ide o Slovo. Ďalej sa zmenili redakčné priestory. Počas pastoračnej praxe sme sa presťahovali zo starej redakcie do krásnych

priestorov na Hlavnej 3. Vynvilo sa aj technické zabezpečenie, aby sa naša práca mohla čo najviac zefektívniť.

Je niečo, čo zostalo overené časom?

Dobrota a štedrosť našich čitateľov. Vďaka ich modlitbovej a finančnej podpore môžeme Slovo neustále zlepšovať a posúvať vpred.

Počas štúdia katolíckej teológie pravdepodobne tlač a média neboli súčasťou rozvrhu. Kde si nabral redakčné skúsenosti?

Mojimi učiteľmi sú kolegovia. Otec Juraj Gradoš ma zaučil do tajov programu s databázou. Vďaka tomu som to mal po jeho konci v redakcii o čosi jednoduchšie. Nová šéfredaktorka Valéria Juričková zase veľmi dobre načúva a rozdeľuje prácu. Snaží sa rozpoznať potenciál svojich kolegov a vďaka tomu robím to, čo ma baví. Adika Matoláková, dnes Čovanová, ma cez lingvistické

pomôcky učí lepšie ovládať pravopis. A takto by sa dalo písať o všetkých mojich minulých aj terajších kolegoch.

Ako ovplyvňuje kňazský stav tvoju prácu redaktora?

Verím, že vďaka kňazskému pôsobeniu aj priamo v teréne nie som ako redaktor odtrhnutý od života bežných ľudí, že nie som iba kancelársky škriatok. 😊

Tvoju tvár mnohí vidia v rôznych videách a živých prenosoch na sociálnych sieťach. Je tvorba videí a nahrávanie tvojou záľubou alebo iba pracovná povinnosť?

Určite tá prvá možnosť. Minule som bol súkromne na Veľký štvrtok v Košiciach a na vlakovej stanici som videl, ako ľudia čakajú v rade na svätú spoveď. Prečo teda neukázať svetu, že naša Cirkev robí dobré veci a je tu pre ľudí? Ak tomu môžem pomôcť hoci len krátkym videom, tak prečo nie?

Akú rubriku v časopise Slovo čítaš najradšej?

Svoju. (Som narcista? 😊)

Je nejaký aspekt redaktorskej práce, ktorý nemáš rád?

Nedodržiavanie termínov. Lebo ak sa posunie niečo, potom sa vlastne posúva

všetko, a niekedy to vie byť naozaj veľký problém.

Ak by si si na reportáž mohol zobrať iba tri veci, aké by to boli?

Načúvajúce srdce, dobrú náladu a nové mikrofóny, z ktorých mám veľkú radosť.

Čo najzaujímavejšie/najvýnimočnejšie si zažil počas redakčnej práce?

Najvýnimočnejším okamihom je vždy dobrá reakcia našich čitateľov. To vie zahriať pri srdci.

Je pravda, že redaktori čítajú celé Slovo ešte pred tlačou?

Je. Predtým ako sa časopis vytlačí, by mal každý redaktor prejsť minimálne rubriky, za ktoré je zodpovedný, aby sa tým predišlo grafickým a gramatickým chybám.

Práve sa začína kampaň na nový ročník Slova. Keďže si zodpovedný za distribúciu, je to obzvlášť náročné obdobie – všade lepiace papieriky, šeky, formuláre... Ako to zvládnuť čo najlepšie?

Tak ako v každej práci, nenechávať si všetko na poslednú chvíľu, ale ísť krok po kroku, lebo postupnou prácou sa dá dôjsť až k zdarnému cieľu.

Prečo by si mal čitateľ objednať Slovo na ďalší cirkevný rok?

Aby miloval svoju Cirkev, žil s ňou a vedel, čo sa v nej deje. V redakcii máme túžbu byť nielen informačným, ale aj formačným médiom. A kto nám má dať záruku správnej formácie a informovanosti, ak nie oficiálny časopis Gréckokatolíckej cirkvi?

Čo robí kňaz redaktor mimo pracovného času?

Žije. S Bohom a ľuďmi okolo seba. Teda modlí sa, zdieľa čas so svojou manželkou, blízkymi a priateľmi. Občas chodí zastupovať kňazov do farností, a ak je potreba, kantoruje v katedrále. Má(m) to pestré.

Ak by si si mohol niečo odkázať pred prijatím tohto dekrétu, akú radu by si si dal?

Mať v srdci neustále znejúci odkaz: „Som tu proste pre vás.“ ☩

ADRIANA ČOVANOVÁ

KEĎ SA Z CHLAPCA STÁVA KŇAZ

Popravde sa priznám, že po prvotnom nadšení z myšlienky stráviť deň v seminári sa mi tam zrazu nechcelo ísť. Nie z lenivosti – aj keď predstava vstávania pred úsvitom vo mne vzbudzovala skôr úzkosť než zvedavosť –, ale skôr z akejsi predtuchy, že vstúpim do sveta, ktorý mi nebude tak celkom patriť. Do rytmu, ktorý nie je môj, a do ticha, ktoré mi možno bude prekážať.

S predstavenými seminára som sa dohodla, že vstúpim priamo do zabezpečeného poriadku a prídem už podvečer. Keď som prichádzala, mesto ešte žilo – otvorené obchody, plné obchodné centrum, veľa áut, rozhovory na zastávkach. Dokonca som cestou stretla dve rozjarené kamarátky chystajúce sa na večerné nákupy a známeho, ktorý sa vracal domov z práce. Keď som prešla dverami seminára, akoby niekto stlmil hlasitosť. Hoci ma prefekt Patrik Maľarčík privítal s pingpongovou raketou v ruke, pretože na prízemí práve finišoval seminárny turnaj v stolnom tenise, predsa som cítila, akoby sa kroky spomalili, slová stíchli a deň začal plynúť inak.

Bol čas večere. Prvých desať minút prebieha v tichu. Ozýva sa len hlas pre-

orátora, ktorý večerajúcim predčítava z duchovných kníh. Nazýva sa to lektúra. Zvyšok večere už plynie v družných debatách, dohadovaniach sa i doberaniach. Pred ôsmou večer sa v prítomí kaplnky dobrovoľne modlia ruženec tí, ktorí chcú. A po ňom sa už začínajú povinné večerné modlitby. Keďže je čas vrcholiaceho Veľkého pôstu, modlí sa Veľkopôstny kánon spolu s poklonami k piatim Ježišovým ranám. Kvôli hlbokým poklonám (až na kolená a s čelom dotýkajúcim sa zeme) sú stoličky zoradené oproti sebe. Pôsobí to, akoby chlapci sedeli okolo jedného stola. Po skončení modlitieb špirituál seminára otec Ľuboslav Petričko prednáša tzv. punktá, čo si môžete predstaviť ako kážeň, no s presahom do budúcej reality kňazov.

Sú to akoby body, nad ktorými majú bohoslovci do rána rozmýšľať. Mne preniká do mysle ústredná myšlienka: „Človek sa celý život učí ľúbiť svoju dušu.“ Na konci ešte zadá biblické súradnice na rozjímanie a potom už musíme mlčať, lebo chlapcom sa začína *silentium*. Teda mlčanlivosť až do skončenia najbližších ranných modlitieb. Cestou do izby si čítam rozpisy na nástenkách a začínam tušiť, že najťažšia časť tejto reportáže nebude v tom, skoro ráno vstať. Ale pochopiť, prečo toto niekto robí dobrovoľne.

Keď mi o 5.10 h zvoní budík, moja prvá myšlienka nemá s bohabojnosťou nič spoločné 😊. Ráno v seminári totiž nevonía kávou a sladkými raňajkami ani ho nesprevádza lenivé scrollovanie sociálnych sietí, kým sa duša naplno prebudí do nového dňa. Do kaplnky prichádzam načas, no aj tak som posledná. Seminárny poriadok totiž káže byť v kaplnke vždy o päť minút skôr. Mám pocit, že chlapci tam prebdeli noc, pretože ich nachádzam tak, ako som od nich večer odchádzala. V tichu a so zošitmi na kolenách. Len ráno k nim pribudla aj Biblia. Posvätné ticho z večera pokračuje, a tak sa radšej ani nepozdravím, aby som ho nenarušila. Nielen prvá myšlienka, ale aj prvé ranné slová majú patriť Bohu.

Po asi dvadsaťminútovom mlčanlivom rozjímaní začína špirituál modlitbu utierne. Obvykle sa v tomto rannom čase slávi liturgia, je však čas pôstu, ktorému je prispôsobený aj liturgický program. Celoročne však platí, že jeden týždeň sa všetky modlitby vedú v slovenskom

jazyku a druhý týždeň v cirkevnoslovan-
skom. Chlapci sa v úlohách ponomarov,
kantorov a v ďalších službách v kaplnke
po týždni striedajú.

Keď nám program konečne umožní
rozprávať sa, zaujíma ma všetko 😊. Môj
milý sprievodca – bohoslovec šiesteho
ročníka Marcel Ublanský – mi s tichým
úsmevom ukazuje, ako to v seminári
chodí. Zavedie ma do izieb, v ktorých
chlapci bývajú po dvoch v jednej bun-
ke, aj do oboch malých kuchyniek, kde
si sami chystajú raňajky. Tie totiž majú
individuálne. V jednej je hriankovač
a malá elektrická platnička pre tých,
ktorí si chcú ráno niečo uvariť, v druhej
je mikrovlnka a kávovar. Chlapci si tam
prinášajú croissanty, natierajú rožky, va-
ria kávu a ja sa pýtam na všetko, čo mi
napadne. Dozvedám sa, že prváci v tzv.
propedeutickom ročníku bývajú mimo
priestorov seminára, majú miernejší
program, zameraný na formáciu a hlb-
šie rozpoznávanie toho, či chcú v semi-
nári pokračovať, že podriasniky nosia
bohoslovci až od tretieho ročníka, že vy-
chádzky majú každý deň, ale mladší mu-

Paločka, takže od pôvodného úmyslu
odbehnúť upúšťam, a započúvam sa
do jeho výkladu démonológie, angelo-
lógie a eschatológie. Šiestakov je málo,
takže i na prednáške je ticho a pokoj,
mám pocit, že aj cez prestávku sú mĺkvi
a zahĺbení do seba. Z prednášok ideme
priamo späť do seminára – jednak je iná
cesta dovolená len so súhlasom pred-

veci s predstavenými, napr. ak sa chystá
nejaká akcia alebo brigáda. Okrem neho
sú v seminári aj mnohé iné funkcie, *de
facto* na všetko – vrátnik, poštár, redak-
tor časopisu, grafik, bufetár, kuchynár,
chladničár, špeciálnou úlohou je aj pri-
praviť stoly v jedálni, starať sa o práčov-
ňu či vysávače alebo zhášať svetlá a svie-
ce v kaplnke. Lebo služba sa nezačína pri
oltári.

Marcel sa chystá do manželstva, a tak
sa pýtam, či bola preň otázka celibátu zá-
sadná a či si nemyslí, že človek prirodze-
ne smeruje k spoluzitiu s iným a na ce-
libát sa nedá vyformovať, pre celibát sa
treba narodiť. „Pre mňa to bola otázka.
Tým, že som pracoval v Bratislave a po-
znal mnohých celibátnych kňazov, ne-
uzatváral som sa ani pred touto možnos-
ťou. Myslím si, že ani jedna cesta nie je
lepšia, pretože na zvládnutie oboch tre-
ba Božiu milosť. Postupne som sa však
začal viac otvárať manželstvu. Vladýka
Milan raz pekne povedal, že aj kňaz,
ktorý túži po celibáte, by si mal najprv
vyskúšať vzťah, aby mu potom nebolo
ľúto toho, čo mohol mať, a nemá.“ Pres-
ne podľa seminárnych pravidiel do tre-
tieho ročníka vzťah nevyhľadával, hneď
vo štvrtom mu však prišla do cesty bu-
dúca manželka. Učí na základnej škole
v Košiciach a v Cirkvi je ako animátorka
činná už dlho. „No aj tak... My sme šesť
či sedem rokov formovaní ku kňazstvu,
ale budúce kňazské manželky nič také
nemajú, preto je to pre ne omnoho zlo-
žitejšie,“ dodáva budúci kňaz.

O pol druhej, keď sú už všetci zo školy
späť v seminári, nasledujú obedné mod-
litby v kaplnke. A po nich opäť *silentium*,
takže do jedálne sa presúvame v abso-
lútnom tichu. Vrava sa znova rozprúdi,
až keď preorátor dokončí modlitby nad

sia na ne chodiť minimálne v dvojiciach
či trojiciach a smú sa zdržiavať len v cen-
tre Prešova. Bohoslovci nižších ročníkov
ostávajú v seminári nepretržite, tí starší
chodievajú na víkendy domov.

Na ôsmu sa v malej skupinke ponáh-
ľame na fakultu na prednášky. Boho-
slovci majú presne určenú trasu, ktorou
môžu do školy ísť, a hoci zvonka to znie
absurdne, uprostred nich mi to akosi
dáva zmysel. Asi ani sama nechcem stre-
távať bohoslovcov v podriasnikoch len
tak kade-tade v obchodoch či trolejbu-
soch. Darmo, čierny podriasnik a status
bohoslovca vyžadujú istú dôstojnosť.
V škole mám šťastie na prednášku otca

stavených, jednak sa chlapci ponáhľajú
k rozpracovaným diplomovkám. Marce-
la si ešte ukradnem pre seba a v jednej
z učební seminára sa pred zapnutým
diktafónom rozprávame. „Ja som tu toho
za tých šesť rokov zažil pomerne veľa.
Tým, že v seminári funguje seminárna
rada, v rámci ktorej predstavení boho-
slovcovi určia konkrétnu úlohu na celý
rok, prešiel som viacerými funkciami.
Bol som viceceremoniárom, teda staral
som sa o liturgické veci, pečenie prosfor,
bohoslužobný priestor, údržbu lentionov
a podobne, alebo vlni duktorm.“ Duk-
tor je starší seminarista, ktorý usmerňuje
ostatných a komunikuje organizačné

jedlom. Chlapci si obed vopred vyberajú z dvoch jedál a obsluhujú sa sami. Ako v bežnej škole. Pobaví ma informácia, že aj zasadací poriadok v jedálni určujú predstavení a duktory ich každý mesiac rozsádza. Znie to detinsky a vtipne, ale aj tým sa buduje bratské spoločenstvo a dobré vzťahy. Z debaty pri stole sa dozvedám, že život bohoslovcov netvorí len štúdium a modlitby v kaplnke. Vo štvrtom, piatom a v zimnom semestri šiesteho ročníka absolvujú tzv. sociálnu prax, a to na štyroch miestach: v zariadení pre seniorov *Barlička*, v Rómskej misii na Sigorde, v nemocnici na onkológii a v charitnom zariadení. Marcel hovorí, že ide o tzv. službu ucha, keď sa učia načúvať problémom a bolesti iných. Okrem toho evanjelizujú, modlia sa s nimi, rozdávať prijímanie...

Obed má trvať pätnásť minút, potom nasleduje záverečná modlitba. Začína sa vychádzka, takže jedáleň sa rýchlo

vyprázdni. V čase vychádzok si chlapci spravidla robia nákupy alebo sa stretávajú s priateľkami. Zopár ich dnes ostáva s nami v seminári. Hrajú calcetto, ping-pong, oddychujú s kávou na gauči, dvoch z nich nájdem cvičiť v malej posilňovni. Za ňou je ukrytá milá malá miestnosť – ikonopisecká dielňa, v ktorej druhák Patrik Bílý dokončuje svoju ikonu.

„Existuje pápežský dokument, volá sa *Ratio*, a tam sa píše o odporúčaniach pre formáciu bohoslovcov, o tom, v ktorých oblastiach by mali napredovať a formovať sa. A o to sa snažíme aj my,“ hovorí Marcel Ublanský. „Tie oblasti sú štyri: ľudská, ktorá zahŕňa fyzické cvičenie, pohyb, zdravú výživu a podobne. Potom intelektuálna, čiže štúdium, a to nielen duchovnej literatúry, ale všeobecne. Ďalšou oblasťou je pastoračná, kde sa snažíme trochu zapájať do pastoraácie, posluhovať

pri oltári či napríklad urobiť doma vo farnosti *stretko* s miništrantmi. A posledná je duchovná rovina, a to sú tie duchovné rozhovory, duchovné cvičenia, modlitby. Počas skúškového obdobia máme jednu zvláštnu duchovnú obnovu. Exerციátor nechodí sem do seminára, ale špirituál nám dá odvolávky alebo vyberie tému na rozjímanie a každý sám si vyberie jedno miesto, kam sa na dva či tri dni uchýli. Môže, ale nemusí to byť pútnické miesto, ja som bol napríklad v Klokočove, niektorí chlapci zas v Lutine, v Litmanovej či v Domčeku Anky Kolesárovej. Toto si každý vybavuje a dohaduje osobne.“

Desať minút medzi vychádzkou a časom na štúdium je vyhradených na skriptúru – čítanie zo Svätého písma. Do večere je potom priestor na rozvíjanie ďalšej roviny *Ratio*. Tej intelektuálnej. Píšu sa seminárky, šiestaci dopisujú diplomovky; v rámci osobného voľna po večeri majú členovia speváckeho zboru nácviky, športovo zdatní chodia v utorky do telocvične, občas sa zorganizuje vedomostný kvíz. Keby finalistu pingpongového turnaja akurát nerozbolel zub, možno by som videla jeho finálový zápas s prefektom Patrikom Maľarčíkom. Lebo predstavení tu nie sú vnímaní ako vzdialené authority,

ale ako sprievodcovia. A formácia je predovšetkým vzťah.

Deň sa opäť končí modlitbou a tichom, stále dookola. Nenudí to? Neotrávuje mladých mužov plných života a snov? „Tí, ktorých by to otravovalo, tu nie sú,“ hovorí mi ďalší sympatický seminarista František Barkóci, „tí by to nevydržali.“ Marcel Ublanský sa usmieje: „Mne to tu pomohlo. Vonku som si len ťažko hľadal čas a priestor na modlitbu, tu som to našiel.“ Provokujem otázkou, či nikdy o svojej ceste nezapochybovali, či sú si svojím rozhodnutím istí. „Počul som také vyjadrenie,“ hovorí Marcel, „že ak Boh neexistuje, je to jedno, prídem o tridsať, päťdesiat, sedemdesiat rokov života. No ak existuje a ja mu nebudem slúžiť, a nebudem mať s ním vzťah, prídem o večnosť.“

Poznám mnohých mladých ľudí, doma mám tínedžera a dvoch vysokoškolákov, poznám ich priateľov. Niektorí sú veselí, divokí, iní rozvážnejší, cieľavedomí. Títo chlapci sú akýmsi nevysvetliteľným spôsobom iní. Možno Bohom vyvolení, možno len náležite formovaní – v zvláštnom rytme obalenom spiritualitou. Nie som povolaná vynášať závery, môžem len povedať, že mi bolo medzi nimi dobre. ☪

DENISA BÍLA

Denisa Billá pochádza z Petrovej pri Bardejove, z viacpočetnej hudobníckej rodiny, kde bolo vždy živo a prirodzene prítomná blízkosť ľudí. Dnes žije so svojimi blízkymi a jej prirodzenosťou zostáva otvorenosť voči druhým – rada počúva, vníma príbehy a prístupuje k ľuďom s úctou a citlivosťou.

Vyšťudovala učiteľstvo pre prvý stupeň základnej školy s jasným cieľom: pomáhať deťom z rómskych komunít a byť pre mladých ľudí konkrétnym príkladom, že vzdelanie má zmysel. Počas vysokoškolských rokov prešla výraznou osobnou zmenou. Hoci dovtedy pôsobil jej život navonok usporiadané, dokonca si spravila vodičák, sama v sebe vnímala prázdnotu. Zlom prišiel cez nenápadné stretnutie a skúsenosť modlitby. Pozvanie kamarátky, ktoré sa bála odmietnuť „zo slušnosti“, ju priviedlo k osobnému vnímaniu vzťahu s Bohom. A zároveň do Gréckokatolíckej rómskej misie. Tá sa pre Denisu stala dôležitým prostredím, kde sa učí vieru nielen žiť, ale aj svedčiť o sile osobnej viery a kráčaní s Bohom. Našla tu pevné vzťahy, duchovné vedenie aj priestor na službu. Vedie *stretká* pre dievčatá, venuje sa modlitbe za iných a ohlasovaniu viery v prirodzených situáciách života.

Profesijne pôsobí ako mentorka v občianskom združení *Cesta von*. Pracuje so ženami (*omamami*) a deťmi vo viacerých lokalitách, pričom využíva svoje pedagogické vzdelanie najmä pri príprave detí na vstup do materskej školy. Táto práca pre ňu nie je len zamestnaním, ale konkrétnym spôsobom, ako pomáhať deťom z vylúčených komunít rozvíjať ich potenciál a hľadať vlastnú cestu z generačnej chudoby.

Vo svojich víziách ide ešte ďalej. Túži raz vybudovať centrum alebo škôlku, kde by rómske deti mohli bezpečne rásť a rozvíjať sa. Zároveň v nej žije aj sen vytvoriť zázemie pre opustené deti. Popritom všetkom nezabúda ani na osobný život – túži po rodine, ktorú by raz sama založila. ∞

A PREDSA SÚ TU

Rómovia. Pre niekoho Cigáni. Podľa nepravdivého zovšeobecnenia skupina neprispôsobivých ľudí na východe. Možno už susedia. Pre iného kolegu via v práci. Vieme ich tolerovať v nákupných centrách. Máme radi ich temperamentnú hudbu. Niekedy nám prekáža ich správanie, využívanie sociálneho systému. Netúžime s nimi sedieť za jedným stolom ani v jednej kostolnej lavici.

A predsa sú tu. V mnohých obciach východného Slovenska Rómovia už tvoria väčšinu. Mnohé obce to čaká v najbližších desiatich rokoch. Pri rovnakom počte Slovákov a Rómov Rómovia žijú na desatine rozlohy obce.

A predsa sú tu. Majú deti. Nebránia sa počatiu tak ako „vyspelá spoločnosť“. Radi sa navštevujú a oslavujú. Prežívajú životemotívnejšie. Veľa rozmyšľajú o peniazoch. Mnohí sú poviazaní exekúciami. Cítia hnev voči gadžom. Zažili krivdy a nespravodlivosť. Cítia sa menejcenní. Prepáčte, nechcem sa nikoho dotknúť. Bolo to hrubé zovšeobecnenie.

A predsa sme tu. Rómovia a my ostatní. Žijeme tu. A budeme žiť. Môžeme sa k tomu správne a kresťansky postaviť už teraz. Určite nezaškodí, ak každodennou láskavosťou prispejeme k roztopeniu ľadovca chladných vzťahov.

Formačné pobytové aktivity mimo rómskej komunity patria medzi dôležité súčasti práce Gréckokatolíckej rómskej misie. Ich cieľom je vyviesť človeka z prostredia, ktoré ho doteraz formovalo, a ukázať mu „iný svet“ – svet vzťahov, poriadku, hodnôt a viery, ktoré v osadách často chýbajú. Keď Rómovia opustia svoje prirodzené prostredie, stretávajú sa s novým spôsobom života. Táto skúsenosť im pomáha meniť pohľad na svet, čo je základ každej skutočnej zmeny. Zároveň sa v nich môže prebudiť túžba po inom živote založenom na kresťanských hodnotách – po vzdelaní, práci, stabilite a zodpovednosti. Často ide o prvý moment, keď človek uvidí, že aj jeho život môže vyzeráť inak. Ak sa pravidelne zúčastňuje na takýchto aktivitách, zistí, že zmena je možná a že má zmysel na sebe pracovať. Dlhoročná prax ukazuje, že formačné pobytové aktivity mimo komunity majú veľký význam. Pomáhajú otvárať uzavretý svet a postupne si osvojovať nové hodnoty. Takéto skúsenosti vedú k zmene vnútra človeka, ktorá sa potom prenáša aj do jeho rodiny a komunity. ∞

SVEDECTVO

Odpuštenie oslobodzujce

ROMASLOVAK

Slovenka a Rómka

RICHARD VAŠEČKA

UČITEĽ, NEDBÁŠ O TO, ŽE HYNIEME?

Učiteľ Ježiš neučil v bezproblémovej triede. Jeho učeníci s ním neraz nesúhlasili. Dostalo sa mu od nich aj výčitiek. Azda jedna z najsilnejších zaznela v dramatickej situácii na „školskom výlete“ na Genezaretskom jazere: „Učiteľ, nedbáš o to, že hynieme?“ (Mk 4, 38) Situácia bola totiž naozaj vážna: „Na jazero sa spustila taká víchrica, že sa im naberala (do lode) voda a boli vo veľkom nebezpečenstve“ (Lk 8, 23).

Bez ohľadu na to, či nám niečo vyčítajú naši žiaci alebo nie, potrebujeme si ako učitelia spytovať svedomie, či nám ono nevyčíta, že nedbáme na to, že naši žiaci hynú; že sú vo veľkom nebezpečenstve. A že tých nebezpečenstiev a hrozieb, ktoré číhajú na našich žiakov, v dnešnej dobe je! Medzi učiteľmi by sme len ťažko našli takého, ktorý by mal zlé úmysly. Ale zhrešiť možno aj z nedbanlivosti: „Učiteľ, nedbáš o to, že hynieme?“

Na Ježiša sa zniesli výčitky, pretože „sa vlny prevaľovali cez loďku; a on spal“ (Mt 8, 24). Ježiš si to však mohol dovoliť: „Ktože je to, že ho i vietor i more poslúchajú?“ (Mt 8, 27) Ani my nemusíme byť ustráchaní a znepokojovať sa: „Čo sa bojíte, vy maloverní?!“ (Mt 8, 26) a môžeme v pokoji dôverovať Otcovi ako Ježiš. Nikdy by sme však nemali byť nedbanliví a ľahostajní voči nebezpečenstvám, ktoré ohrozujú našich žiakov. Nemali by sme „spať“, ale bdieť. Ako Ježiš, aj učiteľ má byť ten, kto svojich zverencov chráni a upokojuje: „On vstal, pohrozil vetru a rozbúrenej vode i upokojili sa a nastalo ticho“ (Lk 8, 24). ☸

VERONIKA VERBOVÁ

ČO BY MALO DIEŤA ZVLÁDNUŤ
PRED NÁSTUPOM DO PRVÉHO ROČNÍKA?

Školská pripravenosť neznamená, že dieťa pozná písmená alebo vie počítať. Dôležitejšia je jeho celková zrelosť – telesná, psychická, emocionálna aj sociálna. Celok zahŕňajúci v sebe viacero oblastí.

Samostatnosť. Dieťa by malo zvládať bežné sebaobslužné činnosti: obliecť sa, obuť si topánky, použiť toaletu, umyť si ruky či použiť vreckovku. Dôležité je aj to, aby si vedelo upratať svoje veci. V školskom prostredí už nebude mať neustálu individuálnu pomoc dospelého, preto je táto schopnosť veľmi potrebná. **Komunikačná schopnosť.** Budúci prvák by mal vedieť zrozumiteľne komunikovať, vyjadriť svoje potreby, porozprávať krátky príbeh alebo odpovedať na jednoduché otázky. Mal by mať primeranú slovnú zásobu a správnu výslovnosť. **Pozornosť a schopnosť sústrediť sa.** Dieťa by malo vydržať sústredené

pri jednej činnosti aspoň pätnásť minút. Malo by vedieť počúvať pokyny a dokončiť začatú úlohu, aj keď nie je preň vždy zábavná. **Jemná motorika/grafomotorika.** Dieťa by malo vedieť správne držať ceruzku, kresliť jednoduché tvary, kresliť postavu s detailami, vyfarbovať či strihať nožnicami.

Tieto zručnosti tvoria základ neskoršieho písania. **Základné informácie.** Dieťa by malo poznať svoje meno, vek, mená rodičov, orientovať sa v základných farbách, tvaroch, počítať do desať. Dôležité je aj chápanie základných pojmov (veľký – malý, hore – dole, včera – dnes – zajtra). **Sociálna a emocionálna pripravenosť.** Dieťa by malo vedieť spolupracovať s rovesníkmi, rešpektovať dospelého, dodržiavať pravidlá a primerane reagovať na úspech aj neúspech. Schopnosť zvládnuť odlúčenie od rodiča bez výrazného stresu je taktiež významným ukazovateľom pripravenosti.

Nezabúdajme však na to, že každé dieťa je jedinečné a vyvíja sa vlastným tempom. Porovnávanie s inými deťmi prináša viac stresu než úžitku. Ak máte ako rodičia pochybnosti, je vhodné obrátiť sa na odborníka (psychológa v CPP, školského psychológa). Bude vám vedieť poradiť a odporúčať, či svoju ratolesť poslať do školy alebo jej dopriať čas v podobe odkladu školskej dochádzky. ☸

JOZEF GREŠKO

TEOLÓGIA TELA

Ľudské telo bolo počas dejín, ale aj v súčasnej kultúre je vnímané a chápané rôznymi spôsobmi. Často je však tento pohľad zredukovaný. Pre niekoho je ľudské telo v určitom období len zhlukom buniek, biologickým materiálom bez hlbšieho významu.

Pre iného je objektom potešenia a uspokojenia, ktorého hodnota trvá iba dovtedy, kým z neho plynú nejaký prospech či úžitok. Pre ďalšieho je telo „moje“ – chápané ako vlastníctvo, s ktorým môžem robiť, čo chcem. A u niektorých môžeme dodnes vnímať aj ozvenu Maniho, v ktorej je telo chápané ako niečo zlé a hriešne, ako väzenie duše, príťaž alebo prekážka na ceste duchovného života a večnosti. Existuje teda mnoho takýchto pohľadov na ľudské telo, ktoré sú zredukované a nepriťahujú plnú pravdu o človeku.

Do týchto pohľadov vstupuje Ján Pavol II. so svojou *Teológiou tela*, v ktorej ponúka hlboký a pozitívny pohľad na ľudské telo. Vo svojich katechézach postupne odкрýva Boží zámer s človekom a s jeho telom pri stvorení. Jeho pohľad predstavuje zásadný obrat v chápaní tela – nie ako predmetu, objektu či veci, ale ako viditeľného nositeľa osoby a jej povolania k láske.

Telo je darom Stvoriteľa, ktorý človek prijíma a v ktorom sa zrkadlí Boží obraz. Ono zjavuje Boha a hovorí o jeho láske. Práve prostredníctvom tela sa môže Božia láska zjavovať ľuďom, ktorí sú okolo nás. Ján Pavol II. hovorí: „Veď telo, a iba ono, je schopné urobiť viditeľným to, čo je neviditeľné: duchovné a božské. Bolo stvorené, aby prenášalo do viditeľnej reality sveta tajomstvo skryté od večnosti v Bohu, a tak bolo jeho znakom.“ V tomto zmysle má ľudské telo sviatosťný charakter: je viditeľným znakom neviditeľnej skutočnosti.

Ján Pavol II. zdôrazňuje to, že ľudské telo zjavuje osobu. Zjavuje to, kým sme – že sme osobami, ktoré prostredníctvom tela sprítomňujú seba samých,

svoj vnútorný svet, myšlienky a túžby, radosti aj bolesti. Cez telo vstupujeme do vzťahov s inými osobami. Úsmev, slovo, pohľad, dotyk či pohladenie nie sú len fyzickými prejavmi, ale sú aj jazykom tela, prostredníctvom ktorého sa osoba zjavuje a zároveň daruje druhej osobe.

Cez tieto prejavy tela – pohľad, úsmev, dotyk, objatie či slovo – dokážeme vyjadriť a povedať druhému, že ho máme radi, že ho milujeme. Platí to tak vo vzťahu k dieťaťu, ako aj k dospelému človeku, či už ide o slobodného alebo o človeka žijúceho v manželstve. Cez naše telo sa zjavuje láska.

Osobitnú úlohu zohráva telo v manželskom živote. V manželstve sa muž a žena prostredníctvom svojich tiel navzájom odovzdávajú a stávajú sa „jedným telom“. Vytvárajú spoločenstvo osôb, ktoré je založené na vzájomnom darovaní sa v láske. Ján Pavol II. zdôrazňuje význam tela v manželstve, keď hovorí, že „telo, ktoré skrze vlastné mužstvo a ženstvo už od počiatku pomáha obom znovu sa nachádzať v spoločenstve osôb, sa stáva osobitným spôsobom konštitutívnym prvkom ich jednoty, keď sa stanú manželom a manželkou“.

To je len niekoľko pohľadov, ktoré ukazujú hĺbku i veľkosť daru Stvoriteľa, ktorým je ľudské telo. Túto veľkosť umocňujú aj liturgické texty, keď hovorí o Kristovi: „... lebo sa zjavil Boh v tele“ alebo: „... v tele si prišiel k Jordánu...“ Kristus sám vstúpil do ľudského tela, aby nás v ňom vykúpil a ukázal veľkosť svojej lásky. (foto: wikimedia.org) ∞

TAJOMSTVO SVÄTÉHO DUCHA

Pri svojej rozlúčkovej reči tesne pred ukrižovaním Ježiš Kristus prisľúbil svojim apoštolom, že ich nenechá samých ani po svojom odchode. Poprosí svojho Otca a ten im dá iného Tešiteľa (Jn 14, 16). Apoštoli tomu vtedy ešte nerozumeli. Ježiš im hovoril o Svätom Duchu, ktorý príde, ale najprv musí on odísť k svojmu Otcovi (Jn 16, 7).

My dnes tento príbeh dobre poznáme. Každoročne si ho pripomínáme na sviatok Päťdesiatnice, čiže na päťdesiaty deň po Ježišom vzkriesení. Napriek tomu si často kladíme otázku, kto je vlastne Svätý Duch.

Slovo „duch“ môže v nás vyvolávať rôzne predstavy – od rozprávkových bytostí až po neurčité sily. Keď sa o niekom povie, že má veľkého ducha, myslíme tým zvyčajne nejakého slávneho filozofa alebo geniálneho spisovateľa. V Cirkvi však hovoríme o Svätom Duchu. Nie o niečom neosobnom, nejasnom či o rozprávkovej bytosti, ale o živom Bohu.

Na lepšie pochopenie sa môžeme pozrieť na vieru izraelského národa, ktorý bol právom hrdý na svoje náboženstvo. Na rozdiel od iných národov boli monoteistami, teda verili v jedného Boha – Jahveho. Keď prišiel Ježiš, celá vec sa skomplikovala. Jeho židovskí spoluobčania ešte dokázali pochopiť, keď oslovoval Pána nebies slovom Otec. To bol jasný dôkaz monoteizmu. Ale potom Ježiš začal robiť veci, ktoré dokáže iba Boh – uzdravoval chorých, kriesil mŕtvych, odpúšťal hriechy a robil zázraky. To vzbudilo otázku: existujú dvaja bohovia, Otec a Syn? Židia to nevnímali ako primitívny náboženský úpadok, ale pre nich to bola neznesiteľná myšlienka, pre ktorú dokonca Ježiša pribili na kríž.

A keď Ježiš pri rozlúčke so svojimi apoštolmi prisľúbil aj Svätého Ducha, situácia sa zdala ešte zložitejšia. No po jeho zoslaní apoštoli zakúsili novú silu, radosť a istotu viery. Dostali úžasné dary – charizmy. Odvtedy sa kresťania modlia k Otcovi, Synovi a Svätému Duchu. A krstia sa v mene Otca i Syna, i Svätého Ducha. Znamená to, že máme troch bohov?

Nie. Kresťania nie sú polyteisti (ľudia, ktorí veria vo viacerých bohov). Po dlhých diskusiách sa prvá Cirkev dohodla na formulácii „jeden Boh v troch osobách“. Nazývame to „trojjedinosť“ alebo „trojičnosť“. V skutočnosti existuje len jediný Boh. Prostredníctvom Ježiša sa však Cirkev naučila, že v najhlbšej hĺbke toho jediného Boha je spoločenstvo, vzťah, láska – a to medzi tromi osobami.

Mnohí hovoria, že Ježišovi rozumejú, k Bohu Otcovi sa modlia, ale Svätý Duch im ostáva akoby vzdialený. Preto je dôležité uvedomiť si, že Svätý Duch je Duch Boží – láska medzi Otcom a Synom. Je to moc, ktorou Ježiš uzdravoval, „sila“, ktorá ho poháňala. Zároveň Svätý Duch nie je nejaká „energia zhora“ alebo sila bez tváre. Pri Ježišom krste môžeme viditeľným spôsobom vidieť vzťah medzi Otcom a Synom a Svätého Ducha ako zosobnenie Božej lásky. Presne tohto Svätého Ducha v podobe lásky nám daroval Ježiš Kristus. Nedaroval nám len nejaké myšlienky či energiu, ale živú bytosť – svojho Ducha, ktorý koná, ktorému sa môžeme prihovárať, ktorý počuje, odpovedá, ktorý nás sprevádza a vedie, ku ktorému sa môžeme modliť...

Svätý Duch je s nami rovnako, ako bol Ježiš so svojimi učeníkmi. Rovnako blízko a rovnako prístupný. Rovnako pozoruhodný a rovnako uzdravujúci.

Vďaka tomu môžeme povedať, že Svätý Duch žije v Cirkvi a vedie ju. Žije v každom pokrstenom človeku, ktorý sa otvorí Bohu. Ježiš je pri Otcovi, ale vďaka Svätému Duchu je nám rovnako blízky, akoby kráčal vedľa nás.

Preto je sviatok Päťdesiatnice – Zoslanie Svätého Ducha sviatkom každého jedného z nás. Svätý Duch chce znova

a znova prebývať v našom srdci – v srdci, ktoré je na celom svete symbolom lásky.

Predstav si, že si v izbe a nemáš pri sebe mobil, tablet, počítač ani televízor. Ako dlho by si vydržal? Niektorí ani minútu. A to je znak, že v našom vnútri sa stále niečo deje.

Niekedy je tam nepokoj, závišť, túžba po tom, čo má druhý... Mnohí dnes hovoria, že nevedia nájsť pokoj. Prečo?

Pretože naše srdce je stvorené pre viac. Boh nás stvoril tak, aby sme sa neuspokojili s ničím iným než s ním. Presne to vyjadril sv. Augustín, keď povedal: „Stvoril si nás pre seba, Pane, a nepokojné je naše srdce, kým nespočinie v tebe.“ Keď otvoríme srdce Bohu, potom v ňom namiesto nenávisti, zloby, nepokoja... bude prebývať láska, sám Boh v troch osobách. A aj ten najobyčajnejší človek, ktorý otvorí srdce Božiemu Duchu, nájde pokoj a radosť, lebo k nemu príde Láska sama a urobí si v ňom prístrešok. Nech je pre nás sviatok Zoslania Svätého Ducha pozvaním nanovo otvoriť svoje srdce Bohu. ✝

OTÁZKY NA ZAMYSLENIE/DISKUSIU:

1. Kto je pre mňa Svätý Duch – vnímam ho ako niekoho živého alebo skôr ako niečo vzdialené?
2. Kde vo svojom živote najviac pociťujem nepokoj a čo mi bráni úplne otvoriť srdce Bohu?
3. Ako konkrétne môžem tento týždeň pozvať Svätého Ducha do svojho života?

Katechéza a aktivita pre deti:

VERONIKA MELUŠOVÁ

ZABUDNUTÁ V TEPLÁKOCH

GABRIEL MELUŠ

GABO ZA VOLANTOM

Niekedy tomuto svetu nerozumiem. Do stredu miestnosti dáme dvoch pekne oblečených ľudí s tortou. Dychtivo sa budeme pozeráť, ako chytia palcom a ukazovákom jeden nôž. Dokážu ním odrezať kúsok torty. Wow! A ešte ho aj dajú na tanier. My, diváci v sále, im za tento výkon zatlieskame. Hmm...

Do stredu miestnosti dáme ženu, ktorá v bolestiach privedie na svet človeka. Niekedy aj dvoch. A niekedy aj s rezom cez brucho. To najdôležitejšie je očiam neviditeľné. Mamy sú očiam neviditeľné. Aj preto vzniká moja kniha. Aby svet vedel, že mamy sú kráľovné v teplákoch. Aj keď bez koruny a bez potlesku

Keď som bola tehotná, myslela som si, že to je tá najťažšia časť. „Radšej zubár ako pôrod,“ dala mi nádej kmotra predtým, ako som to celé prežila na vlastnej koži. Teraz môžem s pokojom povedať, že radšej permanentka u zubára ako pôrod. Ešteže to už mám za sebou. Každá máme inú skúsenosť, iné dieťa, inú výchovu, ale jedno máme spoločné – robíme najlepšie, ako vieme. A niekedy aj ako nevieme. Musíme sa to naučiť. Veď mamami sa nerodíme, mamami sa stávame. A je jedno, či majú deti päť rokov alebo päť mesiacov. Niekedy premýšľam, či aj iné mamy sem-tam vybuchnú a večer si sypú popol na hlavu tak ako ja. A či aj bez toho popola majú doma taký bordel ako my. A ako vnímajú svoje kruhy pod očami... Či sú to známky únavy alebo len dôkaz, že milujú viac, než vládku. Pri nočných vstávaníach, pri studenej káve, pri dňoch, keď si večer sadnú a nevedia, čo vlastne celý deň robili. Lebo ono to na konci dňa niekedy vyzerá, že nič. No kto spočíta všetky tie „uhasené požiare“, minúty pri uspávaní a odpovede na každé prečo?

Premýšľam, že tá moja kniha nestačí. V nej bude môj príbeh. Ale čo tie ostatné príbehy, ktoré píšú ďalšie mamy... Nemôžu ostať zabudnuté. Možno by stačilo, keby každej mame prišiel list. Taký, ktorý by jej pripomenul, že robí dosť. Že si to niekto všimol. Už viem. Ja jej ho pošlem. Kráľovský list pre mamu. Ak sa chceš pridať, ozvi sa na FB alebo IG a pomôž mi doručiť ho tej, ktorá si to zaslúži. Určite nejakú poznáš. ☘

Minule sa ma niekto spýtal, aké bolo moje prvé auto. Môj mozog otázku v zlomku sekundy spracoval, naservíroval odpoveď, poslal ju o poschodie nižšie na špičku jazyka a bola pripravená na odpal. Ale predtým, ako mi pomedzi pery stihol prekĺznuť verbálny holub, zháčil som sa a uvedomil som si, že si odpoveďou nie som istý.

Nebolo to preto, že by som si moje prvé auto nepamätal. Nebodaj sa zaň hanbil, kdeže. V mojom prípade totiž na túto otázku neexistuje čierno-biela odpoveď. Existuje celé spektrum spomienok, zážitkov a skúseností. Inak, ak sa zhodneme na tom, že biela farba je farba aj čierna farba je farba, nemal by sa čierno-bielý film nazývať farebný?

Pre niekoho je prvé auto to, v ktorom sa ocitol prvýkrát v živote. V mojom prípade čierny Fiat Uno – naši ma v ňom viezli do pôrodnice aj z pôrodnice. Prvé auto, ktoré som „šoféroval“? Otec ma ako desaťročného posadil za volant malého Opla, aby som auto vyhrabal zo snehu neďaleko Veľkej Lehoty. Nasledovala minútová inštruktáž, on sa do bielej Corsy zozadu zaprel, ja som vyletel zo záveja a zárakom som ju zastavil skôr než priekopa. Ďalšie prvé auto bola maličká Ibiza v autoškole. V deň záverečných skúšok sme sa dovnútra nasáčkovali štyria, policajt sa uvelebil na mieste za vodičom a ja som nastúpil ako posledný. Predo mnou šoféroval chalan o hlavu nižší odo mňa, ja mám meter deväťdesiat. Bez rozmýšľania som sa odrázil od podlahy a odpálil som sedadlo do zadného radu, aby som si spravil miesto na nohy. Policajt zaskučal a v tej chvíli som si uvedomil, že som mu zrejme rozmliaždil kolená. Bolo mi jasné, že vodičák tak skoro neuvidím...

Dalo by sa pokračovať ďalej, ale riadky sa minuli. Škoda. Ja tvrdím, že prvých áut je viacero. A že kvalita času strávená v kabíne polahky prevyší kvalitu auta ako takého. Páčilo by sa mi vypočuť si vaše príbehy, ale asi sa nám to nepodarí. To nič, zaspomínajte si aspoň doma, oprášte fotoalbumy a uvoľnite prepracovanú myseľ v jazierku sentimentu. Aké to bolo s vašimi prvými autami? ☘

MARTINA MACKOVJAKOVÁ

CHÝBAJÚCE SPOJENIE

Prišiel potichu, bez povšimnutia. Neohlásil sa vopred, len si rovno sadol za náš stôl. A kým sme si ho všimli, udrel v plnej sile a na pár dní nás úplne odstavil od všetkého bežného.

tam víťaz ani porazený. Sú tam len dvaja ľudia, ktorí sa pod nánosom hnevu a frustrácie cítia absolútne nepochopení. Sú vyčerpaní z neustáleho tlaku a z pocitu, že to absolútne nezvládajú. Zároveň s pocitom, že ten druhý im úmyselne klame a ignoruje ich.

Prvá pomoc – potrestať

„Čo mu mám ešte vziať? Čo mu mám zakázať alebo aký mu mám dať trest, aby to pochopil?“ To je klasický reflex. Hľadáme páky, ktorými by sme si vynútili zmenu. Trest je totiž technické riešenie – rýchle, hmatateľné a na chvíľu nám dodá pocit, že máme situáciu pod kontrolou. Lenže trestom sa snažíme „opraviť“ človeka bez toho, aby sme sa ho dotkli. Získame poslušnosť, ale strátime dôveru.

Spojenie ako základná esencia Vzťah nefunguje na príkazoch. Funguje na spojení. Je to niečo ako neviditeľný prúd, ktorý preteká medzi nami, ľuďmi okolo a v konečnom dôsledku aj smerom k Bohu. Bez tohto prúdu je každá výchovná metóda len mŕtvym nástrojom.

Spojenie nie je o tom, že so všetkým súhlasíme. Je to vedomie, že „viem, čo prežíváš, hoci s tým práve nesúhlasím“ či „vnímaš moju prítomnosť, skôr než začnem hovoriť“.

Skutočná zmena neprichádza so sankciami. Prichádza vo chvíli, keď pochopíme, že bez funkčného mosta nemá po čom prejsť ani tá najlepšia rada či pravidlo. ☹

Často, možno takmer vždy, sa to skončí pri tom, že stojíme v ostrom slovnom súboji proti sebe. Nastane situácia kto z koho. Nevidím vtedy žiadne východisko ani cestu späť. V hlave mi bliká, že nemôžem prehrať, lebo som rodič. Musí tak byť?

Na spoločných konzultáciách s rodičmi sú toto zväčša hlavné témy. Takmer neustály konflikt so svojím dieťaťom. Rodičov tento moment zaskočí nepripravených. Ešte včera ste mali pocit, že svojmu dieťaťu rozumiete, a zrazu sa topíte v situácii, ktorej nerozumiete. Ten malý človek, ktorého ste formovali, je zrazu cudzí.

To, na čo ste boli zvyknutí, neplatí. Miesto dialógu len paralelné monológy. Miesto pochopenia len neustále mĺňanie sa v emóciách. Miesto blízkosti narastajúca priepasť.

Keď si s rodičmi sadneme nad ich domáce konflikty, vidím dve strany, ktoré sú v tom rovnako „namočené“. Nie je

SLEDOVANÍ BOHOM

Laický misionár spomínal: Stretol som skupinu Židov a dali sme sa do reči. Jeden z nich stál bokom a odmietol sa pripojiť. Keď sa náš príjemný rozhovor skončil a oni odišli, ten pán, ktorý stál bokom, ku mne zamyslene vykročil. Cítil som, že to bude niečo dôležité, a rýchlo som sa modlil k Svätému Duchu, nech mi dá do úst správne slová. Odmietavo, útočne ma oslovil: „Povedzte mi, kto zabil Ježiša?“ Odpovedal som: „Ja! Moje hriechy ho zabili.“ Rozplakal sa: „Prvýkrát ma nikto neviní.“

Na svete sú miliardy ľudí, boli a budú, ale ja verím, že Boh nás vníma jednotlivo. Keď sa niekedy cítim osamelá, hriešna, odmietnutá, predstavujem si Otca, Svätého Ducha a Ježiša, ako vidia moju biedu, a Ježiš vraví: „Musím ísť na zem a zachrániť ju.“ Vidím Ježiša

v Getsemanskej záhrade, na krížovej ceste, na kríži..., ako sám seba presviedča, aby to vydržal, dokončil, lebo ho potrebujem. Ako zomiera šťastný, že ma zachránil. A zmŕtvychvstalého Krista, ako mi hovorí: „Neboj sa! Choď do celého sveta a ohlasuj evanjelium. Zverujem ti toto mesto, farnosť, prácu, miesto, kde si. Dôverujem ti, že ho premeníš láskou, že vďaka svedectvu tvojho života ľudia uveria vo mňa.“ Médiá sledujú život celebrit, a nás sleduje duchovný svet. Pre svet sme často bezvýznamní, ale pre Boha takí dôležití, že Ježiš za nás zomrel. Boží milovaní, misionári lásky. A miesto, kde sme, či je to Šmigovec, alebo Paríž, je strategické misijné pole. Sú v ňom ľudia, ktorých chce mať Otec v nebi. A či budú klásť otázky, alebo mlčať, budú čakať od nás odpoveď: lásku. (Elena Uhláriková) ☹

MÁRIA DUDOVÁ-BAŠISTOVÁ

ĎALŠIE DVE RUKY

Vykračujem si zo sobášnej svätej liturgie. Ešte celkom rozcítaná si v duchu premietam novomanželský sľub i spoločnú cestu dvoch ľudí s podobnými, a predsa odlišnými osudmi, ktoré sa dnes zliali do jedného spoločného. Ako sa k tým dvom rukám na jednej strane pridali ďalšie dve ruky...

Je požehnaním milovať a byť milovaný. A zvlášť podľa svojho gusta. Nie podľa objemu majetkov či pospájaných „fundušov“. To mi napadne na margo práve čítanej knihy slovenskej autorky a etnografky, ktorá v nej rozpletá príbehy niekoľkých generácií svojej vlastnej rodiny. A že sú tam formy lásky vskutku rozmanité! Od tej zabránenej cez nútenú, nečakanú, zakázanú až po vytúženú. Aj keď, niekedy aj to nanútené môže nakoniec dobre vypáliť.

Spomínam si na živý príklad dvoch manželov od Vranova, ktorí to spolu ťahali neuveriteľných 68 rokov. A láska? V čase vydaja skôr fráza. Nevestu si čisto pragmaticky vyhládla svokra. Vybrala, zhodnotila, prišla, vypýtala a už sa chystali pytačky. A tak si syna oženila. Takto, po svokrinom výbere, to spolu so zvolenou nevestou a hlavne s Bohom, ako sami tvrdili, ťahali desaťky rokov.

„My boli sme stále spolu. Na pole sme šli spolu, doma spolu, vždy spolu. Len do roboty a k Pánu Bohu,“ opisoval vtedy staručký deväťdesiatnik. Žasla

som pri pohľade na dvoch manželov, ktorí sa mi po tom nekonečnom súžití vari už aj podobali. Toto bola tá jedinečná kniha, z ktorej som čítala ústami jej hlavných hrdinov.

Živo si spomínam i na ďalších manželov od Prešova, ktorí boli v jednom zväzku už 65 rokov. Aj tí jednohlasne tvrdili, že ich spájala i viera v Boha. A humor. Napríklad pri hádkach. „Ja neviem, či sme sa hádali, ja som stále utiekol,“ žartoval dedko, ktorý svoju budúcu ženu stretol na železničnej stanici. A že to nebola náhoda, o tom bol presvedčený celý život.

„To ju i mňa tam Pán Boh priviedol. Nie ja som ju našiel, ale všetko je Božie riadenie,“ konštatoval skalopevne. „Šumná je to žena, ale nie je moja, to od Pána Boha,“ opakoval s láskou. Ona len prisvedčila. Že všelijako bolo, ale vydržali. Lebo podľa jej slov: „*Net ruže bez koreňa, net života bez trapeňa.*“

Všetky tie perly sa mi v mysli vynárajú dodnes, ani čo by som ich včera

počula. Mala som veľmi rada svoje novínárske cesty, ktoré ma neraz zaviali k úžasným osobnostiam. A k tým starším som chodievala zvlášť rada. Tú ich rokmi otesanú životnú múdrosť sa nedalo nájsť len tak hocikde.

Svadobno-manželské úvahy dnešného sobášneho dňa, minulých spomienok i knižnej fantázie pretne obraz predomnou. Som už takmer pred vchodom do bytovky, keď pán v pokročilom veku otvára dvere na spolujazdcovej strane felície. A zvnútra sa skôr, ako vykukne ženská hlava, ozve: „Ved' mám palicu, vyjdem sama.“ Ale odpoveďou je len pokojné: „Viem, že máš palicu. Ale ešte stále tu máš aj mňa a moje dve ruky...“

Neviem, aký bol príbeh lásky tejto dvojice. Vynútená, vymodlená či iná. Ale srdce mi podskočí už po neviemkoľký raz. To memento dnešného dňa. Mať vo svojom živote ešte ďalšie dve ruky. Aj keby sa niekedy azda chcelo po nich aj tou palicou klepnúť. No ony i tak ostanú vystreté. ☿

VILIAM JUDÁK, BYSTRÍK BUGAN A KOL.: NAŠI SVÄTÍ

Pútavý lexikón predstavuje svätcov a blahosladených, ktorí žili a pôsobili na území dnešného Slovenska. Ich životné príbehy odhaľujú dejiny kresťanskej kultúry, odvahu i duchovnú hĺbku našich predkov. Hoci Slovensko nemá veľa kanonizovaných svätcov, kolektívu autorov pod vedením cirkevného historika a nitrianskeho diecézneho biskupa Viliama Judáka i publicistu Bystríka Bugana sa podarilo vybrať tri desaťky osobností. Na Slovensku sa buď narodili, alebo na jeho území pôsobili. Vytvárajú tak mozaiku, ktorou mapujú dejiny kresťanstva aj nášho národa. (SSV)

MODLITEBNÍK PRE PRVOPRIJÍMAJÚCE DETI

Novinka z vydavateľstva Zachej.sk pre deti je moderne ilustrovaná kniha, ktorá cez jednoduché, zrozumiteľné a úprimné modlitby pomáha deťom budovať si osobný vzťah s Ježišom. Obsahuje denné modlitby, modlitby za blízkych i na rôzne situácie, ruženec, krížovú cestu, litanie a príbehy biblických postáv, ako sú Mojžiš, Gedeon, Dávid, Noe, Judita, Jonáš či Ester – všetko napísané jazykom detí. Vďaka prehľadnej štruktúre a komiksovým ilustráciám je táto kniha skvelým sprievodcom vo svete viery, modlitby a prípravy na prijatie sviatostí. Veríme, že sa pre deti stane cenným spoločníkom na ich duchovnej ceste. (Zachej.sk)

DÁVID MASLEN

AKO DOSTAŤ PUBLIKUM PRÁVE K VÁM

Je samozrejmé, že chcete, aby na vašu akciu prišlo čo najviac ľudí. Lenže sociálne siete chrlia ponuky s eventami od výmyslu sveta. Ako teda zaplniť podujatie, ktoré organizujete? Dnes vám prezradíme zopár tipov.

Pozrite sa na krátku prípadovú štúdiu talkshow *Moja sloboda*, kde sa nám podarilo už pri prvých eventoch zaplniť sály v rôznych mestách Slovenska. Na začiatku spolupráce mala talkshow nulovú poznateľnosť. Nevedel o nej takmer nikto. Neexistovali žiadne sociálne siete, komunita ani publikum. Bol to úplne nový projekt. Napriek tomu sa nám za prvé štyri eventy podarilo obsadiť 1 100 miest.

Začali sme stavať od nuly

Najskôr sme spolu s klientkou Máriou definovali cieľové skupiny, ktoré by mohla téma talkshow zaujímať. Keďže projekt nemal žiadnu značku a rozpočet na reklamu bol obmedzený, odporučili sme zapojiť známych hostí, influencerov a osobnosti z rôznych oblastí. Tí nám pomohli dostať podujatie k novému publiku, ktoré by sa o talkshow inak nedozvedelo.

Naša stratégia stála na troch pilieroch: zaujímaví hostia, ktorí majú vlastnú komunitu, správne načasovanie akcie, podpora vybraných príspevkov reklamou.

Kombinácia týchto faktorov umožnila rýchlo vybudovať dôveru a záujem aj pri úplne novej značke.

Výsledky

Počas prvých štyroch podujatí sa nám podarilo zaplniť sály v rôznych mestách:

Námestovo: 350 ľudí

Košice: 250 ľudí

Poprad: 250 ľudí

Košice: 250 ľudí

Spolu to predstavuje 1 100 obsadených miest.

Musím sa priznať: Talkshow je úplne zadarmo. A paradoxne to nie je vždy výhoda. Pri bezplatných eventoch sa totiž

často stáva, že ľudia si miesto rezervujú, ale nakoniec neprídu – jednoducho preto, lebo ich to nič nestojí. Preto naším cieľom nie je len získať rezervácie, ale zabezpečiť, aby ľudia na akciu aj reálne prišli. Dôležitá je najmä komunikácia hodnoty akcie, teda jasne vysvetliť, prečo by mal človek prísť a čo si z eventu odnesie.

Okrem toho používame aj jednoduché, ale veľmi efektívne nástroje: pripomienkový e-mail pre registrovaných účastníkov, SMS pripomienku deň pred eventom, newsletter s informáciami o hosťoch a téme.

Práve kombinácia týchto krokov výrazne znižuje počet ľudí, ktorí neprídu.

Dobrá rada nad zlato: Ak nemáte vlastný systém predaja vstupeniek, použite napríklad *Inviton*. Prečo? Pretože bez systému nemôžete merať aktuálnu obsadenosť a optimalizovať kampane podľa počtu účastníkov.

Podobnú stratégiu sme zvolili aj na konferenciu *IMPULZ*, ktorá je určená učiteľom, riaditeľom či pracovníkom s mládežou. Tu však bola iná situácia, išlo o platený event. A vďaka správne zvolenej stratégii sme od roku 2023 s predajom vstupeniek rástli.

Rok 2023: 207 účastníkov

Rok 2024: 235 účastníkov

Rok 2025: 293 účastníkov

Spolu sme teda zaplnili 735 miest.

Vo svojej podstate nejde o to, či predávate vstupné alebo robíte podujatie zadarmo. Úspešný event nie je len o dobrej téme. Je o správnej stratégii, kombinácii marketingových kanálov a o tom, aby sa informácia dostala k správnym ľuďom v správnom čase. ∞

PETER SOLEJ

SPOLOČENSKÉ ODIEVANIE

Výberom oblečenia prejavujeme úctu ľuďom, s ktorými sa stretávame, ale aj príležitosti či podujatiu, na ktorom sa zúčastňujeme. Náš odev prezrádza náš vkus, spoločenskú úroveň i sociálnu rolu.

AKO SA MÁME OBLIEČIŤ?

Oblečenie si vyberáme podľa príležitosti. Ak sa chystáme na podujatie, na ktoré sme dostali pozvánku, má na nej byť uvedené aj žiadané oblečenie. Takzvaný *dress code*. Štandardne sa uvádza len oblečenie pre pánov, dámy sa prispôbujú uvedenej žiadosti hostiteľa. Najčastejším odevom užívaným v spoločnosti v našich geografických priestoroch je *dark suit*, teda tmavý oblek. Pri plesoch alebo veľmi oficiálnych večerných podujatiach sa zvyčajne žiada *black tie*, teda smoking. V prípade, že máme na pozvánke uvedené požadované oblečenie, musíme ho rešpektovať. Inak sa dopúšťame chyby, že sme oblečení na nižšej úrovni, teda *underdressed*, alebo na vyššej, nepožadovanej úrovni, teda *overdressed*. K tejto chybe často dochádza najmä pri plesoch, keď si dámy oblečú vysokú spoločenskú toaletu a mnohí páni prídu namiesto smokingov v tmavých oblekoch. Nezabúdajme ani na to, že k spoločenskému oblečeniu patrí aj slušné správanie, aby forma bola v súlade s obsahom.

ZÁKLADNÉ ODPORÚČANIA PRE PÁNOV

Základným odevom muža v spoločnosti je oblek. Za jeho klasické farby považujeme šedú, modrú a čiernu. Páni nosia pod sakom zásadne len košeľe s dlhým rukávom, ktoré môžu byť doplnené o manžetové gombíky. Dĺžka rukávov saka by mala byť adekvátne, aby pri postoji vždy vytrčala manžeta košeľe aspoň v dĺžke 1 – 2 cm. Posledný gombík saka si páni nikdy nezapínajú. Táto zásada platí aj pri veste, v prípade, že je súčasťou obleku. Pri dvojradovom saku, ktoré je vhodné pre subtilnejšie postavy, nezabúdajme, že si ho rozopíname, len ak si sadáme. Nohavice musia mať správnu dĺžku. Pri chôdzi nesmie byť vidno ponožky, ktoré potrebujú mať dostatočnú dĺžku, aby pánom pri sedení s preloženou nohou nebolo vidno nahú časť nohy. Pri spoločenských udalostiach si páni viažu aj kravatu, ktorá môže byť doplnená ozdobnou vreckovkou v saku. Golier košeľe, v prípade, že má pán kravatu, nesmie byť nikdy rozopnutý. S pribúdajúcim časom dňa platí zásada, že pánsky oblek tmavne

a pánska košeľa bledne. Takže pri večerných podujatiach nosíme zásadne tmavý oblek a bielu košeľu. Pri ladení kožených doplnkov – opasok, topánky, taška – dbáme na to, aby farebne ladili. Hnedá koža je vhodná skôr na dennú a pracovnú príležitosť ako do spoločnosti. Spoločenská obuv má byť šnurovací. Vo vrecku nohavíc má pravý džentlmen vždy plátennú vreckovku, aby ju v prípade potreby – napríklad pri potení – použil na utretie tváre či rúk.

ZÁKLADNÉ ODPORÚČANIA PRE DÁMY

Spoločenským odevom dámy sú zvyčajne puzdrové šaty alebo sukňové kostýmy. V dnešnej modernej dobe sa aj v rámci spoločenských podujatí začali tolerovať i nohavicové kostýmy, ktoré boli v minulosti odporúčané skôr na pracovné príležitosti. Žena nosí do spoločnosti vždy pančuchy (takzvané silonky), aj keby sa podujatie konalo v najväčších letných horúčavách. Ako obuv volí lodičky. Topánky s otvorenou pätou či dokonca špicou nie sú pri formálnych udalostiach povolené. Výška opätku musí byť taká, aby dáma dokázala dôstojne chodiť. Ženy dbajú na adekvátne zahalenie dekoltu a vkusné šperkové doplnky. I keď majú doma viacero prsteňov, náhrdelníkov či retiazok, treba myslieť na dôstojnú eleganciu podľa pravidiel „menej je viac“. Nežné pokolenie doplní svoje oblečenie aj o kabelku, ktorá sa nikdy nesmie položiť na zem. Kabelka sa kladie na stoličku za chrbát. V prípade, že je stolička s otvorom, je na zodpovednosti hostiteľa poskytnúť prítomným dáмам malý stolík k ich sedeniu, poprípade mať pri stolovaní vešáčky na kabelky. ∞

1 PIA PROROK JEREMIÁŠ

... ak neuveríte, že Ja Som, zomriete vo svojich hriechoch. (Jn 8, 24)

Ježiš neodsudzuje židov, ale pozýva ich do vzťahu. Bez vzťahu s Bohom ostáva človek uzavretý sám do seba a spolieha sa len na vlastné sily. Podstatné je to, aký máme pohľad. Či je to pohľad zhora s Bohom, alebo pohľad zdola bez Boha. Môžeme to vidieť aj u Jozefa, ktorý je predobrazom Krista a hovorí svojim bratom: „Vy ste síce snovali proti mne zlo, ale Boh to obrátil na dobro.“ Jeho bratia mu ublížili, no Boh ich zlo obrátil na dobro. Aj naše zlé rozhodnutia môže Boh premeniť svojou milosťou. Aj Jozefa jeho bratia predali, no Boh si to použil na ich záchranu. Podobne aj Krista židia zabili, a Boh to používa na spásu človeka. Rozdiel je vo vzťahu – Jozef počúva Boha, jeho bratia hľadajú na seba. S Bohom aj utrpenie dostáva zmysel a vedie k životu.

Liturgia: Sk 10, 44 – 11, 10, zač. 27; Jn 8, 21 – 30, zač. 30; predobraz. antif. a blažen. (alebo prvá a druhá antifóna Paschy a tretia každodenná s nedeľným refrénom); menl. č. z Polovice Päťdesiatnice; namiesto *Dôstojné* je sa spieva *Anjel zvestoval a Osviet sa*; volnica (HS: 238; PZ: 205; HP: 220)

2 SO SVÄTÝ ATANÁZ VELKÝ

Ak ostanete v mojom slove, budete naozaj mojimi učeníkmi, poznáte pravdu a pravda vás vyslobodí. (Jn 8, 31)

Čo pre nás znamená sloboda? Nebyť sluhom, robiť si, čo chcem, kedy chcem, ako chcem, som sám sebe pánom bez nútenia a strachu, bez obmedzení... Je to iba o tom, že ma nikto neobmedzuje? Máme byť učeníkmi a „zostať v jeho slove“, teda nechať sa ním formovať. My si často namýšľame, že sme slobodní, a pritom nás spútavajú naše slabosti. Ale práve poznávanie Božej pravdy nás oslobodzuje od hriechu, strachu a pretvárk, a robí nás slobodnými Božími deťmi.

Liturgia: Sk 12, 1 – 11, zač. 29; Jn 8, 31 – 42a; zač. 31 (radové); Hebr 7, 26 – 8, 2, zač. 318; Mt 5, 14 – 19, zač. 11 (svätému); predobrazujúce antifóny a blaženstvá (alebo prvá a druhá antifóna Paschy a tretia každodenná s nedeľným refrénom); tropár z Polovice Päťdesiatnice a Atanázovi; *Sláva*, kondak Atanázovi, *I teraz*, z Polovice Päťdesiatnice; prokimen, *Aleluja* a pričasten z Polovice Päťdesiatnice a Atanázovi; namiesto *Dôstojné* je sa spieva *Anjel zvestoval a Osviet sa* (HS: 238, 377; PZ: 205, 356; HP: 220, 372)

3 NE PIATA NEDEĽA PO PASCHE O SAMARITÁNKE

... on by ti dal živú vodu. (Jn 4, 10)

Stretnutie Krista so Samaritánkou nás vedie k poznaniu, že Boh často vstupuje do života človeka v tichu všedných dní, kde to možno najmenej čaká. Žena ide po vodu, ako to robila pravidelne, ale dnes odchádza s novým zmyslaním. Ježiš, s poznaním a odhalením minulosti jej života, jej nič nevyčíta a neodsudzuje ju, ale ponúka „živú vodu“. Tým naplní jej túžbu po prijatí, po láske, po pravde. Zároveň nás samých učí, že aj naše pády, slabosti a križe sa môžu stať miestom stretnutia s Bohom. Ak mu dovolíme vstúpiť do svojho života, môže nás premieňať a urobiť aj z nás svedkov pre druhých.

Liturgia: Sk 11, 19 – 26. 29 – 30, zač. 28; Jn 4, 5 – 42, zač. 12; predobrazujúce antifóny a blaženstvá (alebo prvá a druhá antifóna Paschy a tretia každodenná s nedeľným refrénom); tropár 4. hlasu a z Polovice; *Sláva*, kondak z Nedele Samaritánky, *I teraz*, z Polovice Päťdesiatnice; prokimen, *Aleluja* a pričasten z Nedele o Samaritánke; namiesto *Dôstojné* je sa spieva *Anjel zvestoval a Osviet sa* (HS: 239; PZ: 206; HP: 221)

4 PO MUČENICA PELÁGIA

Kto je z Boha, počúva Božie slová. (Jn 8, 47)

Niekomu by mohlo pripadať, že dnešné Ježišove slová sú kruté. Odhaľujú hlboký rozpor, ktorý sa deje. Človek môže hovoriť o Bohu, a predsa nežiť z neho a podľa neho. Pravý význam slovného spojenia „pochádzať z Boha“ sa neprejavuje slovami, ale schopnosťou prijať pravdu. Ježiš pomenúva koreň nepochopenia, ktorý nastáva medzi ním a Židmi: uzavreté srdce, ktoré sa bráni počúvať. Ako často aj nám bráni naše uzavreté srdce počúvať, čo nám Boh hovorí? Ako často prehluší hluk tohto sveta Boží hlas? Alebo kedy nechceme počuť Boha? Možno nie preto, že by pravda nebola jasná, ale preto, lebo mení život. Niekedy sme spokojní, ako náš život plynie, nechceme prijať žiadnu zmenu. Sme spokojní vo svojej bubline. Čo ak tá Boh pozýva urobiť radikálnu zmenu vo svojom živote? Ako mu odpovieš?

Liturgia: Sk 12, 12 – 17, zač. 30; Jn 8, 42 – 51, zač. 32; predobraz. antif. a blažen. (alebo prvá a druhá antifóna Paschy a tretia každodenná s nedeľným refrénom); menl. č. z Polovice Päťdesiatnice; namiesto *Dôstojné* je sa spieva *Anjel zvestoval a Osviet sa* (HS: 238; PZ: 205; HP: 220)

5 UT MUČENICA IRENA

Kto zachová moje slovo, nevidí smrť naveky. (Jn 8, 51)

Tieto slová vyvolávajú u Židov rôzne reakcie a možno presahujú ľudské chápanie. Hlavne vtedy, keď zasahujú do našich predstáv. Nechápu, lebo myslia iba na telesnú smrť. Ježiš však hovorí o živote, ktorý smrť zničiť nemôže – o večnom živote, ktorý presahuje čas aj smrť. A ten môže zničiť iba človek, ak žije bez Boha, bez vzťahu s ním, bez počúvania jeho hlasu. Preto sme aj dnes pozvaní veriť jeho slovu, aj keď mu niekedy nerozumieme úplne. Zachovávať Božie slovo a dôverovať mu nás pozýva ísť ďalej a k viere, ktorá prijíma aj to, čo presahuje rozum. Aké je niekedy ťažké veriť tomu, čo nevieme vysvetliť svojím rozumom. Otázkou pre nás ostáva: Som schopný a hlavne ochotný dôverovať mu aj vtedy, keď mu úplne nerozumiem alebo nie je podľa mojich predstáv?

Liturgia: Sk 12, 25 – 13, 12, zač. 31; Jn 8, 51 – 59, zač. 33; predobraz. antif. a blažen. (alebo prvá a druhá antifóna Paschy a tretia každodenná s nedeľným refrénom); menl. č. z Polovice Päťdesiatnice; namiesto *Dôstojné* je sa spieva *Anjel zvestoval a Osviet sa* (HS: 238; PZ: 205; HP: 220)

6 ST ZAKONČENIE POLOVICE PÄŤDESIATNICE SPRAVODLIVÝ A VELMI TRPEZLIVÝ JÓB

Usaďte ľudí! (Jn 6, 10)

Ku Kristovi prichádza veľké množstvo ľudí, každý so svojou túžbou. Niektorí chceli vidieť zázrak, niektorí túžili po uzdravení, niektorí chceli počúvať a nechať sa povzbudiť... A Ježiš je vnímavý aj na tieto telesné potreby človeka. Vidí hlad ľudí a koná uprostred nedostatku. Tam, kde apoštoli vidia problém, že nemajú dostatok chlebov pre veľké množstvo ľudí, on vidí príležitosť. Aj my v našom živote často pozeráme najprv na to, čo nám chýba, alebo na to, čo nemáme – čas, sily, schopnosti... Boh hľadá ochotu a vieru, nie dokonalosť. Pozýva nás zveriť mu do rúk aj to málo, čo máme, aby to mohol rozmnožiť. Ani tento zázrak rozmnoženia nie je len o chlebe, ale hlavne o dôvere. Ježiš nám ukazuje, že aj z malých vecí môže vzísť niečo veľké. Som ochotný dať Ježišovi všetko, aj to málo, čo mám?

Liturgia: Sk 13, 13 – 24, zač. 32; Jn 6, 5 – 14, zač. 18; predobrazujúce antifóny a blaženstvá; menlivé časti z Polovice Päťdesiatnice; namiesto *Dôstojné* je sa spieva deviaty irmos z Polovice (HS: 238; PZ: 205; HP: 220)

*Kto vchádza bránou, je pas-
tier oviec. (Jn 10, 2)*

Ježiš nám podľa obrazu ovčinka približuje, čo znamená skutočný vzťah s ním. On nie je zlodziej ani cudzinec, ktorý prichádza brať, ale pastier, ktorý pozná svoje ovce po mene a vedie ich. Zároveň sa predstavuje ako „dvere“ – jediná cesta k pravému životu. Nikoho ne-
núti prejsť touto cestou. Každého však pozý-
va vstúpiť cez neho na cestu života v plnosti
a bezpečí Božích detí. Tento obraz nás pozý-
va rozlišovať, či hlas počúvame: či hlas sveta,
alebo hlas Krista. Skutočná viera znamená
dôverovať tomuto hlasu a nasledovať ho, aj
keď cesta nie je vždy jednoduchá. Byť ako tie
ovce, ktoré nevedia, kam idú, ale nasledujú
a poslúchajú svojho pastiera, lebo veria, že
ich privedie do ich cieľa. Si ochotný každý
jeden deň nasledovať Krista v úplnej dôvere?

Liturgia: Sk 14, 20b – 27, zač. 35; Jn 9, 39
– 10, 9, zač. 35; predobraz. antif. a blažen.
(alebo prvá a druhá antifóna Paschy a tre-
tia každodenná s nedelňým refrénom); tro-
pár 4. hlasu; Sláva, *I teraz*, kondak z Nedele
o Samaritánke; prokimen, *Aleluja* a pričas-
ten z Nedele o Samaritánke (HS: 239; PZ:
206; HP: 221)

*... videl človeka, ktorý bol od na-
rodenia slepý. (Jn 9, 1)*

Túžbou človeka, ktorý je slepý, je, aby videl.
Vynaložil by všetko úsilie na to, aby mohol
znova vidieť. Dnes máme príbeh o slepom
mužovi od narodenia. Slepý je obrazom
človeka, ktorý začína vidieť pravdu – nielen
fyzicky očami, ale srdcom. Človek môže
fyzicky vidieť, ale duchovne môže zostať sle-
pý. Môžeme sa zamyslieť, kde potrebujeme
otvoriť oči – možno v postojoch, vzťahoch
alebo aj v našom vzťahu s Bohom. Tento
príbeh nám ukazuje cestu viery slepca. Naj-
prv hovorí o človeku menom Ježiš, potom
o prorokovi, neskôr o tom, že je od Boha,
a napokon ho uctieva ako Pána. Vykroč už
dnes.

Liturgia: Sk 16, 16 – 34, zač. 38; Jn 9, 1 – 38,
zač. 34 (radové); 1 Kor 4, 9 – 16, zač. 131; Mt
13, 54 – 58, zač. 56 (apoštolovi); predobraz.
antif. a blažen.; tropár 5. hlasu a Šimonovi;
Sláva, kondak Šimonovi, *I teraz*, z Nedele
o slepom; prokimen, *Aleluja* a pričasten
z Nedele o slepom a Šimonovi (HS: 241,
383; PZ: 208; 362; HP: 224, 381)

*Ja im dávam večný ži-
vot. (Jn 10, 28)*

Ježiš dnes hovorí o moci položiť svoj ži-
vot a znovu ho prijať. Nejde tu o tragédiu,
ale o slobodné rozhodnutie lásky. Ide tu
o zvláštnu slobodu – nik mu život neberie,
on ho dáva. To mení pohľad na obeť: nie je
to strata, ale naplnenie. Láska, ktorá sa da-
ruje, nezaniká, ale rozmnožuje sa. Zároveň
Ježiš hovorí o istote, ktorú dáva tým, čo mu
patria: „Nezahynú nikdy a nik mi ich nevy-
trhne z ruky.“ V dnešnom svete plnom neis-
toty je to obraz pevnosti, ktorá je postavená
na jeho vernosti. Možno sa často snažíme
držať veci vo vlastných rukách zo strachu,
že o ne prideme. On však ukazuje opačnú
cestu – pustiť kontrolu a dôverovať. Lebo
skutočný život sa rodí z dôvery, že sme dr-
žaní niekým väčším.

Liturgia: Sk 15, 5 – 34, zač. 36; Jn 10, 17 –
28a, zač. 37 (radové); 1 Jn 1, 1 – 7, zač. 68;
Jn 19, 25 – 27; 21, 24 – 25, zač. 61 (apošto-
lovi); predobraz. antif. a blažen.; tropár 4.
hlasu a Jánovi; Sláva, kondak Jánovi, *I teraz*,
kondak z Nedele Samaritánky; prokimen,
Aleluja a pričasten z Nedele o Samaritánke
a Jánovi; volnica (HS: 239, 380; PZ: 206, 359;
HP: 221, 378)

*Aj vy budete priprave-
ní, lebo Syn človeka príde v hodinu,
o ktorej sa nenazdáte. (Lk 12, 40)*

Týmto slovami sa kladie dôraz na pripra-
venosť nášho srdca na stretnutie s Bohom.
Nikdy nevieme, kedy ten čas príde, ani
deň, ani minútu. Ježiš nás preto vyzýva
k tomu, aby sme boli neustále pripravení
žiť tak, aby – keď tento deň príde – mohol
Ježiš povedať: Poď, zaujmi svoje miesto,
ktoré máš pripravené už od vekov. Tento
verš nehovorí o pocite strachu z konca,
ale o živote, ktorý je celý obrátený k Bohu.
Ani život dnešného blahoslaveného nebol
ľahký, postretli ho mnohé trápenia, a pred-
sa na jeho živote môžeme pochopiť, čo zna-
mená byť pripravený. Zostať verný Bohu aj
vtedy, keď sa zdá, že Boh mlčí.

Liturgia: Sk 17, 1 – 15, zač. 39; Jn 11, 47 – 57,
zač. 40 (radové); 1 Pt 4, 12 – 5, 5, zač. 62; Lk
12, 32 – 40, zač. 67 (hieromučeníkovi); pre-
dobrazujúce antifóny a blaženstvá; tropár
5. hlasu a hieromučeníkovi; Sláva, kondak
hieromučeníkovi, *I teraz*, z Nedele o sle-
pom; prokimen, *Aleluja* a pričasten z Ne-
dele o slepom a hieromučeníkovi (HS: 241,
384, 192; PZ: 364; HP: 383)

Ja a Otec sme jedno. (Jn 10, 30)

Ježiš dnešným evanjeliom ukazuje na jed-
notu s Otcom. Pritom poukazuje na skut-
ky, ktoré koná, keďže neverili jeho slovám.
Mnohokrát práve skutky odhaľujú pravdu
o človeku. My sami túžime po veľkých dô-
kazoch Božej prítomnosti, ale často prehli-
dame malé znamenia počas bežných dní.
Ľudia v evanjeliu chcú Ježiša ukameňovať,
aby ho umlčali. Je to aj obraz dnešnej doby,
keď je jednoduchšie umlčať Boha, ako sa
ním nechať osloviť. Ale viera je výstup z na-
šej komfortnej zóny, zo svojej istoty a uve-
domiť si, že Boh môže konať inak, ako mno-
hokrát očakávame. Práve dnes sme pozvaní
menej hovoriť a byť viac všímvaví na to, kde
môžeme v našom živote vidieť dobro, prav-
du, lásku a najst odpoveď, ktorú hľadáme.

Liturgia: Sk 15, 35 – 41, zač. 37; Jn 10, 27 –
38, zač. 38 (radové); Hebr 13, 17 – 21, zač.
335; Lk 6, 17 – 23a, zač. 24 (Mikulášovi);
predobraz. antif. a blažen.; tropár 4. hlasu
a Mikulášovi; Sláva, kondak Mikulášovi, *I
teraz*, kondak z Nedele o Samaritánke; pro-
kimen, *Aleluja* a pričasten z Nedele o Sama-
ritánke a Mikulášovi (HS: 239, 381; PZ: 206,
361; HP: 221, 380)

*Esťte chvíľku je svet-
lo medzi vami. (Jn 12, 35)*

Určite si sa už niekedy ocitol v úplnej tme.
Keď človek chodí v tme, nevie, kam ide,
môže sa ľahko stratiť, zakopnúť. V takýchto
situáciách chce určite každý najst svetlo.
Možno najst vypínač a zasvietiť, aby sme
vedeli, kam kráčame. A tak je to aj v na-
šom duchovnom živote. Mnohokrát možno
kráčame v takejto tme a hľadáme to pravé
Svetlo. Svetlo je chvíľou, keď rozpoznávame
v našom živote dotyk Boha, tichý vnútorný
hlas, ktorý nás pozýva k vyjdeniu z tmy. Je
len na každom z nás, či chceme z tejto tmy
vyjsť. Daj si dnes otázku, či chceš hľadať
to pravé Svetlo. Chceš sa aj ty stať synom/
dcérou Svetla? Byť „synom/ dcérou Svetla“
znamená niest' v sebe Božiu stopu a aj v tme
vedieť, kam patrím. A možno najhlbšia
otázka znie: neuniká mi dnes svetlo, ktoré
ma ešte chce premeniť?

Liturgia: Sk 17, 19 – 28a, zač. 40b; Jn 12, 19
– 36a, zač. 42; predobraz. antif. a blažen.
(alebo prvá a druhá antifóna Paschy a tretia
každodenná s nedelňým refrénom); menl.
č. z Nedele o slepom, bez kondaku Paschy
(HS: 241; PZ: 208; HP: 224)

13 ST

ZAKONČENIE PASCHY
MUČENICA GLYKÉRIA*Ja som prišiel
na svet ako svetlo... (Jn 12, 46)*

Dnes liturgicky ukončujeme sviatky Kristovej Paschy, v ktorých sa zdôrazňuje, že Kristus je Svetlo, ktoré zvíťazilo nad tmou. Je to čas „otvoreného neba“, kde všetko smeruje k radosti zo vzkriesenia. V evanjeliu sa však ukazuje aj napätie: Svetlo je prítomné, koná znamenia a je zjavné, a predsa ho niektorí neprijímajú. Aj vo svetle vzkriesenia zostáva človek slobodný – môže zostať v tme alebo vykročiť do svetla. Zakončenie Paschy je pre nás výzvou. Ako som prijal Kristovo svetlo? Boli sviatky len o emóciách alebo o vernosti žiť vo Svetle s Bohom každý jeden deň svojho života?

Liturgia: Sk 18, 22 – 28, zač. 41; Jn 12, 36 – 47, zač. 43; úvod liturgie ako v samotný deň Paschy; predobraz. antif. a blažen. (alebo prvá a druhá antifóna z Paschy a tretia každodenná s nedeľným *pripívom*); tropár 5. hlasu, *Sláva*, kondak o slepom, *I teraz*, kondak z Paschy; *Svätý Bože*, prokimen, *Aleluja* a pričasten z Paschy; namiesto *Dôstojné* je sa spieva *Anjel zvestoval a Osviet sa*; prepustenie s krížom; po prepustení kňaz odkladá *plašenicu* z prestola (HS: 241, 229; PZ: 208; HP: 224)

14 ŠT

PÁNOVO
NANEBOVSTÚPENIE*... zastal uprostred nich
a povedal im: „Pokoj vám.“ (Lk 24, 36)*

V dnešnom evanjeliu čítame, ako sa Ježiš zjavil učeníkom. V evanjeliu podľa Jána sa v tejto udalosti spomína, že učeníci boli schovaní zo strachu pred Židmi. A práve do tohto strachu prichádza Ježiš so svojím pokojom. Necháva ich dotknúť sa rán, necháva im čas pochopiť. Dáva im nádej, že aj ich neistota môže byť miestom stretnutia s ním. A nastáva zmena v ich srdci. Zo strachu sa stáva radosť. Aj dnešný sviatok Premenenia Pána nám poukazuje na okamih, keď sa učeníci dotknú Božieho svetla. Chceli by tam možno zostať, ale predsa sa vracajú späť z Jeruzalema plní radosti. Musia zostúpiť späť do bežného života, a práve tam sa rodí skutočná viera. Aj my túžime po chvíľach, keď je Boh blízky a všetko dáva zmysel. No Ježiš prichádza najmä do našich zatvorených miest. Tam, kde máme strach, otázky, slabosť. Stojí uprostred nášho života a hovorí: „Pokoj tebe.“ A možno práve tam, nie na vrchu, ale v každodennosti sa naše srdce učí veriť najviac.

Liturgia: Sk 1, 1 – 12, zač. 1; Lk 24, 36 – 53, zač. 114; menlivé časti z Pánovho nanebovstúpenia; myrovanie; **prikázaný sviatok** (HS: 243; PZ: 210; HP: 225)

15 PIA

PREPODOBNÝ
PACHÓMIOS VEĽKÝ*Nech sa vám
srdce nevzrušuje! (Jn 14, 1)*

Občas máme také dni, zažívame nepokoj, strach a máme veľa otázok. A práve do takých dní nám Ježiš hovorí: „Nech sa vám srdce neznepokojuje.“ Nie vždy rozumieme, kam nás Boh vedie, aké situácie dáva do nášho života. A práve dnešné evanjelium nám ukazuje, že cesta k Bohu nie je o dokonalom pochopení, ale o dôvere. Ježiš nám neukazuje len smer, ale je pre nás tou správnou cestou. On je cesta, pravda a život. Mnohokrát sa v našom živote podobáme apoštolovi Filipovi. Chceme vidieť viac, chceme mať istotu, chceme vidieť dôkazy o Bohu. Ale Boh prichádza v tichu, v našej každodennosti. Pozýva nás veriť, že je prítomný aj v malých veciach, a práve tam ukáže svoju veľkosť.

Liturgia: Sk 19, 1 – 8, zač. 42; Jn 14, 1 – 11a, zač. 47; predobraz. antif. a blažen. (alebo prvá a druhá antifóna sviatku a tretia každodenná s refrénom sviatku); vchod ... *čo si slávne vstúpil na nebesia...*; ostatné menlivé časti z Nanebovstúpenia; zdržanlivosť od mäsa (HS: 244; PZ: 210; HP: 225)

Ján Varga

16 SO

PREPODOBNÝ TEODOR
POSVÄTENÝ*Nenechám vás ako si-
roty, prídem k vám. (Jn 14, 18)*

Žijeme vo svete, v ktorom nie je núdza o choroby ani vojny. Mnoho detí stráca svojich rodičov. A hoci sa rôzne organizácie aj samotné štáty usilujú pomôcť im, nedokážu vrátiť otca alebo mamu, nahradiť fungujúcu rodinu. Ich situácia v nás zvyčajne vyvoláva súcit. Napriek svojej láske nie sme schopní nahradiť im túto stratu. Ježiš dobre vie, čo cítili jeho učeníci pri nanebovstúpení a čo nezriedka môžeme cítiť aj my. Ako bývame zoči-voči životným výzvam často sami, opustení a slabí. Ale on nechce byť kdesi „tam“, kým my sme „tu“. Jeho vzkriesenie preklenulo rozdelenie medzi časnosťou a večnosťou, medzi nebom a zemou. Je tu pre každého z nás. Nevidíme ho, ale môžeme ho zakúšať ako lásku. Nie sme siroty. Sme milované deti, napojené Svätým Duchom, Tešiteľom.

Liturgia: Sk 20, 7 – 12, zač. 43; Jn 14, 10b – 21, zač. 48; predobrazujúce antifóny a blaženstvá (alebo prvá a druhá antifóna sviatku a tretia každodenná s refrénom sviatku); vchod ... *čo si slávne vstúpil na nebesia...*; ostatné menlivé časti z Nanebovstúpenia (HS: 244; PZ: 210; HP: 225)

17 NE

SIEDMA NEDEĽA
PO PASCHE*Zachovaj ich
vo svojom mene. (Jn 17, 11)*

Každá firma, ktorá chce na trhu dlhodobo pôsobiť a uspieť, usiluje sa budovať si dobré meno, značku. Majitelia a manažéri vedia, že dôvera klientov je ten najcennejší kapitál, ktorý majú. Už Ježiš to vedel. Lenže jemu nešlo o firmu, ale o osobu. O pravdivý obraz toho, ktorý ho poslal. Jeho meno, čo v biblickej reči znamená jeho podstatu, nie je Despota ani Sudca, ani Vzdialený... Boh je Otec. Pôvodca každého bytia. Darca všetkého. Láska. Ježiš túži, aby sme my, deti Otca, boli verní tomuto menu. Aby sme zostali jednotní, zrkadliaci jeho meno, jeho podstatu. Ako synovia a dcéry, ako sám Kristus. Preto nás volajú kresťanmi. Obrazmi – ikonami Otca.

Liturgia: Sk 20, 16 – 18a. 28 – 36, zač. 44; Jn 17, 1 – 13, zač. 56; predobrazujúce antifóny a blaženstvá; vchod ... *ktorý si vstal z mŕtvych...*; tropár 6. hlasu, Nanebovstúpenia a otcem, *Sláva*, kondak otcem, *I teraz*, Nanebovstúpenia; prokimen, *Aleluja* a pričasten otcem; namiesto *Dôstojné* je sa spieva *Zvelebuj* a irmos (HS: 246; PZ: 213; HP: 229)

18 PO

MUČENÍK TEODOT
A SEDEM SVÄTÝCH
PANIEŇ*Kto ostáva vo mne, priná-
ša veľa ovocia. (Jn 15, 5)*

Každý, kto niečo pestuje alebo chová, sa teší, keď má dobrú úrodu. Bohatá úroda sníma obavu z budúcnosti, prináša pokoj a nádej. V Božom kráľovstve sú tou úrodou dobré skutky. Láska pretavená do postojov a činov. Zárukou tejto úrody je jednota s Kristom vo Svätom Duchu. Poznám ľudí, čo ako svoje životné krédo majú predsavzatie „aspoň jeden dobrý skutok denne“. Niekedy nám Boh sám dáva príležitosti osvedčiť sa v pohotovosti a štedrosti. Sú však dni, keď sme unavení, vyčerpaní alebo chorí. Telo už nevládze. Ale i tak možno prinášať nebeské ovocie. Prijímaním svojich obmedzení. Modlitbou za iných. Poslušnosťou tým, ktorí sa o nás starajú. Úsmevom. Vďačnosťou za dar života a viery v slovách i myšlienkach. V spojení s Ježišom, v láske.

Liturgia: Sk 21, 8 – 14, zač. 45; Jn 14, 27b – 15, 7, zač. 49; predobrazujúce antifóny a blaženstvá (alebo prvá a druhá antifóna sviatku a tretia každodenná s refrénom sviatku); vchod ... *čo si slávne vstúpil na nebesia...*; ostatné menlivé časti z Nanebovstúpenia (HS: 244; PZ: 210; HP: 225)

19 UT

HIEROMUČENÍK PATRIK

*Keď príde on, Duch
pravdy. (Jn 16, 13)*

Ježišovi učeníci čelia novej situácii. Ich Majster a Učiteľ, prisľúbený Mesiáš a Syn živého Boha, sa s nimi lúči. Odchádza k Otcovi. Vraj to takto bude lepšie. Nielen pre Ježiša, ale aj pre nich. Lebo Duch, ktorý po Nanebovstúpení bude môcť zostúpiť, naučí ich všetkému (dobrému) a uvedie ich do plnosti pravdy. Bude to Tešiteľ.

Ten istý Duch, ktorý zo smutných a ustráchaných rybárov urobí nebojácnych apoštolov a mučeníkov, je medzi nami, prebýva v nás. Vovádza nás do plnosti pravdy o tom, že Boh je dobrý Otec (a mama), že hriech nikdy neprivedie k pokoju, že život a pravda sú cennejšie než všetko ostatné. Otvorme sa mu dnes. Nech tak, ako premieňa chlieb a víno na telo a krv Krista, očistí naše srdcia a premení nás hriešnikov na svätcov. Lebo Bohu – Duchu je všetko možné.

Liturgia: Sk 21, 26 – 32, zač. 46; Jn 16, 2b – 13a, zač. 53; predobrazujúce antifóny a blaženstvá (alebo prvá a druhá antifóna sviatku a tretia každodenná s refrénom sviatku); vchod ... *čo si slávne vstúpil na nebesia...*; ostatné menlivé časti z Nanebovstúpenia (HS: 244; PZ: 210; HP: 225)

20 ST

MUČENÍK TALLELAIOS

*Vaše srdce sa bude
radovať. (Jn 16, 22)*

Tak, ako sa striedajú noc a deň, zima a leto, podobne sa v nás ľuďoch striedajú nálady. Mávame dobré dni, keď sme plní energie, práca nám ide od ruky a život nás teší. No sú dni, keď sme unavení a byť s inými či plniť si svoje povinnosti nám príde ťažké. Ešte horšie je, keď sa v takomto stave pred nás postaví vážna prekážka. Napr. previerka v práci alebo zdravotné problémy niekoho z blízkych. Vtedy nám dobre padne, keď nám niekto povie: „Neboj sa, zvládneš to, všetko bude dobré.“

Tieto slová nemajú moc zmeniť či vyriešiť problém, ktorý nás ťaží. Svedčia však o tom, že my sme dôležitejší než to, čo nás trápi. Bez ohľadu na to, ako sa situácia vyvinie. Nie sme tu sami. Budeme milovaní a prijatí, aj keď niečo nezvládneme. A naše srdce sa vtedy bude radovať. S vďačnosťou.

Liturgia: Sk 23, 1 – 11, zač. 47; Jn 16, 15 – 23, zač. 54; predobrazujúce antifóny a blaženstvá (alebo prvá a druhá antifóna sviatku a tretia každodenná s refrénom sviatku); vchod ... *čo si slávne vstúpil na nebesia...*; ostatné menlivé časti z Nanebovstúpenia (HS: 244; PZ: 210; HP: 225)

21 ŠT

APOŠTOLOM ROVNÍ
KONŠTANTÍN A HELENA*Proste a do-
stanete. (Jn 16, 24)*

Už v detstve nás rodičia učili poprosiť o to, čo sme si želali. Až keď sme za hračku, sladkosť či dovolenie poďakovali, mohli sme sa tešiť z naplnenej túžby. Teraz ako dospelí chápeme, že nie každé želanie môže byť vypočuté. Nevieme predísť vojnám, nehoďám ani chorobám. Napriek tomu nás dnes Ježiš povzbudzuje prosiť. Prosiť, aby sa naše srdcia naplnili radosťou. Prosiť o lásku. O hlboké chápanie toho, ako veľmi nás on, Stvoriteľ, Vykupiteľ a Posvätitel, miluje. Prosiť o dar Ducha, o schopnosť rozlíšiť, po čom túžiť a čo prijať z Božích rúk. Úplná radosť je ukrytá v našej jednote s Bohom, jeho vôľou.

Liturgia: Sk 25, 13 – 19, zač. 48; Jn 16, 23b – 33a, zač. 55 (radové); Gal 1, 11 – 19, zač. 200; Jn 10, 1 – 9, zač. 35b (apoštolom); predobrazujúce antifóny a blaženstvá; vchod ... *čo si slávne vstúpil na nebesia...*; tropár z Nanebovstúpenia a apoštolom, *Sláva*, kondak apoštolom, *I teraz*, z Nanebovstúpenia; prokimen, *Aleluja* a pričasten z Nanebovstúpenia a apoštolom; namiesto *Dôstojné* je sa spieva *Zvelebuj* a irmos (HS: 244, 184; PZ: 210; HP: 225)

22 PIA

ZAKONČENIE SVIATKU
NANEBOVSTÚPENIA
MUČENÍK BAZILISK*Ich miluješ tak, ako miluješ mňa. (Jn 17, 23)*

Znie to neuveriteľne: ako by ma mohol Boh milovať tak, ako miluje svojho jednorodného Syna, Ježiša? Mňa lenivého, prchkého, poddajného zmyslom, vulgárneho... Mňa skúpu, klebetnú, závistlivú, fajčiarku...? Nie, to nie je možné. Súhlasím, že Boh nás nemôže milovať tak ako Ježiša. Ale len preto, lebo mu to my sami nedovolíme. Naša skúsenosť s vlastnou hriechnosťou nám bráni pripustiť, že by nás mohol milovať čistou láskou, ignorujúc všetko to nečisté, nepekne v nás. Nedokážeme pripustiť, že Bohu je všetko možné. On nás čaká vo svojom kráľovstve, pre ktoré si nás stvoril a do ktorého raz povolá naše oslobodené srdcia – bez všetkého toho, čo nám dnes bráni povedať mu: Áno. Môžeš ma milovať, takého či takú, aký, aká som.

Liturgia: Sk 27, 1 – 44, zač. 50; Jn 17, 18 – 26, zač. 57; predobrazujúce antifóny a blaženstvá (alebo prvá a druhá antifóna sviatku a tretia každodenná s refrénom sviatku); vchod ... *čo si slávne vstúpil na nebesia...*; ostatné menlivé časti z Nanebovstúpenia; zdržanlivosť od mäsa (HS: 244; PZ: 210; HP: 225)

23 SO

SOBOTA PRED
PÄTDESIATNICOU –
PIATA ZÁDUŠNÁ
PREPODOBNÝ

A VYZNÁVAČ MICHAL

Ježiš urobil ešte veľa iného. (Jn 21, 25)

Dnes uzatvárame počúvanie Evanjelia podľa Jána. Evanjelista si je vedomý, že nezapísal všetky Ježišove slová a skutky. Ale dost na to, aby sme v Ježiša uverili. Aby sme poznali jeho a nášho Otca, jediného a pravého Boha.

Môžeme sa teda pýtať: čo urobil Ježiš pre mňa? Ak verím, že je živý, skutočný a činný, kde to vidím, skusujem? Kedy som bol svedkom alebo účastníkom jeho uzdravujúcej moci? Je moja osobná modlitba, pohľad na prírodu, účasť na svätej liturgii a svätom prijímaní miestom nášho stretnutia? A čo svätá spoveď, ten naj dôvernejší rozhovor o pravdách môjho srdca, ako bol ten s Nikodémom v noci? A kedy naposledy sa ma Ježiš opýtal tak ako Šimona Petra: „Miluješ ma?“ Ako som mu odpovedal? A ako mu odpoviem dnes?

Liturgia: Sk 28, 1 – 31, zač. 51; Jn 21, 15 – 25, zač. 67 (radové); 1 Sol 4, 13 – 17, zač. 270; Jn 5, 24 – 30, zač. 16; každodenné antifóny; menl. č. za zosnulých, panychída (HS: 162; PZ: 116; HP: 117)

24 NE

PÄTDESIATNICA
– ZOSTÚPENIE
SVÄTÉHO DUCHA*Lebo ešte nebolo Ducha. (Jn 7, 39)*

Každoročne na Nový rok sledujeme veľkolepé ohňostroje od Austrálie po Aljašku. Ľudia rôznych kultúr oslavujú nový začiatok, novú nádej na lepší svet. A počas roka si sami pripomínáme deň svojich narodenín. Naši priatelia nám blahoželajú, najbližší s láskou a vďačnosťou pripravujú darčeky. Dnešok je však významnejší než spomenuté dni. Kým totiž nebolo Ducha, spása ostávala nedosiahnuteľná, hoci nebo už bolo otvorené Kristovým krížom a vzkriesením. Až dnes, zostúpením Svätého Ducha, sa rodí Cirkev, to tajomné a zároveň viditeľné spoločenstvo svätých. Darom Svätého Ducha sa v krste a myropomazaní stávame Božími deťmi, bratmi a sestrami Ježiša a seba navzájom. Účinkom Svätého Ducha sa na slová hriešnikov chlieb a víno premieňajú na telo a krv raz a navždy obetovaného Baránka. Zostúpením Svätého Ducha sa stáva možným odpustenie hriechov. Milosť Svätého Ducha robí z dvoch ľudí jedno telo... Je skvelé žiť v epoche Svätého Ducha!

Liturgia: Sk 2, 1 – 11, zač. 3; Jn 7, 37 – 52; 8, 12, zač. 27; menlivé časti z Nedele Päťdesiatnice; myrovanie (HS: 248; PZ: 216; HP: 232)

25 PO

PONDELOK SVÄTÉHO DUCHA

Kde sú dvaja alebo traja zhromaždení v mojom mene, tam som ja medzi nimi. (Mt 18, 20)

Pani Anka, čiperná dôchodkyňa, sa každý rok tešila na pomaturitnú stretávk. Prešlo už vyše pol storočia, odkedy sa ich trieda rozprchlá po celom Československu, ba aj ďalej. Spoluziaci, ktorí neostali bývať na východe, prichádzali zväčša len na okrúhle výročia. O to viac sa na nich Anka tešila. Mala rada ľudí, celý svoj život zasvätila ich výchove ako učiteľka. A milovala tie návraty do čias, keď sama bola študentkou. Dnes slávime druhý deň nášho stretnutia s Bohom, Svätým Duchom. Zelená výzdoba v chráme aj doma potešujú zrak a povzbudzujú srdcia v radoosti a pocite sily života. Nie sme sami, nie sme slabí, nie sme bez nádeje. V spoločenstve Cirkvi, zjednotení Svätým Duchom, prežívame tú najkrajšiu stretávk: stretávk v láske a z lásky. Pripomienku na to, čo sa udialo vtedy v Jeruzaleme, aj to, čo má prísť – náš plný návrat do neba.

Liturgia: Ef 5, 8b – 19, zač. 229; Mt 18, 10 – 20, zač. 75; predobrazujúce antifóny a blaženstvá; menlivé časti z Pondelka Svätého Ducha (HS: 251; PZ: 219; HP: 235)

28 ŠT

PREPODOBNÝ NIKITA

Ak ťa zvädza na hriech tvoja

pravá ruka, odtni ju. (Mt 5, 30)

Už ako dieťa ma fascinovali tieto slová evanjelia. Bolo mi zrejmé, že ak by ich ľudia brali vážne, len výnimočne by som mohol stretnúť niekoho, kto by mal obe ruky, obe nohy, aspoň jedno oko. Žil by som vo svete mrzákov. Tak prečo to Ježiš povedal? Vtedy som ešte nerozumel, že evanjelium treba chápať najprv duchovne. Veď to nie oko, ruka či jazyk ma zvädzajú na zlé, ale moje nezriadené túžby. Telesné údy ich len zosilňujú. A tak mám dve úlohy: rozlišovať a strážiť si svoje myšlienky, a „vypínať“ tie údy, ktoré tým hriešnym slúžia ako kanály na posilnenie. V knihách asketiky sa to volalo *agere contra* – konať proti. Na závisť si predpisovať žehnanie, na skúposť štedrosť, na pýchu pokoru, na lenivosť prácu. Každá nereseť má seba zodpovedajúcu cnosť.

Liturgia: Rim 1, 28 – 2, 9, zač. 81; Mt 5, 27 – 32, zač. 13; predobrazujúce antifóny a blaženstvá (alebo prvá a druhá zo sviatku a tretia každodenná s refrénom sviatku); vchod ... *Spas nás, Utešiteľ dobrý...*; ostatné menlivé časti z Nedele Päťdesiatnice (HS: 249; PZ: 217; HP: 234)

26 UT

TRETIE NÁJDENIE HLAVY JÁNA KRSTITEĽA

Vy ste soľ zeme. (Mt 5, 13)

Kto som? Otázka, ktorá viac či menej zamestnáva každého z nás. Vedomie svojej identity, svojej hodnoty, zmyslu vlastného života. Do mozaiky odpovedí dnes Ježiš ponúka ďalší kamienok. My sme tí blažení, ktorí napriek svojej chudobe, bezvýznamnosti a pohrdaniu za vieru a snahu žiť podľa Božích zákonov tu máme svoje miesto. Poslanie svedčiť o prvenstve Božích právd nad tými ľudskými. O tom, že spravodlivosť, milosrdenstvo či prijatie križa nie sú znaky malosti, ale práve naopak. Táto naša identita je uskutočnená milosťou Svätého Ducha, ktorého sme dostali. Sme Otcov dar.

Liturgia: 2 Kor 4, 6 – 15, zač. 176; Mt 11, 2 – 15, zač. 40 (Jánovi); Rim 1, 1 – 7. 13 – 17, zač. 79; Mt 4, 25 – 5, 13, zač. 10 (radové); predobrazujúce antifóny a blaženstvá (alebo prvá a druhá zo sviatku a tretia každodenná s refrénom sviatku); vchod ... *Spas nás, Utešiteľ dobrý...*; tropár z Nedele Päťdesiatnice a Jánovi; *Sláva*, kondak Jánovi, *I teraz*, z Nedele Päťdesiatnice; prokimen, *Aleluja* a pričasten z Nedele Päťdesiatnice a Jánovi (HS: 249, 155; PZ: 217, 109; HP: 234, 110)

29 PIA

PREPODOBNÁ MUČENICA TEODÓZIA

Vaša reč nech je

„áno – áno“, „nie – nie“. (Mt 5, 37)

Už desaťročia žijeme vo svete, v ktorom sa za najcennejší kapitál považujú informácie. Kto ich má skôr, viac alebo presnejšie, môže ich „premeniť“ na zisk. Tento súboj o prvenstvo však zrodil celý systém, ktorý sme časom nazvali dezinfoscéna. „Asociálne“ siete a ďalšie možnosti internetu a umelej inteligencie umožňujú šíriť „posolstvá“ a „pravdy“ tak, že ani súdny človek si nie je istý, či to počuté, čítané alebo ním vídené je skutočné a pravdivé. Sme z toho unavení, dezorientovaní, dezinformovaní. V nebeskom kráľovstve nejestvuje nijaké „dez“. Kto má v sebe dar Svätého Ducha, ten nezaľhlieva, neprekrúca ani neprikrášľuje skutočnosť. Úprimne a v pokore hovorí každej pravde o sebe áno a každému hriechu nie. Ako malé dieťa svojmu Otcovi. Vždy.

Liturgia: Rim 2, 14 – 29, zač. 82; Mt 5, 33 – 41, zač. 14; predobrazujúce antifóny a blaženstvá (alebo prvá a druhá zo sviatku a tretia každodenná s refrénom sviatku); vchod ... *Spas nás, Utešiteľ dobrý...*; ostatné menlivé časti z Nedele Päťdesiatnice, voľnica (HS: 249; PZ: 217; HP: 234)

27 ST

HIEROMUČENÍK TERAPONT

Bolo povedané: „Nezabíjaj!“ (Mt 5, 21)

Každé spoločenstvo, každá organizovaná skupina má svoje pravidlá. Vďaka nim sa celé spoločenstvo zachováva a dosahuje svoj cieľ. Ľud Starej zmluvy mal svoje pravidlá napísané na tabuliach zákona z hory Sinaj. Ich zachovávanie malo byť zárukou šťastného života. Zákonom Novej zmluvy je láska Svätého Ducha. Tento „zákon“ predčí všetko, čo kedy vymysleli ľudia. Aj samotný Dekalóg. Kto úprimne a čisto miluje, ten prešiel zo smrti do života. Kto zo svojho vnútra rozdáva lásku, nie (len) ako cit, ale ako bytostné rozhodnutie slúžiť, byť tu pre iných a pre život vo všetkých jeho podobách, ten sa už dnes, v časnosti a obmedzený telom, stáva obyvateľom nebeského kráľovstva. Dosahuje svoj cieľ, jednotu s Bohom a v ňom so všetkým bytím. Naplnením „zákona života“ je totiž jedine Láska.

Liturgia: Rim 1, 18 – 27, zač. 80; Mt 5, 20 – 26, zač. 12; predobrazujúce antifóny a blaženstvá (alebo prvá a druhá zo sviatku a tretia každodenná s refrénom sviatku); vchod ... *Spas nás, Utešiteľ dobrý...*; ostatné menlivé časti z Nedele Päťdesiatnice (HS: 249; PZ: 217; HP: 234)

30 SO

ZAKONČENIE PÄŤDESIATNICE PREPODOBNÝ IZÁK

On dáva slnku vy-

chádzať nad zlých i dobrých. (Mt 5, 45)

Kedy naposledy ste mali zlý deň? Keď sa všetko kazilo, nič sa vám nedarilo, nálada bola mizerná? Či to bolo už dávno, alebo len včera, nie je to nič príjemné. Bez ohľadu na to, či sa nám darí alebo nie, či sme dnes dobrí alebo zlí, Boh sa na nás díva s rovnakou láskou. Je ako slnko, ktoré svieti a hreje, vytrvalo praje životu. Nešpehuje nás, aby nás za všetko trestal. Sveti nám. Dáva čas, svoju milosť a dar Svätého Ducha, aby sme dozrievali v láske. V slobode a poznaní seba i jeho. Zhovievavého. Milosrdného. Trpezlivého. Čím sme starší, tým väčší je náš údiv nad tým, aký je Boh. Ako neustále dáva slnku vychádzať nad zlých i dobrých. Lebo všetci a vždy sme jeho deti. Milované, neopakovateľné, nedokonale, od večnosti očakávané v jeho kráľovstve.

Liturgia: Rim 1, 7b – 12, zač. 79b; Mt 5, 42 – 48, zač. 15; predobrazujúce antifóny a blaženstvá (alebo prvá a druhá zo sviatku a tretia každodenná s refrénom sviatku); vchod ... *Spas nás, Utešiteľ dobrý...*; ostatné menlivé časti z Nedele Päťdesiatnice (HS: 249; PZ: 217; HP: 234)

Mnohí prví budú poslednými a poslední prvými. (Mt 19, 30)

Dnes slávime pravé ovocie Svätého Ducha – nedeľu všetkých svätých mužov, žien a detí, všetkých obyvateľov neba. Tých najznámejších ako Presvätá Bohorodička či Ján Predchodca, ale aj všetkých skrytých a oficiálne nekanonizovaných, ktorí vidia nebeského Otca takého, aký je. Sú medzi nimi aj naši rodičia či starí rodičia a ďalší láskaví ľudia, ktorých sme poznali. Lebo svätosť nie je to isté, čo dokonalosť, absencia negatívnych emócií či imúnosť proti pokušeniam. Svätosť je túžba po Bohu, úsilie poznať ho. Je to otvorenosť na dar Svätého Ducha, ktorý nás volá rásť. Rásť v láske. Chcieť byť tu na zemi pre iných, slúžiť im. Ako Ježiš. Preto dnes všetkým s radosťou blahoželám k vášmu sviatku – sviatku všetkých svätých!

Liturgia: Hebr 11, 33 – 12, 2a, zač. 330; Mt 10, 32 – 33. 37 – 38; 19, 27 – 30, zač. 38; predobrazujúce antifóny a blaženstvá; tropár 8. hlasu a z Nedele Všetkých svätých; *Sláva i teraz*, kondak z Nedele Všetkých svätých; prokimen, *Aleluja* a pričasten z hlasu i svätým; myrovanie (HS: 253; PZ: 221; HP: 237)

jrm. Jordán Burda SJ

OTEC KYRIAK PÍŠE...

Nemám v oblube slovo, ktoré sa objavuje na sociálnych sieťach pri popisoch fotografií zo svadobných hostín. *Svadbuje*me. Takýto stručný opis činnosti občas ľudia použijú na vysvetlenie toho, čo sa na fotografii zachytávajúcej daný okamih deje. Pripadá mi to zvláštne, nuž ale vyjadrovanie človeka presne také dokáže byť. Radšej sa stretávam so zvláštnosťami vo vyjadrovaní pisateľov cirkevno-slovanských liturgických textov. Počas Veľkej soboty som si v jednej stichire všimol sloveso *subbotstvovati*. Bláznivá odvodenina, len čo je pravda! A pre slovenčinu krkolomne nepreložiteľná. Používatelia slovesa *svadbovať* by ju však poľahky preložili ako *sobotovať*. Na pomyselnéj fotografii by bol odpočívajúci človek a popis: *sobotujem*. Nám sa sobota prevažne spája s pracovnou činnosťou, no starozákonná sobota mala nádych svätého ničnerobenia a spočinutia v Božej prítomnosti. Odpočinok sabatu znamenal nechať všetko tak a ponoriť sa do vzťahu s Bohom. A to je výzva, ktorá sa pre nás opakuje každý jeden týždeň počas Pánovho dňa: máme pravidelne púšťať z rúk to, čo nevyhnutne nemusíme niesť, a vstupovať do Božieho odpočinku. Aj keď sa nám to v uponáhľanej dobe zdá zbytočné, takýmto spôsobom nás Boh utvoril a my budeme vždy prázdni bez hľadania jeho plánu pre svoj život. ∞

PREDSTAVITELIA NAPS ROKOVALI S KARDINÁLMI AJ S PÁPEŽOM

VATIKÁN ➤ Členovia Rady inštitútu NAPS, manželia Peter a Lenka Solejovci, uskutočnili v polovici marca trojdňovú pracovnú návštevu Vatikánu. Počas nej absolvovali rokovania s vatikánskymi predstaviteľmi o rozvoji medzináboženského dialógu. S kardinálom Kurtom Kochom zhodnotili sedemnásťročnú spoluprácu v oblasti ekumenizmu a s kardinálom Georgom Jacobom Koovakadom diskutovali o význame „abrahámovskej rodiny“ – dialógu medzi kresťanstvom, judaizmom a islamom.

Vyvrcholením návštevy bolo už jedenáste stretnutie zakladateľa NAPS Petra Soleja s hlavou Katolíckej cirkvi. Svätému Otcovi Levovi XIV. predstavili plány inštitútu v 22. roku jeho pôsobenia a odovzdali mu symbolický dar – ručne šitý kožený zápisník

s práním skorého začiatku novej éry svetového mieru. Pápež prijal od delegácie biele solideo a na revanš daroval inštitútu svoju vlastnú čiapočku, ktorú mal v tej chvíli na sebe.

Inštitút NAPS (Naše aktivity pre Slovensko) pôsobí na scéne už viac ako dve desaťročia a profiluje sa ako nezisková organizácia v oblasti kultúry, vzdelávania a ekumenizmu. Medzi jeho najvýznamnejšie medzinárodné úspechy patrí partnerstvo s centrom *Al Liqa* a v Bejrúte či organizácia *Medzinárodného ekumenického koncertu*. Minuloročný jubilejný ročník v Slovenskej filharmónii podporil svojím posolstvom aj ekumenický konštantínopolský patriarcha Bartolomej I., čím inštitút vstúpil do tretej dekády svojej činnosti. (text a foto: NAPS)

STRETNUTIE MUŽOV

USA ➤ V sobotu 7. marca sa viac ako 440 mužov z Ohia v Spojených štátoch amerických zišlo na 25. ročníku konferencie katolíckych mužov severovýchodného Ohia, ktorá bola dňom plným viery, jedla, bratstva a zmysluplných vzťahov. Medzi účastníkmi bolo aj niekoľko farníkov gréckokatolíckej eparchie Parma.

Lory a Reen Nemethovci strávili deň službou vo výstavnej hale konferencie, kde sponzori a ministerstvá zdieľali svoju prácu, ponúkali zdroje a počas prestávok nadväzovali kontakty s účastníkmi. Srdečne vítali hostí, zdieľali informácie o svojej byzantskej katolíckej viere a svojej farnosti sv. Jána v meste Solon, ponúkali vzorky svojich slávnych orechových a makových rožkov a dokonca vybavovali objednávky od hostí, čím zbierali finančné prostriedky na podporu svojej farskej komunity.

Ich radostná prítomnosť a oddanosť boli nádherným príkladom života viery: zdieľali krásu našej tradície, propagovali svoju farnosť a s hrdosťou a pohostinnosťou reprezentovali svoju byzantskú katolícku tradíciu. (text a foto: Eparchia v Parme)

VATIKÁN ➤ Kardinál Louis Raphaël Sako, ktorého rezignáciu z funkcie chaldejského patriarchu v Bagdade prijal pápež Lev XIV., vydal v marci list, v ktorom zhodnotil roky svojej služby v Iraku a uviedol, že viedol Chaldejskú katolícku cirkev za mimoriadne náročných okolností a čelil veľkým výzvam. Pápež Lev XIV. prijal rezignáciu, ktorú podal kardinál Sako z úradu patriarchu Bagdadu chaldejcov, v súlade s kánonom 126 §2 Zákonníka kánonického práva východných cirkví (CCEO). (Vatican News)

GRUZÍNSKO ➤ Vo veku 93 rokov zomrel 17. marca v Tbilisi gruzínsky pravoslávny patriarcha Eliáš II. Eliáš II. sa narodil v roku 1933 vo Vladikaukaze v Severnom Osetsku. Od roku 1977 bol hlavou Gruzínskej autokefálnej apoštolskej cirkvi. Dvakrát sa stretol s Jánom Pavlom II. – v roku 1980 vo Vatikáne a v roku 1999 v Gruzínsku. S pápežom Františkom sa stretol v roku 2016 v Gruzínsku. (Vatican News)

JERUZALEM ➤ Po viac ako piatich týždňoch sa pre verejnosť znovu otvorili Chrám Božieho hrobu, Haram aš-Šaríf (Chránová hora) a Múr nárekov v Jeruzaleme. Izraelské velenie domáceho frontu zrušilo 8. apríla večer obmedzenia pre veľkú časť krajiny. Reagovalo tak na dohodu o pätnásťdňovom prímerí v prebiehajúcom konflikte, ktorá bola uzavretá deň predtým. Od 9. apríla sú najdôležitejšie posvätné miesta judaizmu, kresťanstva a islamu po prvýkrát od 28. februára

prístupné verejnosti. Vďaka uvoľneniu opatrení sa mohli v Chráme Božieho hrobu konať pravoslávne oslavy Veľkej noci za účasti veriacich. Liturgie katolíckeho Svätého týždňa a Veľkej noci sa v bazilike tento rok konali len za zatvorenými dverami a bez prítomnosti verejnosti. (Kathpress)

PARÍŽ ' Ekumenický patriarcha Bartolomej I. sa stal novým zahraničným členom prestížnej parížskej Akadémie morálnych a politických vied. Na tomto čestnom poste vystriedal zosnulého emeritného pápeža Benedikta XVI., ktorý bol členom akadémie od roku 1992. Slávnostná inštalácia v Paríži sa stala významným momentom pre celú kresťanskú kultúru, keďže po prvýkrát v histórii zasadol na toto miesto predstaviteľ pravoslávneho kresťanstva. Tým sa opätovne potvrdila dôležitosť dialógu medzi východnou a západnou tradíciou v srdci európskeho intelektuálneho života. (E-kai)

USA ➡ V USA ocenia Leva XIV. v predvečer osláv 250. výročia Medailou slobody. Centrum pre národnú ústavu, ktoré vyznamenanie udeľuje, chce týmto spôsobom oceniť prínos Leva XIV. k presadzovaniu ideálov prvého dodatku k Ústave Spojených štátov (1791). Ten zaručuje základné ľudské slobody – slobodu náboženstva, slova, prejavu, zhromažďovania a petičné právo. Svätý Otec vyjadril vďačnosť za toto prestížne ocenenie, uviedol Matteo Bruni, riaditeľ Tlačového strediska Svätej stolice. Odovzdanie medaily sa uskutoční 3. júla vo Filadelfii, v predvečer 250. výročia založenia Spojených štátov. (Vatican News)

POSTAVENIE VÝCHODNÝCH CIRKVI

SPOJENÉ KRÁĽOVSTVO ➡ Arcibiskup Cyril Vasil' SJ, bol 9. až 10. apríla na medzinárodnom kolokviu v Prestone. Podujatie bolo zamerané na kľúčovú tému: *Vzťahy medzi východnými biskupmi a biskupskými konferenciami*.

Kolokvium organizovala miestna sýrsko-malabarská eparchia v spolupráci s Pápežským východným inštitútom v Ríme (PIO). Cieľom stretnutia bolo prehĺbiť teologický a kánonický dialóg o fungovaní východných katolíckych cirkví najmä v krajinách, kde tvoria menšinu.

Účast' arcibiskupa Vasil'a na podujatí bol prirodzeným vyústením jeho dlhoročnej expertízy v oblasti východného kánonického práva v Ríme. Na kolokviu sa delil aj o skúsenosti zo slovenskej gréckokatolíckej metropolie *sui iuris* a jej kooperácie v rámci Konferencie biskupov Slovenska.

Diskusie v Prestone sa dotýkali aj výziev spojených s pastoračiou migrantov. Závery z kolokvia by mali slúžiť ako podklad pre ďalšiu reflexiu vzťahov medzi biskupmi rôznych rítov v duchu synodalít. (text a foto: TSKE)

REKORDNÝ POČET KRSTOV

ČESKO ➡ Podobne ako v západných krajinách zaznamenáva Katolícka cirkev v Českej republike rastúci podiel krstov dospelých. V roku 2025 dosiahol 9 %, čo je doteraz najvyššia hodnota v histórii. V roku 2025 Katolícka cirkev evidovala celkovo 13 622 krstov, pričom 58 % z nich sa uskutočnilo na Morave.

Od roku 2021 každoročne klesá počet narodených detí – zo 111,8-tisíc v roku 2021 na 77,6-tisíc v roku 2025 (ČSÚ). Tento vývoj sa prirodzene premieta do celkového poklesu krstov novorodencov. Viac než šestinu všetkých krstov tak tvoria deti vo veku 1 – 7 rokov. Cesta ku krstu má u dospelých často veľmi osobný rozmer a býva spojená s hlbokým životným hľadaním i svedectvom. (text a foto: cirkev.cz)

VATIKÁN K VESMÍRNEJ MISII

ŽENEVA ➡ Pri príležitosti misie NASA s názvom *Artemis II*, ktorej cieľom bolo po viac ako polstoročí vyslať ľudskú posádku k Mesiacu, zdôraznil stály pozorovateľ Svätej stolice pri OSN v Ženeve arcibiskup Ettore Balestrero potrebu etického rámca pre prieskum vesmíru. V rozhovore pre vatikánske médiá Balestrero uviedol, že vesmír nesmie byť vnímaný ako *terra nullius* – krajina nikoho, ktorú si môže podmaniť ten, kto tam dorazí ako prvý. Podľa jeho slov by technický pokrok mal ísť ruka v ruku so zodpovednosťou a solidaritou. Varoval pred premenou vesmíru na dejisko nekontrolovaného súperenia alebo dokonca ozbrojených konfliktov. Vatikán v súvislosti s touto historickou misiou, ktorá odštartovala 1. apríla 2026, pripomína takzvaný *overview effect* – pohľad na Zem z perspektívy astronautov. Z výšky sa naša planéta javí ako krehký domov bez hraníc, čo by nás malo viesť k prekonávaniu rozdelení a násilia tu na Zemi. Nadácia *Caritas in Veritate* pri tejto príležitosti zverejnila aj video s reflexiami o poslaní vedy, teológie a medzinárodného práva pri spravovaní vesmírnych zdrojov. Hlavným odkazom Svätej stolice zostáva, že kým veda odpovedá na otázku „ako“, viera a etika musia osvetľovať otázku „prečo“, aby vesmír slúžil pokroku všetkých, nielen vyvolených krajín či korporácií. (Vatican News)

VÝROČIE PRVÉHO PREDSEDU

VYSOKÁ NAD UHOM ► Obec Vysoká nad Uhom sa 15. marca stala dejiskom spomienkovej slávnosti. Veriaci, predstavitelia Spolku sv. Cyrila a Metoda i zástupcovia verejného života a rodina sa zišli, aby si pripomenuli nedožitú 110. výročie narodenia titulárneho kanonika otca Jozefa Knežu, ktorý sa zapísal do dejín Gréckokatolíckej cirkvi aj regiónu Zemplína.

Otec Jozef Knežo (1916 – 2026) nebol len duchovným otcom farnosti, ale aj symbolom nezlomnej viery. Počas totalitného režimu čelil perzekúciám a nútenému odchodu z farnosti, no po roku 1968 sa zaslúžil o obnovu jej náboženského života. Jeho meno je úzko späté najmä so Spolkom svätého Cyrila a Metoda so sídlom v Michalovciach, kde pôsobil ako jeho prvý predseda po obnovení činnosti v roku 1991.

Slávnosť otvorilo krátke pásmo o živote otca Knežu a následné slávenie svätej liturgie v miestnom gréckokatolíckom chráme. Hlavným celebrantom bol vladyka Milan Chautur CSsR, emeritný košický biskup. Homíliu predniesol otec Martin Mráz, protosynkel a súčasný predseda Spolku SCM, ktorý vo svojej homílii na príklade viery otca z nedeľného evanjelia vyzdvihol Knežov celoživotný prínos a vernosť Cirkvi. V závere sa prítomným prihovril aj otec Michal Hospodár, podpredseda spolku, ktorý priblížil niekoľko osobných spomienok na zosnulého jubilanta.

Po liturgii sa prítomní presunuli k miestu posledného odpočinku otca Knežu. Na cintoríne, kde našiel miesto posledného odpočinku spolu so svojou manželkou, sa konala pannyhída – modlitba za zosnulého. Pietny akt bol vyjadrením vďaky za jeho dlhoročnú pastoračnú službu, ktorú vo Vysokej nad Uhom vykonával až do roku 1998.

Slávnosť bola završená spoločným obedom v priestoroch obecného úradu, kde deti otca Knežu pripravili aj príležitostnú výstavu o jeho živote a pôsobení vo Vysokej i v rámci Spolku sv. Cyrila a Metoda. (TSKE; foto: Obecný úrad Vysoká nad Uhom)

BABINEC

DVORIANKY ► 13. – 15. marca sa v Centre pre mládež v Dvoriankach uskutočnila víkendovka projektu VYŠŠIE pre dievčatá vo veku 12 – 13 rokov s názvom Babinec. Na stretnutí bolo 32 dievčat a pripravila ho Rada pre mládež Košickej eparchie.

Témou víkendu bolo: *Som dievča – krása a jedinečnosť identity*. Dievčatá počas jednotlivých programových blokov objavovali hodnotu svojej identity a jedinečnosť, s ktorou ich Boh stvoril. Celým víkendom sa niesli slová z Knihy proroka Izaiáša: „Si drahá mojim očiам, vzácna a ja ťa milujem.“ (Iz 43, 4)

Piatkový večer patrilo vytvoreniu atmosféry prijatia a vzájomnému spoznávaní. Prostredníctvom hier, rozhovorov a spoločnej modlitby mali účastníčky priestor zamyslieť sa nad tým, ako vnímajú samy seba a svoju hodnotu.

Sobotné dopoludnie bolo venované téme jedinečnosti a osobnej hodnoty človeka. Dievčatá premýšľali nad tým, že Boh každého človeka stvoril jedinečne. Popoludňajší program sa zamerával na srdce ako miesto dobra, z ktorého vychádzajú naše rozhodnutia, vzťahy i láska k druhým.

Silným momentom víkendu bola spoločná chvíľa v chráme, počas ktorej každá účastníčka dostala ikonu s požehnaním. (Štefánia Čepová)

PRVÁ Z VIZITÁCIÍ FARNOSTÍ

BECHEROV ► V nedeľu 15. marca sa vo farnosti Becherov uskutočnila kánonická vizitácia, ktorú vykonal vladyka Jonáš Maxim, prešovský arcibiskup metropolita. Vladyka najprv slávil svätú liturgiu v Chráme Narodenia Presvätej Bohorodičky a následne sa stretol a porozprával s veriacimi i duchovným otcom Jánom Marčákom, ktorý farnosť spravuje. Vo svojom príhovore vyjadril radosť a povzbudenie z úprimnej viery a otvorených srdiec miestnych veriacich. Ocenil ich ochotu žiť vieru v každodennom živote a budovať živé farské spoločenstvo.

Zároveň všetkých prítomných povzbudil slovami nádeje, aby sa nebáli kráčať vo viere, pretože Boh každého človeka vidí, pozná jeho život a neustále ho sprevádza. Osobitne povzbudil duchovného otca, aby s dôverou pokračoval vo svojej pastoračnej službe a bol oporou veriacim.

Táto návšteva bola pre farnosť Becherov významnou duchovnou udalosťou, ktorá posilnila spoločenstvo veriacich a priniesla nové povzbudenie do ich viery i každodenného života. (Ján Marčák; foto: Marek Roháč, Silvia Rusinková)

PRVÝ ROČNÍK NOČNEJ KRÍŽOVEJ CESTY

KOROMĽA ➤ 20. – 21. marca sa vo farnosti Koromľa uskutočnil nultý, resp. prvý ročník *Nočnej krížovej cesty* obcami farnosti Koromľa (NKC OFK). Na 28 kilometrov dlhú trasu, sa vydalo celkovo 165 pútnikov, ktorí strávili noc v modlitbe a rozjímaní v prírode východného Slovenska. Program sa začal v piatok podvečer v Chráme svätého archanjela Michala v Koromli. Miestny farár otec Ľuboslav Toth v úvode privítal veriacich a požehnal pútnické kríže. Zároveň prítomných vyzval, aby svoje nočné kráčanie spojili s iniciatívou Svätého Otca Leva XIV. a biskupov, ktorí vyhlásili tento čas za obdobie modlitieb a pôstu za pokoj vo svete i na Slovensku. Trasa krížovej cesty tvorila okruh vedúci cez obce Husák, Petrovce, Porúbka, Kolibabovce a späť do Koromle. Jednotlivé zastavenia boli tematicky zamerané na život blahoslaveného Teodora Romžu, mučeníka a biskupa. Vo farnosti Koromľa v minulosti pôsobil kňaz Štefan Romža, starý otec blahoslaveného biskupa. (Stanislav Bujda ml.; foto: Dušan Šašš)

ZA MLÁDEŽ

TREBIŠOV ➤ V nedeľu 22. marca sa vo farskom chráme v Trebišove uskutočnil tretí a zároveň posledný *Modlitebný večer za mladých*, ktorý v pôstnom období zorganizovala Rada pre mládež Košickej eparchie. Stretnutie spojilo mladých z Trebišovského, Sečovského a Maďarského protopresbyterátu.

Týmto večerom sa symbolicky uzavrela séria troch modlitebných stretnutí, ktorými organizátori postupne premodlili celé územie Košickej eparchie a zverili Bohu mladých našich miest, škôl a farností.

Účastníkov na začiatku privítali miestny protopresbyter otec Marek Koval'a otec Peter Babinčák, zodpovedný za mládež v protopresbyteráte. Súčasťou programu bola katechéza otca Tomáša Haburaja na tému *Uzdravenie zranení a zmierenie*, v ktorej mladých pozval k tomu, aby dovolili Bohu vstúpiť do ich zranení a priniesť uzdravenie tam, kde si sami nevedia pomôcť.

Zaznelo aj svedectvo Jakuba Horvátha. Vrcholom stretnutia bola modlitba pred putovným krížom. (Ján Fedorišin, foto: Lukáš Rozman)

NÁVŠTEVA

MLYNÁROVCE ➤ V nedeľu 22. marca navštívil farnosť Mlynárovce s filiálkou Rovné arcibiskup a metropolita Jonáš Maxim. Pri dverách Chrámu Narodenia Presvätej Bohorodičky ho privítal otec Matúš Verba, administrátor farnosti. Počas homílie vладыka povzbudil ľudí, aby sa nebáli pristupovať v modlitbách k Bohu so smelosťou, ktorú vystihuje aj starosloviensky výraz *so derznovenijem*. Po liturgii mal vладыka Jonáš vizitačný rozhovor s veriacimi v chráme.

Popoludní o pätnástej hodine slávil vладыka na filiálke v Rovnom veľkopôstny moleben. V príhovore poukázal na to, že veriaci ľudia majú veľkú výhodu oproti neveriacim v tom, že môžu všetky kríže a starosti vkladať do rúk nášho Boha. Po molebene taktiež absolvoval v chráme rozhovor s veriacimi a navštívil pár chorých farnosti v ich príbytkoch, požehnal ich a povzbudil vo viere. Počas celého dňa bol vладыka Jonáš s načúvajúcim srdcom medzi svojimi veriacimi, ktorých s ich kňazom chcel lepšie spoznať, poznať ich životné radosti a starosti. (Matúš Verba; foto: Peter Roman, Peter Ksenič)

DAROVANIE KRVÍ

VÝCHODNÉ SLOVENSKO ➤ Rok 2026 prináša dve významné jubileá v spojitosti s blahoslaveným Metodom Dominikom Trčkom CSsR. Prvým jubileom bude 6. júl 2026, keď uplynie 140 rokov od jeho narodenia, a tým druhým bude 4. november 2026, dvadsaťpäť rokov od blahorečenia na Svätopeterskom námestí vo Vatikáne. Redemptoristi Michalovskej viceprovincie sa rozhodli z tejto príležitosti zorganizovať niekoľko podujatí. Jedna z nich prebiehala 23. – 24. marca 2026. V troch kláštoroch gréckokatolíckych redemptoristov na Slovensku – v Michalovciach, v Stropkove a v Starej Ľubovni boli zriadené transfúzne stanice, kde mohla široká verejnosť prísť darovať krv. Hlavnou myšlienkou organizátorov bol fakt, že blahoslavený Metod Dominik Trčka daroval svoj život mučeníckou smrťou pre vieru, aby iní mohli žiť vieru slobodne. Tentoraz na znak vďačnosti ďalších pokolení redemptoristov – nasledovníkov bl. Metoda bola ponúknutá možnosť darovať svoju krv, aby niekto iný mohol žiť. (Miroslav Bujdoš CSsR; foto: archív redemptoristov)

JARNÝ FORMAČNÝ DEŇ

SIGORD ► V piatok 27. marca sa v gréckokatolíckom centre Savore na Sigorde zišli kňazi Prešovskej archieparchie na jarnom formačnom kňazskom dni. Takmer dve stovky kňazov si vypočuli prednášku docenta Tibora Reimera, saleziánskeho kňaza a pedagóga na Rímskokatolíckej cyrilo-metodskej bohosloveckej fakulte UK v Bratislave, na tému *Náboženská výchova v kontexte novej reformy školstva*.

Prednáška sa uskutočnila pod gesciou Metropolitnej katechetickej komisie, ktorú vedie vladyka Milan Lach SJ, bratislavský eparchiálny biskup, ktorý bol na Sigorde takisto prítomný. Vladyka Milan poďakoval kňazom za ich pastoračnú službu a pedagogickú činnosť na školách, ktorá sa môže uskutočňovať na základe zmluvy Svätej stolice so Slovenskou republikou. Pripomenul aj osobnú skúsenosť zo Spojených štátov amerických, kde takúto možnosť žiaci na štátnych školách nemajú.

Po prednáške nasledovala pracovná časť kňazského dňa príhovorom archimandritu Marka Durláka, ktorý povzbudil kňazov k dobrému spravovaniu Kristovej vinice, kde má kňaz pôsobiť ako Ježišov nádeňník, a teda má sprostredkovať Kristovu lásku, pochopenie a milosrdenstvo. Povzbudil k uchovávaniu typicky východných modlitieb, ale pripomenul, že Gréckokatolícka cirkev je súčasťou Katolíckej cirkvi a kňaz má veľmi citlivo rozlišovať, čo jeho veriaci potrebujú ako duchovný pokrm, pričom má zohľadňovať modlitbovú prax posledných desaťročí.

V ďalšej časti otec Daniel Dzurovčin informoval, ako si počínal projekt *dobrodinec.online*. Otec Dominik Petrík priblížil kňazom pripravované videokatechézy. V závere sa prihovril vladyka Jonáš Maxim, ktorý na príklade evanjeliovej udalosti o vzkriesení Lazára povzbudil kňazov k plnšiemu prežívaniu Kristovej Paschy. (text a foto: Michal Pavlišinovič)

JUBILEJNÁ VÝSTAVA

ŽILINA ► Od 25. marca je v Galérii IKONY sprístupnená výstava ikon s názvom *Ikona ako dotyk Boha*, pripravená pri príležitosti 10. výročia. Návštevníci majú jedinečnú možnosť vidieť 27 vzácných ikon pochádzajúcich z obdobia od 14. storočia až po začiatok 20. storočia. Otvorenie výstavy sprevádzalo požehnanie ikon, ktoré vystúpením obohatil žilinský umelec Juraj Glasnák. Na violončele interpretoval skladby J. S. Bacha. Ikony slávnostne posvätil dekan Emil Turiak. O duchovnom význame výstavy a poslaní galérie hovoril protorejč otec Milan Gábor. Atmosféru umocnila modlitba Akatistu k Presvätej Bohorodičke, ktorú viedol Peter Ondrej. Pri príležitosti otvorenia výstavy bol zároveň vydaný katalóg vystavených ikon. (Milan Urbaník)

KRÍŽOVÁ CESTA

MARIANKA ► Na Lazárovu sobotu 28. marca sa v mariánskom pútnickom mieste Marianka pri Bratislave uskutočnila modlitba krížovej cesty Bratislavskej gréckokatolíckej eparchie. Modlitbu krížovej cesty otvoril vladyka Milan, bratislavský eparchiálny biskup. Rozjímania pri jednotlivých zastaveniach čítali deti, ktoré sa pripravujú na prvú svätú spoveď, a ich rodičia pod vedením bratislavského farára Rastislava Čížika. Modlitba bola obohatená o mládežnícke piesne s gitarovým sprievodom. Po jej skončení pobožnosti nasledovalo pohostenie v priestoroch tamojšieho exercičného domu. V minulosti bola táto krížová cesta spojená so stretnutím mládeže s eparchiálnym biskupom v rámci slávania Svetového stretnutia mládeže na eparchiálnej úrovni. (Rastislav Čížik)

PRÍPRAVA NA MANŽELSTVO

SIGORD ► 26. – 29. marca 2026 sa konal *Kurz prípravy na manželstvo* v Centre pre rodinu na Sigorde. Na kurze sa zúčastnilo dvadsať snúbeneckých párov, ktoré prišli do centra, aby sa pripravili na prijatie sviatosti manželstva. Program kurzu ponúkol snúbencom hlbší pohľad na jednotlivé oblasti manželského života. Účastníci, aj tí, ktorí spolu kráčali vo vzťahu už dlhší čas, ocenili témy komunikácie a prirodzeného plánovania rodičovstva, pri ktorých si uvedomili nové súvislosti i vlastné rezervy. Prednášky prepájali praktické skúsenosti s poznatkami z overených vedeckých zdrojov i učenia Cirkvi.

Silným prvkom boli svedectvá manželov. Lektori s otvorenosťou hovorili o svojom živote, čím snúbencom sprostredkovali autentický obraz manželstva v jeho radoostiach, ako aj v náročných momentoch. Práve prijatie, otvorenosť, úprimnosť a ľudskosť bola účastníkmi kurzu veľmi pozitívne hodnotená. (Jozef Greško; foto: archív CPR Sigord)

MLADÍ VO FARNOSTIACH

KOŠICE ➤ 27. – 29. marca sa v Košiciach uskutočnila Putovná duchovná obnova mladých pod vedením vladyku Cyrila Vasilu SJ. Pre nepriaznivé počasie bola pôvodná trasa upravená, čo podujatiu dodalo novú podobu putovania po farnostiach.

Na púti sa zúčastnilo približne päťdesiat mladých ľudí spolu so seminaristami z Prešova, čím vzniklo živé modliace sa spoločenstvo. Program sa začal v piatok večer vo farnosti Košice-Nadžerom slávením Liturgie a prvou katechézou. Sobotné putovanie viedlo účastníkov cez sídliská Furča, Ťahanovce, Podhradová a Terasa až do katedrály.

Počas zastavení zaznievali časti Kajúceho akatistu a duchovné podnety vladyku Cyrila. Silným momentom bola aj návšteva Kostola sv. Rity, svätice „neriešiteľných situácií“, ktorá sa stala povzbudením k dôvere v Boha aj v náročných chvíľach.

Vladyka Cyril vo svojich zamysleniach previedol účastníkov biblickými obrazmi – od Abrahámovho putovania až po udalosť Kvetnej nedele. Tieto obrazy prepojal s konkrétnym životom mladých ľudí i seminaristov a ukázal, že Boh často koná práve cez tých, ktorí sú pokorní a pripravení na službu.

Zdôraznil, že podstatou duchovného života je dovoliť Bohu, aby cez náš život vstupoval do sveta – v obyčajnosti, v neistote aj uprostred nečakaných zmien.

Duchovná obnova vyvrcholila v nedeľu v košickej katedrále a spoločným obedom. Podujatie ukázalo, že aj napriek zmene vonkajších podmienok môže vzniknúť hlboká duchovná skúsenosť založená na spoločenstve a modlitbe. (Ján Fedorišin)

OBNOVENIE SĽUBOV

PREŠOV ➤ Tohtoročná Veľká sobota v prešovskej katedrále bola aj momentom obnovy krstných sľubov členov spoločenstva Neokatechumenátnej cesty, ktorí po viac ako tridsiatich rokoch zavŕšili poslednú etapu svojej cesty. Oblečení v bielych rúchach so zažatými sviecami predstúpili pred vladyku Jonáša, kde spoločne aj s veriacimi sa najprv trikrát zriekali zlého ducha a následne trojnásobne vyjadrili svoje zjednotenie s Kristom. V homílii vladyka Jonáš pripomenul, že krst má byť nielen symbolom obrodzenia človeka, ale skutočným aktom odumierania starému spôsobu života a oblečeniu si Krista ako svojho Spasiteľa a Pána. To je vyjadrené práve pri obrade krsťu zriekaním sa od všetkých vplyvov zlého a zjednotením sa s Kristom. (Michal Pavlišinovič; foto: Michal Paločko)

PÁPEŽSKÝ RUŽENEC V EXPOZÍCI

PREŠOV ➤ Historická expozícia na Arcibiskupskom úrade v Prešove sa rozrástla o vzácny predmet. Do rúk vladyku Jonáša Maxima ho začiatkom apríla odovzdal gréckokatolícky kňaz Milan Kuzmiak. Ide o ruženec, ktorý je spojený so životom dvoch svätcov – svätého pápeža Pavla VI. a blahoslaveného biskupa Vasilu Hopka. Počas audiencie vo Vatikáne v decembri 1968 ruženec biskupovi Hopkovi osobne daroval pápež Pavol VI.. Vladyka Hopko napriek podlomenému zdraviu tento ruženec denne používal.

O. Kuzmiak ako malý chlapec býval v susedstve vladyku Hopka a pravidelne mu pomáhal počas cesty do katedrály. „Po vladykovom odchode do večnosti v roku 1976 mi ruženec odovzdala reholná sestra, ktorá sa o neho starala, ako poďakovanie za moju pomoc a službu,“ spomína otec Milan. (text a foto: Michal Pavlišinovič)

KOŠICE ➤ Múzeum obetí komunizmu v Košiciach prináša interaktívnu mapu obetí komunizmu. Rozširuje fyzickú expozíciu o globálne prístupný virtuálny priestor. Portál www.obetekomunizmu.sk systematicky dokumentuje perzekvované osoby a analyzuje mechanizmy totalitného režimu v rokoch 1948 – 1989. Digitálny nástroj umožňuje bádateľom i laickej verejnosti vyhľadávať konkrétne regionálne a rodinné súvislosti, čím premieňa abstraktné dejiny na uchopiteľnú realitu. Mapa spracováva údaje z 2 829 obcí zo 2 890, čím prináša do dokumentácie dôležitý lokálny kontext a podporuje tzv. decentralizáciu pamäti. Každá zaznamenaná osoba je presne priradená k obci a ku konkrétnym represáliám – od väznenia (71 168 osôb) cez tábory nútených prác a deportácie až po popravy a obeť augusta 1968. Interaktívna mapa plní aj vzdelávaciu a preventívnu funkciu. Regionálne prepojenie obetí umožňuje mladým generáciám uvedomiť si cenu dnešnej slobody a dôležitosť kritického myslenia voči autoritárskym tendenciám. Projekt tak nielen uchováva historickú pamäť, ale stáva sa aj živým nástrojom národnej pamäte a varovaním pre súčasnosť a budúcnosť. „Obete komunizmu nám pripravili cestu k dnešnej slobode,“ dodal Pavol Hric, riaditeľ Múzea obetí komunizmu v Košiciach. (TK KBS)

JUSKOVA VOLA ► Počas jamých prázdnin 2.

– 6. marca sa v mládežníckom centre Bárka v Juskovej Voli uskutočnil jamý tábor pre mladých vo veku 9 – 11 rokov. Celkovo sa na ňom zúčastnilo štyridsať detí, o ktoré sa staral jedenásťčlenný animátorský tím pod vedením kňaza Miroslava Chorendžáka a hlavnej animátorky Marianny Petrikovej. Tábor sa niesol v téme: *Expedícia: Zaslúbená zem*. Účastníci bližšie spoznávali príbeh Mojžiša a Izraelitov pri putovaní z Egypta. Táto téma im bola priblížená prostredníctvom rôznych hier, aktivít a skupinového času, počas ktorého sa rozprávali o príbehoch z Biblie a o tom, čo si z nich môžu zobráť do svojho života. Dôležitou súčasťou tábora bol aj duchovný program. (M. Petriková)

KOŠICE ► V Gréckokatolíckom pastoračnom stredku v Košiciach sa v sobotu 14. marca uskutočnilo druhé stretnutie Metropolitnej masmediálnej školy, formačného programu zameraného na rozvoj mediálnych zručností v prostredí Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku. Stretnutie bolo venované téme fotografovania a postprodukcii fotografií. Lektorom podujatia bol fotograf a člen projektu *Človek a viera* Peter Marek, ktorý účastníkom priblížil základné princípy fotografovania so zameraním na praktické ukážky. V prednáškovom bloku vysvetlil, ako prostredníctvom fotografie citlivo a pravdivo sprostredkovať atmosféru liturgických slávení, pastoračných stretnutí či rôznych udalostí. Opieral sa pritom o svoju bohatú skúsenosť – fotografom je už 38 rokov. Základom výbavy dobrého fotografa je empatia, pohoda, úsmev, dobrý plán s trochou šťastia a až potom samotná technika. Nechýbalo ani predstavenie projektu *Človek a viera*, ktorá združuje dobrovoľníckych fotografov, stará sa o ich rozhľad, usporadúva stretnutia a duchovné obnovy. (R. Fučko)

DVORIANKY ► 20. – 22. marca sa v Centre pre mládež v Dvoriankach uskutočnila vikendovka projektu *VYŠŠIE* s názvom *zJEDNOTENÍ*. Víkend patril mladým a túžbe budovať vzťahy, ktoré majú zmysel. Podujatie bolo súčasťou širšieho projektu *VYŠŠIE*, ktorého cieľom je vytvárať priestor na rast mladých ľudí v oblasti identity, vzťahov, viery a zodpovednosti. Na stretnutí sbolo 24 mladých, o ktorých sa staral tím animátorov. Projekt *VYŠŠIE* je iniciatívou Rady pre mládež v Košickej eparchii v spolupráci s Centrom pre mládež v Dvoriankach a jeho cieľom je dlhodobé sprevádzanie mladých. (R. Šimko a E. Šimková)

PREŠOV ► V historickej budove Divadla Jonáša Záborského v Prešove sa v marci uskutočnilo slávnostné odovzdávanie Ceny regiónov 2025. Medzi ôsmimi ocenenými osobnosťami z celého Slovenska figuruje aj gréckokatolícky kňaz Martin Mekel, ktorý získal ocenenie v kategórii *Rozvoj občianskej spoločnosti*. Martin Mekel bol ocenený za svoje dlhoročné úsilie a aktívne zapájanie Rómov do spoločenského života na východnom Slovensku. Ako gréckokatolícky kňaz a duchovný líder postavil svoju službu na budovaní vzájomnej dôvery, každodennej prítomnosti priamo v rómskych komunitách a sociálnej transformácii prostredníctvom evanjelizácie a pastoračnej práce. (PSK)

VIDEOKATECHÉZY O LITURGII

PREŠOV ► V Nedeľu Paschy 5. apríla spustila Prešovská archieparchia s požehnaním vладыky Jonáša projekt videokatechéz o liturgii s názvom *Raj na zemi*. Cieľom a myšlienkou tohto projektu je priblížiť krásu a hĺbku liturgie kresťanského Východu – jednoducho, zrozumiteľne, no zároveň do hĺbky – prostredníctvom cyklu krátkych evanjelizačno-duchovných videokatechéz. Ide o sedem častí, ktoré budú uverejňované od Paschy až po sviatok Nanebovstúpenia Pána.

Projekt vznikol s podporou mediálneho grantu Konferencie biskupov Slovenska a Prešovskej archieparchie. Videá sú spracované populárnou formou, doplnené komentárom a autentickými zábermi zo slávenia, aby pomohli každému – veriacim aj hľadajúcim – lepšie pochopiť a hlbšie prežiť to, čo sa slávi.

Garantom projektu je protosynkel archimandrita Marek Durlák. Videokatechézy pripravil otec Dominik Petrik, administrátor farnosti Kežmarok, a zábery zo slávenia pochádzajú z chrámu v Kežmarku. (Matúš Sejka)

NOVÝ PROTOSYNKEL V BRATISLAVE

BRATISLAVA ► Na Svetlý piatok po Pasche 10. apríla 2026 vладыka Milan Lach SJ, bratislavský eparchiálny biskup, vymenoval otca Miroslava Bujdoša CSsR za nového protosynkela – generálneho vikára Bratislavskej eparchie.

Miroslav Bujdoš CSsR pochádza zo Stropkova a je šesťnásť rokov kňazom - reholníkom. Najprv pôsobil vo farnosti v Starej Ľubovni ako kaplán. Po celý čas od kňazskej vysviacky pracoval ako misionár v rámci tzv. „ľudových“ farských a školských misií a bol zodpovedný aj za pastoračiu povolání. Je spoluzakladateľom projektu *Misie na školách*. V rokoch 2019 – 2022 absolvoval štúdium v Ríme v odbore morálna teológia.

Od januára 2023 je viceprovinciálnym predstaveným (protoigumenom) Michalovskej viceprovincie redemptoristov. So súhlasom generálneho predstaveného redemptoristov v Ríme bol Miroslav Bujdoš CSsR vymenovaný za protosynkela – generálneho vikára. V osemnásťročnej histórii Bratislavskej eparchie je jej druhým protosynkelom. (Stanislav Gábor)

EPARCHIA PARTNEROM VZDELÁVANIA

TREBIŠOV ► Zástupcovia eparchie Košice sa 10. apríla zúčastnili na pracovnom stretnutí s ministrom školstva, predstaviteľmi vlády a samosprávy v Trebišove. Témou bol koordinovaný postup pri riešení dlhodobých problémov v regióne, integrácia rómskych komunít a konkrétny projekt novej základnej školy, ktorá už od septembra zásadne zmení kvalitu vzdelávania v meste.

Prítomní predstavitelia spoločne predstavili konkrétne postupy pri riešení dlhodobých regionálnych problémov. Cieľom je dosiahnuť konkrétne výsledky – viac detí zapojených do vzdelávania, viac ľudí uplatnených na trhu práce, vyššiu bezpečnosť v uliciach a lepšie životné podmienky v regiónoch.

Košickú eparchiu zastupoval otec Martin Mráz, protosynkel, a otec Karol Knap, riaditeľ školského úradu. Prezentovali konkrétne formy pomoci a aktivity, ktorými Gréckokatolícka cirkev dlhodobo podporuje rómske komunity. Po rokovaní sa prítomní presunuli na stavenisko novej školy. Tá vytvorí dôstojný priestor na vzdelávanie v Trebišove bez časových obmedzení. (TSKE)

PUTOVANIE POD AVENTÍNOM

KOŠICE
INTERNATIONAL
AIRPORT

Naša cesta po rímskom Aventíne, mieste preniknutom hlbokou históriou ranej Cirkev a modlitebným tichom starobylých kláštorov, sa nekončí pri známej klúčovej diereke maltézskeho rytiera. Práve naopak, na tomto magickom mieste sa otvára nová kapitola putovania, ktorá nás vedie od symbolov k živej kráse stvorenia. Len pár krokov od miesta, kde sme cez klúčovú diereku obdivovali dokonale zarovnanú kupolu Baziliky svätého Petra, sa svah kopca začína plynule zvažovať k miestu, ktoré domáci nazývajú *Roseto Comunale*.

Mestská rímska ružová záhrada nie je len obyčajným mestským parkom. Pre vnímateľného pútnika je to vizuálna modlitba a oslava života. Zaujímavosťou je, že sa rozprestiera na mieste, kde sa od 17. storočia nachádzalo židovské pohrebisko. Túto históriu dodnes citlivo pripomínajú prístupové chodníky, ktoré pri pohľade zhora zvierajú tvar sedemramenného svietnika – menory. Dnes tu kvitne viac než tisíc druhov ruží z celého sveta od historických odrôd až po moderné hybridy. Je to fascinujúci obraz kontinuity, nádeje a vzkriesenia. Prechádzka medzi rozkvitnutými kríkmi s panoramatickým výhľadom na rímske strechy ponúka vzácny priestor na tiché rozjímanie o kráse, ktorú Boh vložil do prírody, a o pokoji, ktorý toto večné mesto pod nami neustále hľadá.

Keď však opustíme opojnú vôňu ruží a zídeme po svahu nižšie, krajina sa náhle otvorí do monumentálneho priestoru, kde sa zastavuje čas. Pred nami sa v celej svojej dĺžke rozprestrie *Circus Maximus*. Tento obrovský areál, kde kedysi státisíce antických Rimanov sledovali dychberúce preteky konských záprahov, dnes slúži ako pokojný verejný park, no jeho gigantické rozmery stále vyraňujú dych.

Práve z tejto perspektívy sa pútnikovi otvára ten najkrajší a najpôsobilnejší pohľad na Palatín – niekdajšie sídlo rímskych cisárov. Pri pohľade na mohutné tehlové klenby a majestátne zvyšky palácov, ktoré sa týčia nad trávnatou plochou štadióna, človek pocíti skutočnú váhu dejín a pominuteľnosť moci. Je to miesto silného kontrastu: na jednej strane vidíme zvyšky slávy impéria, ktoré kedysi ovládalo známy svet, na druhej cítime tichú, vytrvalú prítomnosť kresťanského ducha, ktorý sme zanechali hore na vrchole Aventínu v jeho bazilikách. Toto zakončenie prechádzky nám pripomína dôležitú pravdu: hoci mocné ríše a kamenné paláce časom zanikajú, čistá krása stvorenia a sila živej viery zostávajú v ľudských srdciach večné. (Tomáš Miňo)

Pri potulkách rozpáleným Rímom nikdy nevyhadzujte prázdnu plastovú fľašu. Mesto je posiate viac než 2 500 ikonickými liatinovými fontánkami, ktorým domáci nepovedia inak ako *nasoni* (veľké nosy). Tečie z nich nepretržite krištáľovo čistá, ľadová a hlavne pitná voda z hôr, ktorá je úplne zadarmo.

Ak chcete piť ako rodený Riman, zapchajte prstom spodný otvor kohútika. Voda vystrekne cez malú diereku v hornej časti rúrky priamo do úst ako z fontánky. Ušetríte eurá za predraženú balenú vodu a vyhnete sa zbytočnému plastovému odpadu. Hľadajte ich pomocou appky *I Nasoni di Roma*. ☘

PRÍBEHY Z KUFRA

Júlia je vdova. Deti žijú v meste, vnúčatá majú školu a svoje starosti. Dni na dedine plynú ticho. Ráno modlitba, záhrada, varenie obeda, trocha televízie, liturgia v chráme. A zrazu je večer.

Jedného dňa farár oznámi: Farnosť organizuje púť do Ríma. Lietadlom z Košíc. Ubytovanie neďaleko Vatikánu.

Júlia spozornie. Rím. Mesto, o ktorom toľkokrát počula. Lenže... lietadlo. Nikdy v živote neletela. Čo ak sa niečo stane? Čo ak sa na letisku stratí? Čo ak nebude vedieť, čo má robiť? A veľké mesto? Tam ešte nebola. Niekoľko dní premýšľala. Cena bola rozumná. Idú aj ľudia zo susedných dedín. Dlhoo s nimi nebola. Sotva ich niekedy na chvíľu zazrie v autobuse. Možno by spoznala aj nových ľudí. Celé dni trávi sama. Toto by bolo zaujímavé osvieženie.

Nakoniec si povedala: „Ak nie teraz, tak kedy?“

Na letisku v Košiciach ju prekvapilo, aké je všetko pokojné a prehľadné. Personál ochotne poradil aj požartoval, keď videl vyľakanú dôchodkyňu. Let trval krátko. Nestihla si ani uvedomiť, že letí, a už boli v Ríme.

A tam? Svet, ktorý dovtedy poznala len z televízie. Námestie svätého Petra, Koloseum, baziliky, ulice plné histórie. Sprievodca prispôbil tempo, nikto sa neponáhľal. Bolo dosť času na prehliadky aj na oddych. Rímske fontánky s čerstvou pitnou vodou zahnali už prvé náznaky smädu. Najväčšou radosťou však boli ľudia. Rozhovory, spomienky, smiech, spoločné modlitby.

Keď sa Júlia vracala domov, mala pocit, že sa jej svet rozšíril. Ako ľahko a rýchlo sa dá dnes dostať na miesta, o ktorých v mladosti nemohla ani snívať! A keď sa jej suseda po návrate opýtala, ako bolo, Júlia sa len usmiala: „Vieš čo? Nabudúce idem zas. A pokojne opäť lietadlom.“ ☘

Ako si predstavuje ideálne prvé rande muž?

...

Juraj Jednoduchosť, kreativita, úprimnosť. Týmto tromi vecami nielenže nič nepokaziš, ale verím, že trafiš do čierneho. Prvé rande totiž nie je o nejakých extrémnych zážitkoch, ale o vás dvoch. Pozvanie na dobrú kávu, čaj alebo pivo (podľa preferencie) je dobrým začiatkom. Vyhrad' si dostatok času, aby si nemusel pozerat' na hodinky. A určite sa pýtaj na to, čo ťa o druhej strane zaujíma. Zakončí to celé krátkou prechádzkou a verím, že ak iskra preskočí z oboch strán, určite to rande nebude posledné.

Samuel Mám rád, ak na rande okrem podstatného spoznávania druhého človeka zažijeme aj niečo nové. Ideálne je pre mňa prechádzka/jemná turistika alebo gastronomický zážitok, perfektné je, ak sa obe spoja, a dobré jedlo s príjemným rozhovorom si vychutnáte pri peknom výhľade. Od prvého stretnutia, podľa mňa, je dôležité pri výbere zachovať kreatívnu dušu a občas prekvapit', napríklad laser game, escape room, korčuľovanie atď. Rôzne zvolené prostredia vám tým dovoľia spoznať sa autenticky v rôznych oblastiach.

Richard V dnešnej dobe je to o čosi ľahšie, pretože prvé rande „naživo“ príde väčšinou až po istom čase písania a spoznávania sa. To znamená, že už čosi o tom druhom vieme. Či náhodou nie je vegán, neznáša hluk, alebo dokáže prejsť maximálne pol kilometra rýchlosťou chôdze. Ak by išlo náhodou o rande naslepo, pravdepodobne by som išiel do jednoduchej istoty – obľúbená kaviareň, ktorá nie je ďaleko od centra mesta, ponúka aj niečo na zjedenie a nie je v nej hluk, aby sa dalo dobre porozprávať. A o čom? Niečo medzi počasím a životom.

30<30

JURAJ GEREG

(29 ROKOV)

Nájsť svoje osobné poslanie je jednou z najdôležitejších vecí, ktoré môžeš urobiť.

Kamoši, čaute! Volám sa Juraj a mám na vás jednu otázku: Čo je vašim najväčším snom? A teraz nemyslím ten, čo sa vám sníval včera v noci, ale ten, ktorý už dlho horí niekde v hĺbke vášho srdca. A čo by sa muselo vo vašom živote stať, aby ste tento sen začali žiť?

Dlho som si o svojom živote myslel, že by mal byť šedým priemerom istôt. Vyštudovať dobrý odbor, nájsť si dobre platenú prácu, založiť si rodinu, občas ísť na luxusnú dovolenku a popri tom všetkom byť dobrým katolíkom. Našli ste sa v tom aj vy? Táto predstava sa v mojom živote postupne stávala realitou a bolo to celkom fajn. Vyštudoval som perspektívny odbor, našiel si dobre platenú prácu v korporáte, vyháňal sa zodpovednosťou za veci, ktoré sa diali mne a okolo mňa, a ak sa mi čosi nepáčilo, mohol som hundrať na systém, ktorý za to môže.

No po piatich rokoch takéhoto života som cítil, že chcem čosi viac. Mojim snom nikdy nebolo „programovať systémy pre nemeckého predajcu kamiónov“ v korporáte. A tak som sa začal pýtať, ako nepremrhať svoj život, ale využiť ho

a žiť naplno. Vo svojom srdci som našiel túžbu po službe Kristovi v tých najbiednejších a túžbu tvoriť na jeho slávu. Ak sa pýtaš, ako znie tento hlas, odpovede môžu byť rôzne. U mňa to bol nesmierny pocit šťastia, ktorý som zažíval, keď som začal vo voľnom čase realizovať tieto svoje túžby. Postupne som vedel, že toto šťastie chcem prežívať nielen vo voľnom čase, ale chcem ho žiť stále. Nasledovala výpoveď a krok dôvery do sveta neistoty. Bolo to ako vyjsť zo zlatej kľetky do sloboody a krásy sveta okolo mňa.

Ten vnútorný hlas, ktorý som našiel, sa postupne pretavil do konkrétnych krokov a plánov. Tým prvým bolo rozhodnutie spraviť všetko preto, aby som sa do desiatich rokov mohol venovať práci s bezdomovcami a založiť pre nich nízkoprahovú nocľaháreň v Košiciach. Tento cieľ – pomerne veľký a vzdialený – si však vyžaduje čas a financie. A preto som sa rozhodol začať podnikať. Práve toto rozhodnutie mi umožnilo spojiť

môj prvý sen s tým druhým. Popri práci na IT zákazkách som založil projekt *StillWorthy*, kde chcem tvoriť merch s kresťanským poslaním. Podarilo sa nám spraviť prvú vianočnú kolekciu mikín a čiapok s témou *Nádej* a tento rok na sviatok Zoslania Svätého Ducha spúšťame e-shop a kolekciu *Kráľu nebeský*.

Priznám sa vám – neviem, kadiaľ presne táto cesta povedie, no viem, že toto je len začiatok. A aj keď dôverovať v neistotu je niekedy veľmi ťažké, som šťastnejší ako kedykoľvek predtým. Žijem sen, ktorý mi Boh dal do srdca. A o tom to celé je. Nechcem, aby týchto pár riadkov bolo o propagácii projektu alebo značky, ale aby vás povzbudili hľadať, kam vás volá Pán, a vykročiť na túto cestu. A ak máte túžbu skúsiť to, ale neviete ako na to, určite mi napíšte. Rád vám pozdieľam konkrétne kroky, ktoré pomohli mne.

Pomôcky: Rybna, Audran, Siris,	upieralo zrak	ruské muž- ské meno	zaistuj	otec	letecké opravnovne, skratka	somár		poľské mesto	útoč	EČV Spišská Nová Ves	masť	časť pretekov	slovenský fotograf
ofúklo							mriežka kryha, po česky						
1 ▶													
určite					poľná práca mužské meno					zakaľuj Adolf, po domácky			
rímske číslo 52				dom.žen. meno osobné číslo							predpona nepraviek pera, básicky		
otravné lát- ky, skratka			predložka brehy			ženské meno	francúz.hud. skladateľ podstavec						
	miesto večnej blaženosti	talianka zručanina atóm, po česky					televízny hrdina zmysel, zastárale					hranice na poli	zmenkový ručiteľ
4 ▶								mačkovitá šelma		noc osem, po nemecky			
značka elektro- vý- robov				japonská čerešňa University of Limerick							elektrón- volt 10x10 metrov		
2 ▶						3 ▶							
chyba					chemická značka hliníka			zotrel					

Y	C	Y	K	Y	V	Z	E	Y	V	I	L	D	O	Z	D	T
O	S	B	D	M	D	R	T	R	Z	É	A	S	O	K	Á	U
A	T	A	V	A	N	O	K	I	Á	A	K	B	Y	R	N	K
A	D	Š	V	L	S	A	CH	V	D	T	L	I	I	E	Á	R
A	A	O	O	K	A	O	Z	Ý	O	E	I	P	A	L	K	N
V	R	P	R	K	D	S	I	S	V	L	R	S	O	I	O	T
P	T	D	O	B	R	É	Ť	S	K	U	T	K	Y	S	A	K
Y	Á	T	Y	D	O	R	A	R	L	R	Š	E	S	T	R	P
R	V	I	C	V	L	I	F	N	O	A	A	A	V	Y	Á	T
A	Š	I	S	K	R	A	A	P	A	I	M	T	H	S	I	O
V	A	Y	D	E	R	V	H	O	K	B	R	A	N	K	Á	R
E	I	N	E	M	U	Y	C	A	A	T	A	P	E	T	Á	R
K	A	T	A	P	U	L	T	I	Y	V	A	T	S	O	P	E

Tajničku osemšmerovky tvorí 44 nevyškrtaných písmen.

Autor: Marek Pataky

Legenda: BRANKÁR, FARMA, CHODBY, IKONA, ISKRA, KATAPULT, KLAMY, KLOAKA, KOLIBA, KOTVA, KREDIT, KRYHA, KVASY, KYSAK, LISTY, LOPTY, NÁROD, OBRODA, ODLIVY, OSADY, PIRÁT, PLAZY, PODLAHA, POSTAVY, PRIOR, PROVA, RIAVY, RULETA, SAMBA, SÉRIA, SITÁR, SKRAT, SLAMA, SRDCA, STROP, SVETLO, ŠKOLÁK, TAPETÁR, TIKET, UMENIE, VLAST, VREDY, VYDRA, VÝCHOD, ZVYKY.

UTIPY

„Ty, predstav si, včera som spadol z rebríka.“
„A nestalo sa ti nič?“
„Nie... Predstav si, včera som spadol z rebríka...“

Sherlock Holmes a Dr. Watson sa vybrali stanovať. Na mieste rozložili stan a ľahli si spať. O niekoľko hodín budí Holmes svojho verného kamaráta.

„Drahý Watson, pozrite sa na oblohu a povedzte mi, čo vidíte.“
„Vidím milióny hviezd,“ odpovedá Watson.
„A čo vám to hovorí?“
Watson rozmýšľa:

„Z astronomického hľadiska by som povedal, že existujú milióny galaxií a miliardy planét. Z astrologického pohľadu vidím, že Saturn je v znamení Leva. Čo sa času

týka, môj odhad je 3.15 hod. Teologicky videné sa ukazuje, že Boh je všemohúci a my sme malí a nepodstatní. Meteorológ by povedal, že zajtra budeme mať pekné počasie. A čo hovorí obloha vám, priateľu?“

Holmes potrasie hlavou.

„Watson, niekto nám ukradol stan.“

Číňan príde po prvý raz do európskej reštaurácie. Čašník mu donesie zemiaky. Číňan sa začuduje: „Fiha, aká veľká ryža!“

Test priateľstva:

Zavri svojho psa a svoju ženu na hodinu do kufra auta. Keď otvoríš kufor, uvidíš kto je šťastný, že ťa vidí...

Učiteľka vojde do triedy a hovorí:

„Preskúšam vás z angličtiny.“

Jožko zahudre: „Pani učiteľka, ale načo

vôbec potrebujeme vedieť po anglicky...“
Učiteľka: „Ale, Jožko, veď angličtinou hovorí polovica sveta...“ Jožko: „A to vám nestačí?“

Sedí babička v parku na lavičke, modlí sa a prosí: „Pane, už zase som nevyšla s dôchodkom. Pošli mi, prosím, nejakým spôsobom desať eur.“

Začuje to okoloidúci mladý muž a hovorí jej: „Prosím vás, babička, predsa nebudete veriť takým poverám... Tu máte päť eur a už sa nemodlite!“

Babička počká, kým sa mladý muž vzdiali, a potom hovorí: „Ďakujem ti, Pane. A nabudúce mi to, prosím, neposielať po takom neznačohovi, zase si polovicu nechaj.“

Slovo – oficiálny časopis Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku
www.casopisslovo.sk

Ročník 58, mesačník, číslo 5

Adresa redakcie

SLOVO, Hlavná 3, 080 01 Prešov
tel.: 051/756 26 42, 0909 266 013
e-mail: redakcia@casopisslovo.sk

V prípade záujmu o zasielanie časopisu nás kontaktuje na: distribucia@casopisslovo.sk.

Číslo účtu

SK45 0200 0000 0032 1020 6959

Vydavatelia

Gréckokatolícka cirkev na Slovensku,
Hlavná 1, 081 35
Prešov, IČO 51311917
Petra, n. o., Hlavná 1, 080 01 Prešov,
IČO 37886622

Cirkevné schválenie

ABÚ v Prešove, č. j. 3317/99

Šéfredaktorka

PhDr. Valéria Juríková, PhD.

Redakcia

Mgr. Richard Fučko
ThDr. Miroslav Dancák, PhD.
PhDr. Adriana Čovanová, PhD.
Mgr. Miroslav Chorenžák
Dipl.-Theol. Univ. Ján Sabol

Grafický návrh

Mgr. Jozef Petričko

Grafické spracovanie

Bc. Žaneta Tkáčová, DiS. art

Za obsah inzerátov nezodpovedáme.
Redakcia si vyhradzuje právo na úpravu príspevkov.
Zásady ochrany osobných údajov sú uvedené na webovej stránke
http://casopisslovo.sk/vyhlasenie/

Tlač: Alfa print, s. r. o., Martin

Distribúcia: Mediaprint-Kapa
Pressegrosso, a. s., Bratislava
ISSN 1335-7492. EV 182/08

Dátum vydania: 01.05.2026

Titulná strana: archív redakcie

JUBILEÁ KŇAZOV

Štefan Jusko – 11. máj – 50 rokov života;
František Hanobik – 18. máj – 70 rokov života

SPOLOK SV. CYRILA A METODA

Jubilanti – máj

50 rokov: Iveta Borková, Bánovce nad Ondavou; Jana Leškaničová, Stankovce; Peter Moravec, Košice

60 rokov: Alexander Kováč, Michalovce; Miroslav Lešundák, Spišská Belá

70 rokov: Juraj Blaščák, Prešov; Ivan Dzendzel, Humenné; Mária Hybalová, Petkovce; Imrich Krišš, Abranovce; František Šoganič, Vranov-Lomnica

75 rokov: Mária Demetrová, Davidov; Cyril Hospodár, Košice; Ján Koval', Zemplínska Teplica; Veronika Krištanová, Vranov-Juh; Milan Lukáč, Baškovce; Imrich Palaščák, Kráľovce

80 rokov: Oľga Baranovičová, Prešov; Mária Gondová, Zvolen; Ján Hubal', Rakovec nad Ondavou; Ružena Mrázová, Hraň; Ján Paľovčík, Michalovce; Katarína Pohanková, Košice; Blažej Šandor, Nacina Ves; Elena Škovranová, Drienica

85 rokov: Mária Janáková, Košice-Šaca; Anna Popovičová, Kusín; Milada Rindošová, Fulianka; Mária Sláviková, Vranov-Lomnica; Anna Tkáčová, Košice

90 rokov: Zdenko Dzurjanik, Michalovce-Topoľany; Júlia Harvilčáková, Oreské; Anna Koščová, Sečovce; Michal Petránin, Mlynárovce

OZNAMY

Redakcia časopisu Slovo veľmi pekne ďakuje všetkým darcom, ktorí podporili časopis Slovo akýmkoľvek finančným darom. Ďakujeme.

Sväté liturgie s čítaniami a homíliou v rusínčine

V Katedrálnom chráme Narodenia Pre-svätej Bohorodičky na Moyzesovej ulici v Košiciach sa už dva roky pravidelne slúžia cirkevnoslovanské liturgie s rusínskymi čítaniami a homíliou každý štvrtok poobede o 17.00 h a každú tretiu nedeľu o 09.00 h.

Od 19. apríla 2026 sa v Kaplnke Božieho milosrdenstva v Prešove-Sekčove (poliklinike) budú sláviť sväté liturgie v rusínskom jazyku, a to každú nedeľu o 09.30 h a vo sviatok o 17.00 h. Každú prvú nedeľu bude svätá liturgia v cirkevnoslovanskom jazyku.

BLAHOŽELANIA

20. apríla 2026 sa náš farník **Ján Brežinský** z Egresa dožil krásnych 94 rokov. V mene celej farnosti mu do ďalších dní života vyprosujeme hojnosť Božích milostí a požehnaní. *Na mnohaja i blahaja lita!*

veriaci farnosti Čelovce

Naša šéfredaktorka **Valéria Juríčková** sa 3. mája dožíva nádherných **50 rokov** života.

Drahá Valika, dovol' nám, tvojim kolegom, ale aj čitateľom časopisu Slovo, ktorý vedieš, zabla-
hoželať ti k životnému jubileu. Nech ťa Pán požehnáva a chráni, nech ťa pokojom obdarí, láskou naplní tvoje srdce dnes, stále s tebou je. Amen. *Christos voskrese!*

Želajú kolegovia a čitatelia časopisu Slovo.

VÝHERCA

V aprílovom losovaní bola zo všetkých riešení vylosovaná pani **Anna Kuzmová** z Kolonice.

Správne riešenia z marcového čísla:

Krížovka: Kto ohovára brata, ohovára zákon.

Osemsmerovka: Modlitba je odpočíváním v Bohu.

Riešenia zasielajte na adresu: SLOVO, Hlavná 3 080 01 Prešov alebo inzercia@casopisslovo.sk.

INZERCIA

Rekonštrukcie striech a veží chrámov. Nové strechy. Demontáž a likvidácia azbestu. Vypracovanie potrebnej projektovej dokumentácie. www.svestav.sk. Mobil: 0905 437 209, mejl: svestav@svestav.sk

Ručne písané ikony. www.ikony.sk

Fy **DUDAS** ponúka:

- elektrické pohony zvonov
 - lineárny a magnetický pohon zvonov
 - diaľkové ovládanie zvonov (GSM)
 - zvonové drevené a oceľové konštrukcie
 - nové zvony a srdcia zvonov
 - vežové hodiny a kladivá zvonov
 - opravu starých systémov
- e-mail: jandudas@teraz.de
tel.: **0907 268 344**, www.zvonydudas.sk

OZNAM REDAKCIE

SVÄTÉ LITURGIE V MÁJI NA VAŠE A NAŠE ÚMYSLY:

za čitateľov – 10. máj, archieparchiálna odpustová slávnosť v Hrabskom, slúži otec Miroslav Dancák

za priateľov Slova – 14. máj, 07.30 h, Kaplnka sv. Terézie v kolégiu Russicum, Rím, slúži otec Martin Grošík

za autorov – 17. máj, Chrám sv. apoštolov Petra a Pavla v Zbeňove, slúži otec Ján Sabol

za redakciu – 24. máj, 09.00 h, Kaplnka sv. Makriny v kláštore sestier baziliánok v Prešove, slúži otec Miroslav Chorenďák

LUX OD ROKU 1991
PREŠOV

35 rokov s Vami

ČISTIACA TECHNIKA

najväčší výber upratovacej a čistiacej techniky na predajni a v e-shope

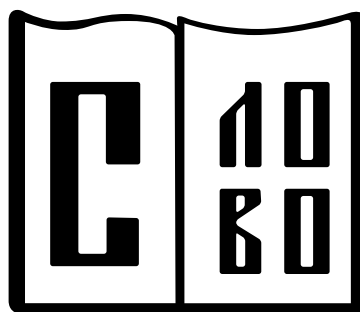

ČISTIACE SLUŽBY

čistiace práce od A-Z

Bardejovská 5, 080 06 Prešov – Ľubotice
+421 51/77 10 371, 77 10 809

MODLITBA K BLAHOSLAVENÉMU VASILOVI HOPKOVI

Pane Ježišu Kriste, ty si povedal: „Kto mňa vyzná pred ľuďmi, toho aj ja vyznám pred svojím Otcom, ktorý je na nebesiach.“ Tvoj služobník blahoslavený biskup mučeník Vasil' ťa vyznal pred ľuďmi tým, že aj v ťažkostiach ostal verný tebe i Cirkvi.

Na jeho príhovor ťa prosím o vypočutie mojej prosby... Pane Ježišu, pomáhaj nám radostne ťa vyznávať pred ľuďmi, aby sa svet dozvedel o tvojej láske a oslavoval ťa spolu s tvojím Otcom i Svätým Duchom teraz i vždycky, i na veky vekov. Amen.

SlovcTM

MOLITVA KU SVJAŠČENO-MUČENÍKU VASÍLIJU

Prelubyj náš svjaščenomučeníku Vasíliju, nadijo našoj Cer'kví. Tebe od diťinstva až po smrť provadili terpiňa, bolesti i choroby, a tyž i pronaslidovaňa zlomicnych toho sveta. Tym jar'mom ťa obdarovav náš Hospod', žeby ťa raz, kolí staneš pered joho svjatyj tron, mi obdarovať i nebesnym vincjom slavy. Terpiv jes' za našu Grekokatolic'ku cer'kov, za náš obrjad i za náš narod. Ty sja stav svidkom pravdivostí tych Christovych slov: „Zo sinagog vas vyženuť. No prichodit' hodina, kolí každý, chto vas ubje, bude sobi dumati, že služyt' Bohu.“ Ty, vладыко, ne ochabiv svojich virnikiv v tych preťazkyh časach proby jich viry, no vse jes' pro nich byv tym svitlom v temnoti, kotre tma nikoli ne obňala. Blaženyj otče, obertame sja na ťa z ľubvov i do-virov, pros' za nas Hospoda, naj blahoslovit' našu Cer'kov darami svoho presvjatoho Du-cha i živototvornov virov i pokojom, teper' i navse, i naviky-vikiv.

SlovcTM